

La Sang

R. i V. Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

Tarragona 2018 - Núm. 35

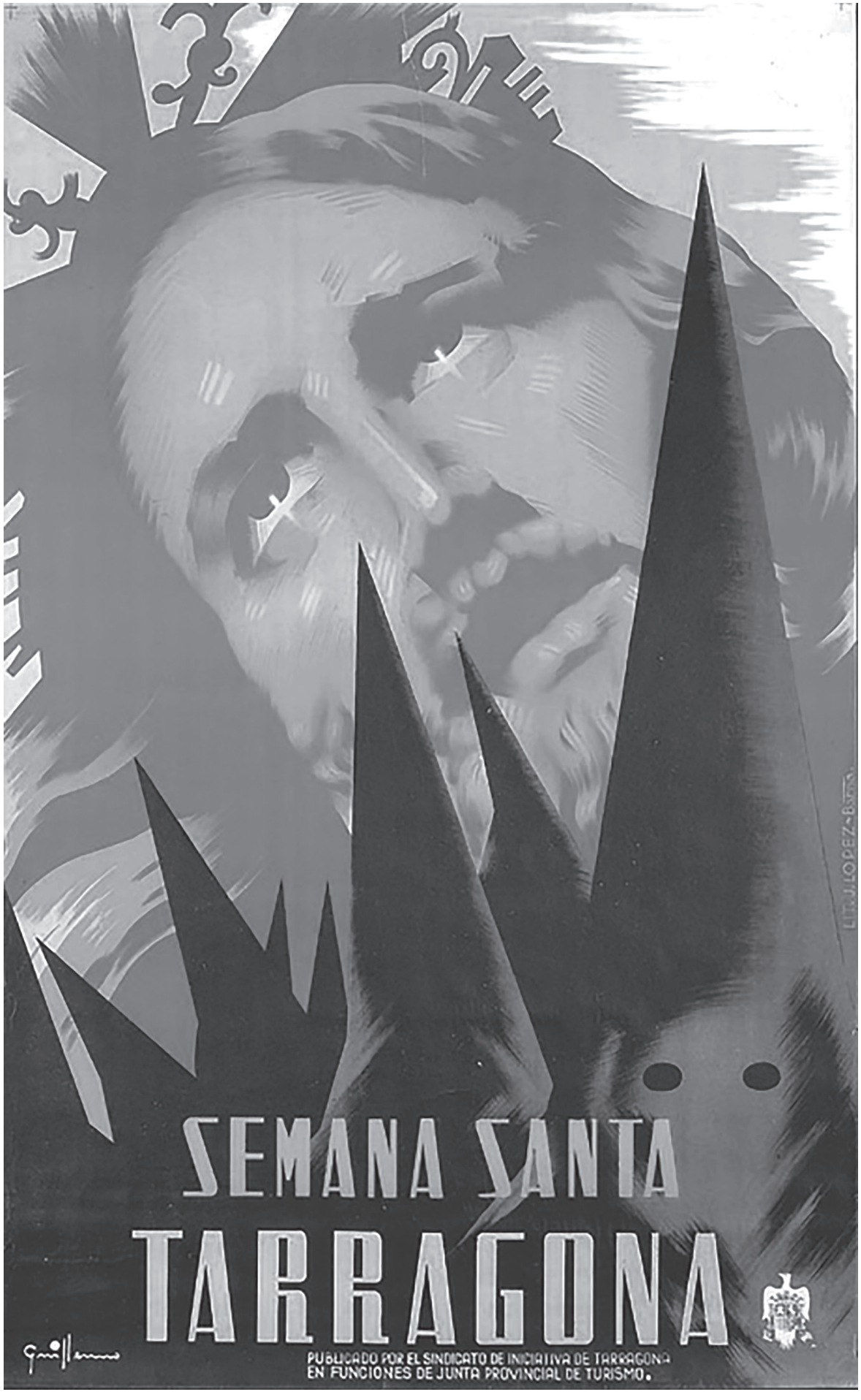
H!TELS
HOTELS & RESORTS

Amb els aspirants de La Sang...

977 353 033
www.ohtels.es
Carrer Terrer, 13 - 43840 - Salou

H!TELS
HOTELS & RESORTS

Cartell Setmana Santa 1942. Tarragona

Sumari

A propòsit de la portada 3
Antoni Pérez de Mendiguren Cros, pvre.
Prior

Setmana Santa 2018 4
Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Salutació 6
Josep Queraltó Serrano, pvre.
Prefecte i President

La Setmana Santa 8
Josep Fèlix Ballesteros
Alcalde de Tarragona

Setmana Santa: patrimoni col·lectiu ... 8
Josep Poblet Tous
President de la Diputació de Tarragona

La Setmana Santa 10
Daniel Cid Ricote
President del Consell Comarcal del Tarragonès

Dies de sentiment, devoció i religiositat..... 10
Josep Andreu i Figueras
President del Port de Tarragona

Programa d'Actes Setmana Santa 2018 12

Memòria de la Congregació Any 2017 14
Daniel Pallejà Blay, *secretari*

Restauració Creu dels Improperis..... 22
Junta Directiva

Potenciem el sentit religiós, eclesial i...24
Mn. Miquel Barbarà Anglès
Delegat diocesà per les Associacions de Setmana Santa de l'Arxidiòcesi de Tarragona

La resurrecció de Llàtzer i la de nostre Senyor Jesucrist..... 26
Bernabé Dalmau

Entrevista Pablo Alcaraz Garcia Presentador revista 2018 28
Biel Roquet-Jalmar

L'arxiu de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist. Conservació i difusió. 30
Mn. Manuel M. Fuentes i Gasó
Director de l'AHAT
Joan M. Quijada Bosch
Tècnic-arxiver de l'AHAT

1918, fa cent anys..... 32
Daniel Pallejà

Santa Marina a la plaça del Rei..... 42
Jordi Bertran

Entrevista Josep Andreu Figueras Banderer Setmana Santa 2018..... 48
Biel Roquet-Jalmar

V Encuentro de Jóvenes Cofrades.... 50
Joves Confrares

Camp de treball d'immigrants Ceuta 2017 52
Magí Pallejà

El poeta Mn. Ramon Muntanyola i Llorach. Centenari del naixements ... 54
Lluís M. Moncunill

Un 2017 per seguir creixent com a banda 58
Biel Roquet-Jalmar

Imágenes secundarias 60
Pascual Porcar

Recorregut Processó del Sant Enterrament. La Processó al Detall ... 64

Junta de Govern 68

Anunciants 69

Creu de Sant Jordi 2002

La Congregació no es fa responsable del contingut dels articles.
Prohibit la reproducció parcial o total del contingut de la revista sense permís de la Congregació i de l'autor.

Setmana Santa de 2018
TARRAGONA - Núm. 35

PORTADA
Foto: Janet Calvo
Disseny: Maria Grau

EDITA: REIAL I VENERABLE CONGREGACIÓ DE LA PURÍSSIMA SANG DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST
C/ Natzaret, 1
43003 Tarragona
lasang@lasangtarragona.cat
www.lasangtarragona.cat

Dipòsit Legal
T 175-2018

IMPRIMEIX
Impremta Comercial - offset
impremta@impremtacomercial.es

A Propòsit de la Portada

Enguany la imatge que il·lustra la portada de la nostra revista és la «Creu dels improperis». A la pàgina web de la nostra Congregació, www.lasangtarragona.cat, a l'apartat dels improperis, trobareu la nota històrica d'aquesta Creu. Us recomano que hi aneu a cercar allò que allí es diu sobre la primera notícia històrica que tenim d'ella, l'autor o autors de l'actual peça i altres detalls d'interès. El que sí que transcric aquí és quins són els improperis o elements de la Passió de Jesús que apareixen en la nostra estimada Creu: «la mà de Judes amb la bossa dels trenta sicles de plata, tres daus amb els quals els soldats es jugaren els vestits de Jesús, la columna dels assots amb dos flagells, el gall que cantà després que Pere traís per tres cops Jesús, l'escala i el llençol del davallament, la canya amb l'esponja mullada de vinagre, l'orella de Malcus, la llança de Longinos, la túnica de Jesús, el mantell de Jesús, unes tenalles, el fanal de la captura, el calze del Sant Sopar, la Santa Faç, un martell, una gerra de vinagre, un rellotge, la corona d'espines, tres claus, el sol, la lluna i la inscripció INRI».

Certament, rellegint la gran quantitat d'elements que hi apareixen, podem dir que la Creu dels improperis ens pot ajudar a fer una bona catequesi de la Passió del Senyor. La majoria dels objectes que pengen de la creu són trets del relat evangèlic. Sense la pretensió de ser exhaustiu, voldria fer un repàs dels diversos textos als quals es refereixen aquests objectes.

Abans i durant el Sant Sopar: «Llavors un dels Dotze, l'anomenat Judes Iscariot, se n'anà a trobar els grans sacerdots i els digué: —Què esteu disposats a donar-me si us entrego Jesús? Ells li van oferir **trenta monedes de plata**.» (Mt 26,14s). «I, havent sopat, féu igualment amb la **copa, tot dient: —Aquesta copa** és la nova aliança segellada amb la meva sang, vessada per vosaltres.» (Lc 22,20).

A l'hort de Getsemaní, durant el prendiment: «Judes, doncs, s'endugué la cohort de soldats romans i alguns guardes que els grans sacerdots i els fariseus li havien posat a disposició, i va arribar a l'hort. Venien amb **llanternes i torxes**, tots armats.» (Jn 18,3). «Llavors Simó Pere es va treure una **espasa que portava i d'un cop tallà l'orella** dreta al criat del gran sacerdot. Aquell criat es deia.» (Jn 18,10).

Al Pretori: «Pere tornà a negar-ho, i a l'instant el **gall cantà.» (Jn 18,27). «Llavors Pilat féu assotar** Jesús. Els soldats li van posar al cap una **corona d'espines que havien trenat i el cobriren amb un mantell de porpra**.» (Jn 19,1-2).

Al Gòlgota, en el moment de l'execució de la condemna a mort: «Allà el **crucificaren**, juntament amb dos més, un a cada banda, i Jesús al mig. Pilat va fer escriure **un rètol i el féu posar a la creu. Hi havia escrit: «Jesús de Natzaret, el rei dels jueus [INRI]**.» (Jn 19,18s). «Els soldats, quan hagueren crucificat Jesús, van agafar el seu mantell i en feren quatre parts, una per a cada soldat, i també prengueren la **túnica. Però la túnica** era sense costura, teixida d'una sola peça de dalt a baix, i es digueren entre ells: —No l'esquincem; sortegem-la a veure a qui toca. S'havia de complir allò que diu l'Escriptura: *S'han repartit entre ells els meus vestits; **s'han jugat als daus la meva roba.*** Això és el que van fer els soldats.» (Jn 19,23s). «Després d'això, Jesús, sabent que ja tot s'havia acomplert, perquè s'acabés de complir l'Escriptura, va dir: —Tinc set. Hi havia allà un **gerro ple de vinagre. Van fixar al capdamunt d'una tija d'hisop una esponja** xopa d'aquell vinagre i la hi acostaren als llavis.» (Jn 19, 28s). «Quan arribaren a Jesús, es van adonar que ja era mort i no li trencaren les cames, però un dels soldats li traspassà el costat amb una **llança**, i a l'instant en va sortir sang i aigua.» (Jn 19,33s).

Així doncs, us convido que aquest Divendres Sant quan contemplareu la Creu dels Improperis, no ho feu com una cosa curiosa més de la nostra Setmana Santa, sinó com una invitació a la reflexió sobre la Passió i Mort de nostre Senyor Jesucrist, el qual morí per la nostra salvació.

Desitjo a tots una molt bona Setmana Santa i encara una millor Pasqua de Resurrecció.

Antoni Pérez de Mendiguren Cros, pvre.
Prior

Setmana Santa 2018

Benvolguts tots en el Senyor,

Us escric aquestes línies per animar-vos un cop més a viure amb la major intensitat possible les properes celebracions de la Setmana Santa que ja tenim a tocar. I com sempre, sense deixar de viure intensament les vostres desfilades i processons, us animo a participar activament en els actes litúrgics que es desenvolupen a les nostres parròquies —sobretot a la Catedral— i que són la cristal·lització d'allò que l'Església ha viscut durant tots aquests segles d'història.

Des dels inicis del cristianisme els deixebles s'aplegaven el Dia del Senyor (el diumenge) per a fer memòria, celebrar i actualitzar la passió, mort i resurrecció de Jesucrist, que és el pilar, font i cimal de tota la vida cristiana. Tenim testimonis històrics que ens expliquen com vivien els cristians dels primers segles els dies de la Setmana Santa, amb quina solemnitat, amb quina atenció, intensitat i compunció seguien el relat dels evangelistes d'aquells fets esdevinguts a Jerusalem.

Ara no ens cal anar al temple de Jerusalem, però l'Església ens convida a aplegar-nos en assemblea per reviure aquests moments crucials per a la història del món i la nostra en particular. Efectivament, la Setmana Santa té la capacitat de fer-nos sentir protagonistes d'aquella passió i d'aquell martiri perquè tu i jo formem part d'aquella història, tu i jo ja estàvem en el pensament del Senyor quan donava la vida a la creu.

La llei de Moisès obligava tots els jueus a partir d'una certa edat a pelegrinar cada any a Jerusalem, sobretot amb motiu de la Pasqua. Nosaltres no estem obligats a pelegrinar a cap temple perquè el nostre Temple és el Senyor, però sí que tenim l'obligació moral de participar tant com puguem en l'assemblea que es reuneix per a celebrar l'eucaristia, es a dir, per a recordar i actualitzar la passió, mort i resurrecció de nostre Senyor Jesucrist. La celebració de l'eucaristia no és només un recordatori del que Jesús va viure, sinó que és un memorial, és a dir, una actualitzacio. No una repetició, sinó un tornar a viure aquells moments. És com si se'ns obrís una finestra en el temps i nosaltres, d'alguna misteriosa manera, també hi fóssim presents aquell dia únic i irrepetible allí, al cenacle i al calvari.

Benvolguts, viviu a fons la vida de les vostres confraries i germandats, però no oblideu quina és la manera més plena de viure la Setmana Santa: com a assemblea que celebra, prega i viu la fe al voltant de la taula de la Paraula i de l'Eucaristia.

Us desitjo a tots una bona i fructuosa Setmana Santa 2018.
Rebeu, amb tot el meu afecte, la meva benedicció.

† Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Foto: Janet Calvo

Salutació 2018

Quan tingueu a les mans la present revista ja farà dies que estem en ple temps quaresmal que ens prepara espiritualment a celebrar la Pasqua, fonament de la nostra fe. Cal preparar-se a viure novament la Setmana Santa a fi de no reduir-la a uns actes exteriors tradicionals buits de contingut cristià. I per això cal la conversió a la qual ens crida la Quaresma. Necessitem convertir-nos sempre ja que experimentem limitacions, defallences, errors i pecats en el nostre camí de la vida. Però el pecat, el mal, no pot impedir que Déu ens estimi i ens ofereixi, per Jesucrist el seu Fill, l'alliberament. Alliberament manifestat i dut a terme per Jesucrist en la seva passió, mort i resurrecció. És això el que celebrem i manifestem especialment els dies de la Setmana Santa. Sí, Jesús ens ha redimit amb la seva Sang, *vessada per nosaltres*. Durant aquests temps ressona la veu del Pare: *Aquest és el meu Fill, el meu estimat, en qui m'he complagut, escolteu-lo.* Cal, doncs, escoltar-lo novament. El podrem escoltar si oïm la seva paraula proclamada a les celebracions litúrgiques, si fem silenci dins nostre, acollint el seu missatge, que es converteix en pregària i acollida de l'altre.

Jesús a la creu ens va deixar la seva Mare com a mare nostra, com diu el Papa Francesc en l'Exhortació Apostòlica "La joia de l'Evangeli": *Al peu de la creu, en l'hora suprema de la nova creació, Crist ens porta a Maria. Ell ens porta a ella, perquè no vol que caminem sense una mare, i el poble llegeix en aquesta imatge materna tots els misteris de l'Evangeli (n. 285).*

Els congregants i congregantes de les dues congregacions germanes de la Sang professem la mateixa devoció a Nostre Senyor Jesucrist sota la invocació de la seva Puríssima Sang i a la seva Santíssima Mare de Déu en la seva Soledat, i estem units inseparablement des dels seus inicis participant del mateix esperit i carisma. Volem continuar amb esperit renovat en aquest camí i és en aquesta societat actual pluralista que els cristians estem cridats a no avergonyir-nos de seguir Jesús. Ho hem de fer amb respecte, senzillesa, sense imposicions, però sense por ja que forma part del dret a la llibertat religiosa, que tenim com a ciutadans, de manifestar les nostres creences tant de forma individual com col·lectivament, tant en públic com en privat.

Bona Setmana Santa i Santa Pasqua de Resurrecció!

Josep Queraltó Serrano, pvre.
Prefecte i President

Foto: Marc Torija

La Setmana Santa

Cau la tarda a Tarragona. No és un divendres qualsevol: és Divendres Sant. A la plaça del rei, el bullici que l'ha envaït tota la tarda dóna pas, mica en mica, a un murmuri que és l'avantsala del silenci. L'aparent desordre de persones que van i venen es converteix, de cop i volta, en un seguici perfectament arrenglerat. Al passeig de Sant Antoni ressonen els timbals dels armats amb el capità Manaies al capdavant. Les llances repiquen al terra. Cuirasses, escuts, cascs i plomalls reflecteixen els darrers rajos de sol. La processó del Sant enterrament acaba de començar i des dels més menuts fins als més grans, tothom contempla el seu pas amb silenci i respecte.

Aquesta tradició que els tarragonins i tarragonines repetim any rere any, és el secret que fa que la nostra Setmana Santa sigui cada vegada millor. Com molts de vosaltres, des de ben petit hi participo. El temps ha anat passant i amb els anys el conjunt de la societat ha canviat. En un món on tot és cada vegada més global i impersonal i on costa cada vegada més mantenir les arrels que ens són pròpies, la Setmana Santa tarragonina emergeix com un element que endinsa les arrels en el passat però que es projecta cap al futur.

La història de la vostra Congregació corrobora aquesta afirmació. Des de la fundació fa més de cinc segles fins l'actualitat heu contribuït de manera molt important a la consolidació de la Setmana Santa, tal i com us ho va reconèixer la Generalitat l'any 2002 amb la concessió de la Creu de Sant Jordi.

A dia d'avui, la iconografia de la Setmana Santa, que de manera simbòlica podríem resumir en el rostre sofrent de Jesús, ens hauria de portar a una reflexió profunda que va més enllà del fet estrictament religiós i que situaria en un àmbit més humà. Els mitjans de comunicació ens ofereixen, a diari, molts rostres de persones que pateixen: refugiats, víctimes de guerres, xenofòbia o d'integrismes violents, també de víctimes de les desigualtats socials i econòmiques que ha provocat la crisi conseqüència d'un sistema de valors egoista i deshumanitzat, de persones a les que els efectes del canvi climàtic les ha deixat sense recursos naturals i han de fugir del seu hàbitat de sempre, i també de manera molt descarnada en el rostre de les dones, nenes i nens víctimes de l'atrocitat i brutalitat de la violència masclista. Aquestes són algunes de les Espines d'aquesta corona que el temps que ens ha tocat viure ens obliga a suportar.

Els Passos de les nostres processons, especialment la del Divendres Sant, ens afegeixen un missatge de fraternitat, generositat, solidaritat o altruisme que podem aplicar als problemes i conflictes actuals. De la mateixa manera que el Cirineu va alleugerir el patiment de Jesús amb la Creu, a dia d'avui moltes persones mitjançant el voluntariat a Càritas, el Banc d'Aliments, la Creu Roja o tantes i tantes ONG ajuden a resoldre les necessitats més bàsiques d'aquells que pitjor ho passen.

Així doncs quan us crido, com faig ara, a participar i viure amb intensitat la nostra Setmana Santa, també us convido a obrir els ulls, les orelles i el cor a tots els patiments i dificultats que suporten molts homes i dones dels nostre entorn i també d'arreu del món.

Molt bona Setmana Santa i Pasqua de Resurrecció.

Josep Fèlix Ballesteros
Alcalde

Setmana Santa: patrimoni col·lectiu

Una vegada més, amb l'arribada de la primavera, els carrers i les places dels nostres municipis s'omplen de solemnes i multitudinàries processons que duen arreu el missatge de la Setmana Santa. Espiritualitat, tradició i història conflueixen durant aquests dies per commemorar un dels moments més importants de l'any litúrgic cristià. És temps de reflexió i recolliment, de viacrucis, de tradicions i d'un vast i ric conjunt de celebracions que impregnen aquests dies els nostres pobles i ciutats.

Al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre aquestes festes es caracteritzen per la seva elegància i solemnitat. De fet, la Setmana Santa ostenta oficialment categoria patrimonial en diversos indrets de les nostres comarques, i és una festivitat reconeguda i admirada per la ciutadania, sigui quin sigui el seu grau d'implicació. Fragor, color i festa conviuen amb el recolliment i el silenci, creant, sovint, un ambient corprenedor.

Publicacions com la que teniu a les mans són testimoni i portaveu de com es viu la celebració i dels sentiments que genera. Una tradició arrelada i ben nostra, amb una projecció social i cultural que va més enllà de l'estricte sentit religiós fins esdevenir patrimoni de tothom.

La flama de la Setmana Santa està ben encesa a casa nostra gràcies a l'esforç i la tasca desinteressada de les confraries i altres associacions vinculades a tan magna celebració. És per aquest motiu que, des de la Diputació de Tarragona, vull agrair el paper clau de totes aquelles entitats que treballeu en l'arrelament i promoció dels actes i celebracions associats a aquesta festivitat tan nostrada. És moment d'endinsar-nos en la Setmana Santa. Visquem-la amb plenitud.

Josep Poblet i Tous
President de la Diputació de Tarragona

Foto: Janet Calvo

La Setmana Santa

S'acosta la Setmana Santa i amb ella tots els sentiments que se'n deriven. A diferència del Nadal, que és goig, amor, adoració, il·lusió ... la Setmana Santa comporta un altre sentir no menys profund però si potser més intern i intens: reflexió, introspecció, penitència, dolor, odi i ràbia continguda contra els que van crucificar al nostre Guia, perdó, creença, la llum que comporta la seva resurrecció, i amb ella, el camí que ens il·lumina i hem de seguir tots aquells que ens considerem cristians.

Compartiran amb mi que, en poc temps, la nostra Setmana Santa ha canviat molt. Fins fa no gaires dies, la perspectiva era única, l'estat confessional, els cinemes i les discoteques tancaven, els mitjans radiofònics només emetien notícies, algunes de dubtós calat, música clàssica i actes religiosos, i de fet, tothom ho considerava normal i natural.

És vulgui o no, la religió és una realitat que està en la societat, és expressió espiritual, és cultura i és tradició. Avui ja no és una imposició de l'Estat o de qualsevol poder, per tant, donar-hi suport és sinònim de mantenir ancestrals expressions culturals basades en la religió, és defensar a capa i espasa unes manifestacions religioses que per uns instants surten fora dels temples, aportant claredat, fulgor i sentir als carrers, en definitiva, és defensar la nostra essència, la nostra religiositat i les nostres tradicions i sentiments més íntims, amb retalls de lliçons d'Història Sagrada, la nostra història i origen com a éssers humans i cristians.

Vagi per davant la meva admiració a totes aquelles persones que, amb més o menys profunditat de sentiment, col·laboren i fan possibles els diferents actes de la Setmana Santa, perquè són voluntaris que treballen amb il·lusió i esforç per a tots els altres ciutadans. Veig, en tot plegat, un principi d'amor al proïsme, essència i solc essencial que germina en el nostre primer manament religiós.

Así pues, quisiera expresaros mi agradecimiento por vuestra dedicación, vuestra participación y vuestro seguimiento de los actos haciéndolos propios. Quiero animaros a que sigáis por esta senda y que trabajéis por el relevo, con el fin de darles una larga continuidad.

Se acercan días de cristianismo en mayúsculas, se acercan días de penitencia, se acercan días de enraizarnos en nuestro pasado para saber vivir el presente a fin de poder comprender y guiarnos hacia el futuro, se acerca tiempo de silencio y reflexión, se acerca tiempo de respeto y amor para quien murió en la cruz y dio la vida para salvarnos... se acerca Semana Santa. Disfruten, oigan, sientan, vivan y escuchen en su interior, sabedores de la fuerza de llevar la cruz como luz que guía nuestras vidas… nuestra cruz.

Daniel Cid Ricote
President del Consell Comarcal del Tarragonès

Dies de sentiment, devoció i religiositat

Tarragona comença a respirar, un any més, l'esperit de la Setmana Santa. Solemnitat, devoció, religiositat i tradició ompliran els carrers en una vivència col·lectiva que forma part de la nostra identitat. El silenci de les processons, barrejat amb el so dels timbals, la llum de les atxes vibrant sobre els característics de les vestes, tornaran a fer acte de presència en una de les setmanes més sentides i arrelades a Tarragona.

La nostra és una Setmana Santa única i reconeguda arreu del país, tant per la seva tradició com pel sentiment que es respira en els actes que se celebren a diferents indrets de la ciutat. Els carrers s'omplen de gent per acompanyar un acte que ens recorda el sacrifici d'immensa generositat del nostre senyor Jesucrist.

Els actes que conformen la Setmana Santa a Tarragona configuren una unió entre la fe i l'arrelament a la tradició, i es fa palesa la seva important dimensió social i cívica. Tot plegat, evidencia la capacitat que té la fe de cohesionar les comunitats que els hi donen suport, fet cabdal en moments com els actuals on cal actuar de forma conjunta a l'hora d'assumir reptes de futur.

Vull aprofitar aquest espai per destacar la tasca abnegada de totes les germandats, agrupacions i associacions com és la Congregació de la Puríssima de Nostre Senyor Jesucrist en la nostra Setmana Santa, una tasca que esdevé essencial per a la consolidació dels actes que se celebren en aquesta setmana tan sentida i nostrada per a tots els tarragonins i tarragonines.

La vostra feina fa possible que els diferents actes de la Setmana Santa facin gran Tarragona, que la nostra ciutat sigui reconeguda arreu i que molta gent, de fora i de la nostra ciutat, pugui gaudir d'uns dies de devoció, espiritualitat i tradició.

Enguany, a més, vull agrair l'oportunitat que em brinda l'associació de fer d'abanderat, quelcom que rebo amb molta il·lusió i amb una gran satisfacció.

Com a president del Port de Tarragona vull encoratjar tots els membres de la vostra agrupació a continuar vivint intensament la Setmana Santa des de la fe cristiana, il·lusió, generositat i esperança i a seguir treballant per fer possible que la nostra ciutat tingui el reconeixement que es mereix.

Josep Andreu i Figueras
President del Port de Tarragona

Foto: Maria Quetcuti

Programa d'actes

TOTS ELS DIVENDRES DE QUARESMA:
16 i 23 de febrer
2, 9, 16 i 23 de març

A la Parròquia de la Santíssima Trinitat:
18.30h Viacrucis
19h Santa Missa

A l'església de Santa Maria de Natzaret:
19.30h Pregària al Sant Crist de la Sang
i Cant de La Salve a la Mare de Déu de la Soledat

DIJOUS, 22 DE FEBRER

20h CONFERÈNCIA QUARESMAL a càrrec de monsenyor SERGI GORDO RODRÍGUEZ, bisbe auxiliar de Barcelona. L'acte tindrà lloc a l'església de Sant Agustí.

DILLUNS, 12 DE MARÇ

20h PRESENTACIÓ DEL NÚMERO 35 DE LA REVISTA "LA SANG" a càrrec del Sr. PABLO ALCARAZ GARCIA, periodista d'Onda Cero. L'acte tindrà lloc a l'església de Natzaret.

DEL 13 AL 20 DE MARÇ

REPARTIMENT DE VESTES I IMPROPERIS als congregants de la Sang i altres persones interessades que prèviament ho hagin sol·licitat.
Horari: De dilluns a divendres de 18 a 20h, i els dissabtes d'11 a 13h.
Lloc: Secretaria - Casa de La Sang, (c. Natzaret,1)
Reserva prèvia:
Per telèfon al 977233230 (en horari de secretaria)
Per WhatsApp al 691605347
Per correu electrònic a:
lasang.secretaria@gmail.com

DIMECRES DE PASSIÓ, 21 DE MARÇ

19h A l'església de Natzaret, CONCERT DE SETMANA SANTA amb l'AMTP El Tecler.

DIJOUS DE PASSIÓ, 22 DE MARÇ

20h PRESENTACIÓ DE L'OPUSCLE de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, a càrrec del Dr. JOSEP RAMÓN FUENTES GASÓ, Doctor del Departament de Dret Públic de la URV. L'acte tindrà lloc a l'església de Natzaret.

DISSABTE DE PASSIÓ, 24 DE MARÇ

19h A la parròquia de la Santíssima Trinitat, MISSA I OFERIMENT DEL CIRI PASQUAL per part de les dues congregacions sota la advocació de La Sang.

DIUMENGE DE RAMS, 25 DE MARÇ

11h BENEDICCIÓ DE LES PALMES al carrer de les Coques. Processó a la S. E. Catedral i Santa Missa presidida per l'Excm. i Rvdm. Dr. Jaume Pujol Balcells, Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat.

19h Des de l'església de Natzaret, SOLEMNE VIACRUCIS que discorrerà per la Part Alta i el Passeig Arqueològic fins a la S. E. Catedral, on serà venerat el Sant Crist de la Sang. Posteriorment es retornarà a l'església de Natzaret.
Els congregants i aspirants hi assistiran amb la vesta i gorgera reglamentària.
Itinerari: Plaça del Rei, Portella, Granada, portal de Sant Antoni, passeig de Sant Antoni, Muralles (pel passeig Arqueològic), portal del Roser, plaça del Pallol, Cavallers, Major, Merceria, Pare Iglesias, Pla de la Seu i Catedral.
Tornada a Natzaret per Pare Iglesias, Merceria, Major, la Nau i Plaça del Rei.

DIMECRES SANT, 28 DE MARÇ

19.30h Assistència del pas La Flagel·lació acompanyat dels aspirants, congregants i la Banda dels Aspirants a la PROCESSÓ DEL DOLOR, que sortirà de l'església parroquial de Sant Joan Baptista.
Organitza: Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió.
Els congregants i aspirants que desitgin acompanyar el nostre pas hi assistiran amb la vesta i gorgera reglamentària o cucurulla penitencial.
Itinerari: Plaça de la Mitja Lluna, Gasòmetre, Soler, plaça Corsini, Cañellas, Rambla Nova, Unió i plaça de la Mitja Lluna.

Setmana Santa 2018

DIJOUS SANT, 29 DE MARÇ

18h Església de Natzaret. Solemne OFICI DEL SANT SOPAR DEL SENYOR. Tot seguit, TORNS DE GUÀRDIA D'HONOR DELS ARMATS al Santíssim Sagrament.

22h HORA SANTA a l'església de Natzaret.

DIVENDRES SANT, 30 DE MARÇ

6h A la S. E. Catedral, SERMÓ DE PASSIÓ, predicat per l'Excm. i Rvdm. Dr. Jaume Pujol i Balcells, Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat.

6.15h Església de Natzaret. Sortida dels congregants acompanyant el Sant Crist de la Sang, que es dirigiran a la S. E. Catedral, lloc on a partir de les

6.30h sortirà el SOLEMNE VIACRUCIS pels carrers de la Part Alta i que finalitzarà a l'església de Natzaret amb la veneració al Sant Crist de la Sang.
Els congregants hi assistiran amb la vesta reglamentària i cucurulla penitencial.
Itinerari: Anada a la Catedral per plaça del Rei, Santa Anna, plaça del Fòrum, Merceria, Pare Iglesias i Pla de la Seu.
Viacrucis per Pla de la Seu, Les Coques, Sant Pau, Pla de Palau, Guitarra, baixada del Roser, Salines, plaça de la Font, Cos del Bou, baixada Peixateria. Sant Hermenegild i plaça del Rei.

11.30h Solemne ACCIÓ LITÚRGICA i VENERACIÓ DE LA CREU a l'església de Natzaret.

16h Sortida dels Armats que es dirigiran a fer els acataments als passos de les diferents confraries i germandats que participaran a la processó, situats en diferents espais de la ciutat. A continuació, els passos segons el Pla de Recollida, es dirigiran cap a la plaça del Rei.

18.30h A la plaça del Rei, EXPOSICIÓ DELS PASSOS participants a la Processó del Sant Enterrament.

19.30h Sortirà de l'església de Natzaret la tradicional PROCESSÓ DEL SANT ENTERRAMENT, declarada "Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional" per la Generalitat de Catalunya i organitzada per la nostra Congregació, amb l'assistència de totes les confraries, gremis, congregacions i germandats de la ciutat amb els seus respectius passos.
Serà el banderer principal de la Processó el Sr. JOSEP ANDREU I FIGUERAS, president del Port de Tarragona.
La bandera dels aspirants serà portada per l'ecònom diocesà de l'Arquebisbat de Tarragona, Sr. DANIEL SOBRADILLO CARDONA.
Itinerari: Plaça del Rei, Portella, passeig de Sant Antoni, portal de Sant Antoni, plaça de Sant Antoni, Descalços, plaça de la Pagesia, Arc de Sant Llorenç, Sant Pau, Pla de Palau, Mare de Déu del Claustre, Escrivanies Velles, Pla de la Seu, Les Coques, Pare Iglesias, Merceria, plaça de les Cols, Major, baixada de la Misericòrdia, plaça de la Font, Sant Fructuós, Comte de Rius, Rambla Nova, Sant Agustí, Rambla Vella, Sant Oleguer, baixada de la Pescateria, Sant Hermenegild i plaça del Rei.

DISSABTE SANT, 31 DE MARÇ

18h PROCESSÓ DE LA MARE DE DÉU DE LA SOLEDAT, organitzada per la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, amb l'exercici de la Corona Dolorosa.

22.30h VETLLA PASQUAL a la S. E. Catedral, oficiada per Mons. Jaume Pujol i Balcells, Arquebisbe metropolità de Tarragona i Primat.

Qualsevol canvi o modificació serà notificat al congregant per correu electrònic i WhatsApp així com també serà actualitzat a través de la web de la Congregació
www.lasangtarragona.cat

Memòria 2017

Daniel Pallejà Blay
Secretari de la Congregació

Foto: Maria Quetcuti

Ja ha passat un any i de nou ens disposem a fer un recull dels actes i activitats que la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist ha dut a terme durant tot l'any. En aquesta ocasió, ens toca fer-ho de tot el que s'ha realitzat durant l'any 2017, any 472 des que la Congregació va ser fundada l'any 1545.

El 2017 ha estat, com els darrers anys, intens en activitats, començant ja ben aviat al gener, moment en el qual la Banda dels Aspirants, que celebraria el seu 15è aniversari, inicià els assaigs per preparar els tocs nous i les diverses trobades i actuacions en què participaria durant l'any.

També a principis d'any s'intensificaren les reunions de la Comissió per treballar en el Pla d'Organització de la Recollida i de la Processó del Sant Enterrament i revisar el Pla d'Autoprotecció Urbana.

Tot seguit, anirem repassant, per ordre cronològic, les activitats que la Congregació ha organitzat, i en les quals ha participat al llarg de l'any.
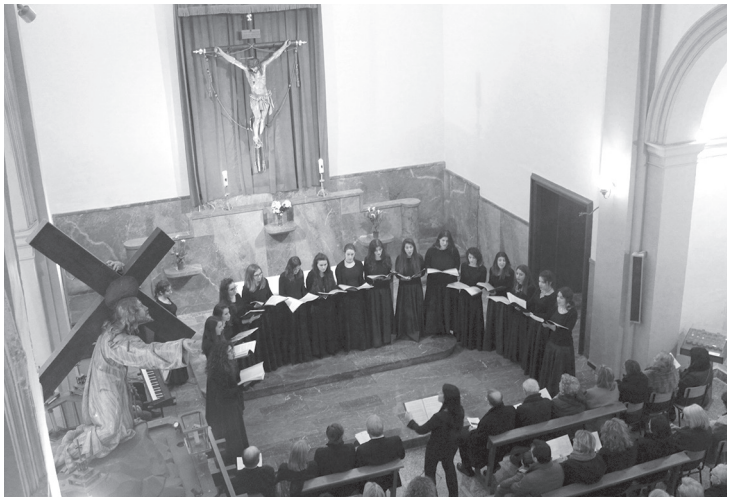
3 de febrer: A les 20h, i emmarcat dins del cicle 'Les Conferències de La Sang', va tenir lloc a l'església de Natzaret la conferència L'Arqueològica i el patrimoni tarragoní, per part de la presidenta de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, Sra. Pilar Alió Borràs.

15 de febrer: A partir de les 20h, a l'església de Natzaret es va celebrar la Junta General Ordinària. En el transcurs de la mateixa es va informar del mal estat de les façanes de la casa i església, les quals necessiten ser arranjades, i es van aprovar els comptes del 2016 i el pressupost per a l'any 2017. Els presents aprovaren també per unanimitat celebrar la Processó del Sant Enterrament.

17, 18 i 19 de febrer: Valls va acollir el 8è Congrés de Confraries de Setmana Santa de Catalunya, organitzat per l'Agrupació de Confraries i Germandats de Setmana Santa de Valls. La Congregació va estar-hi present amb una representació encapçalada pel sotsprefecte i membre de la Coordinadora de Confraries Catalanes, Sr. Josep Ignasi Boada.

25 de febrer: A les 19.30h va tenir lloc a la església de Natzaret un concert de cant coral a càrrec del cor femení VociInNote, de la ciutat italiana de Torí. El magnífic repertori i la seva interpretació va entusiasmar el públic assistent, que va agrair l'espectacle amb forts aplaudiments en finalitzar el concert. Cal destacar entre les autoritats presents a l'acte la del Sr. Arquebisbe de Tarragona Dr. Jaume Pujol i Balcells i el president de la Diputació de Tarragona Sr. Josep Poblet.

3 de març: Durant tots els divendres de la quaresma (del 3 de març al 7 d'abril) la Congregació va participar en els Viacrucis i en la Santa Missa que se celebraven a la Parròquia de la Santíssima Trinitat. Després dels oficis, es van celebrar per primera vegada a Natzaret les "Pregàries al Sant Crist de la Sang", acte que va aconseguir un èxit de participació.

Concert VoceInNote. Foto: Arxiu Congregació

VII Trobada de Bandes Setmana Santa. Foto: Arxiu Congregació

4 i 5 de març: Durant el cap de setmana van tenir lloc els actes de celebració del 15è aniversari de la Banda de Timbals. L'acte central va tenir lloc el dissabte a la tarda i, en col·laboració amb el Gremi de Marejants, vam celebrar la VII Trobada de Bandes estatals de Setmana Santa. Hi van participar les bandes del Gremi i dels Aspirants de la Sang, la Banda de Cornetas y Tambores del Cristo de Bonavista, i l'Agrupación Musical Virgen del Consuelo del Vendrell.
La trobada va ser un èxit de públic durant tot el recorregut que van fer pels carrers de la Part Alta, i va finalitzar a la plaça del Rei, on la Banda va estrenar la nova peça commemorativa del 15è aniversari.
El diumenge al matí la Banda va organitzar el 1r Torneig de Bandes de Setmana Santa, al pati del Col·legi de les Teresianes. L'acte tenia un caire lúdic, per fomentar la germanor entre els membres de les diferents bandes de música de la nostra Setmana Santa. La part central d'aquesta jornada va consistir en un torneig de futbol sala, que va acabar amb la victòria dels membres de la banda de la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió.

Del 13 al 30 de març: Els alumnes de diferents cursos de Primària de les escoles El Carme, Sant Domènec de Guzman i Santa Teresa de Jesús van visitar la nostra casa i església de Natzaret. En aquesta visita van veure un audiovisual de la Setmana Santa i se'ls va explicar el significat d'aquests dies sants, les imatges i passos de la Congregació, el sentit dels improperis i la vestimenta dels nostres armats.

16 de març: L'església de Natzaret acollí a les 20h la Conferència Quaresmal impartida pel Pare Pere Cardona O.F.M. La conferència va resultar molt interessant, ja que molt encertadament va centrar-se en les confraries i els seus confrares.

18 de març: Una vintena d'aspirants de la Congregació es van trobar a Natzaret, on es va fer una activitat prèvia a la Setmana Santa perquè es coneguessin entre ells i perquè sabessin més coses de la seva congregació. Se'ls va explicar el sentit de pertinença a la La Sang, i la significació dels diferents improperis, elements que van poder veure i tocar a l'interior de la sagristia. Tot seguit van continuar la visita cap a la Sala dels Armats, que va agradar molt als més petits perquè van poder posar-se diferents elements de la nova vestimenta dels soldats romans. Per finalitzar la trobada, es va projectar un audiovisual sobre la història de la secció d'aspirants que incloïa les fotografies de la Setmana Santa del 2016, en les quals sortien molts dels assistents. El berenar i el lliurament de diferents obsequis als participants van servir per cloure la tarda de convivència.

23 de març: El Conseller d'Interior de la Generalitat de Catalunya, Honorable Sr. Jordi Jané, va ser l'encarregat de presentar la revista número 34 de la Congregació.
El conseller va anar desgranant de manera precisa i amena tots els articles que enguany apareixen a la revista, que compta amb 104 planes. Va destacar en el seu discurs que «El batec de Tarragona arrela i es manté viu. Totes les congregacions formen part de la nostra identitat i esdevenen, més enllà dels sentiments religiosos, una dimensió col·lectiva que fa de la ciutat el centre màgic d'uns dies de Setmana Santa que sempre són especials en la intimitat de tots aquells que ho vivim amb intensitat».
En acabar la presentació, es va lliurar la medalla al banderer principal de la Congregació, i alhora de la Processó, Sr. Alfred Ventosa Carulla, i al banderer del pas dels aspirants, Sr. Josep M. Marsal Gombau.
Per finalitzar l'acte, es va repartir la revista als congregants i al públic que omplí l'església de Natzaret.

Del 30 de març al 8 d'abril: A la Casa de La Sang va tenir lloc el repartiment de vestes i adjudicació dels improperis als congregants de La Sang i a altres persones interessades a participar a la Processó del Sant Enterrament de Divendres Sant.

31 de març: Una representació de la Junta Directiva assistí a les conferències i a la inauguració de l'exposició que es va celebrar en commemoració dels 400 anys de la Congregació de La Sang de la Selva del Camp. Els actes van tenir lloc al Castell del Camp de la població selvatana.

1 d'abril: Participació de la Banda dels Aspirants a la *IV Trobada de Bandes de Timbals de Setmana Santa*, que es va celebrar a Torredembarra. Aquesta trobada

Presentació Revista 2017. Foto: Maria Grau

va estaorganitzada per la Banda de Timbals de la Confraria del Sant Sepulcre de la ciutat torrenca.

2 d'abril: Els Armats de La Sang van participar, de manera extraordinària, a la *XXI Trobada d'Armats de les comarques meridionals*, que es va celebrar a la Selva del Camp. Aquesta trobada de caire anual va reunir més d'una vintena d'agrupacions vingudes d'arreu del Camp de Tarragona i també de Mataró, amb la participació excepcional dels Armats d'aquesta població.

XXI Trobada d'Armats. Foto: Maria Grau

5 d'abril, **dimecres de passió**: A les 19h va tenir lloc el Concert de Setmana Santa a l'església de Natzaret, amb la participació dels Alumnes de l'Escola de Música Tradicional i Popular "El Tecler". Aquesta agrupació ens va oferir unes magnífiques peces musicals, plenes del simbolisme d'aquestes dates. Una de les peces, *Per vostra passió sagrada,* fou especialment seguida i cantada pel públic assistent ja que és la pregària principal dels nostres viacrucis de Diumenge de Rams i Divendres Sant.

8 d'abril, **dissabte de Passió**: A les 11h es va inaugurar la Mostra del Patrimoni Artístic de la Setmana Santa Tarragonina en els diferents temples de la ciutat, i que duraria fins al Dissabte Sant. L'església de Natzaret fou una

Concert Setmana Santa, El Tecler. Foto: Maria Grau

de les més concorregudes de la mostra, tant pels tarragonins com pels foranis que visitaren la ciutat durant els dies sants.
A les 19h es va fer lliurament del Ciri Pasqual a la nostra parròquia de la Santíssima Trinitat. L'acte es va celebrar durant l'ofertori de la Santa Missa de les 19h. Mn. Josep Queraltó, rector de la parròquia i prefecte de la Congregació, va agrair l'oferiment.

9 d'abril, Diumenge de Rams: A les 11 del matí, una representació de la Junta Directiva va assistir a la Benedicció i Processó de Rams al carrer de les Coques, i a la Missa Pontifical de Diumenge de Rams a la Catedral, celebrada pel Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells.
A les 19 hores va sortir de l'església de Natzaret el solemne Viacrucis presidit pel Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells, acompanyat pel prefecte de la Congregació Mn. Josep Queraltó Serrano. El Viacrucis, amb la presència d'un gran nombre de fidels i representants de les diverses confraries amb les seves vestes, va transcórrer per l'itinerari tradicional, passant pel Passeig Arqueològic i acabant el seu recorregut a l'interior de la Catedral, on finalitzà l'acte amb la veneració del Sant Crist de la Sang. Posteriorment es féu el trasllat fins a l'església de Natzaret.
Foren portants del Sant Crist els congregants Sr. Jordi Queralt Teixell, Sr. Biel Roquet-Jalmar Fonoll i Sr. Iván Puente Cruz, acompanyats amb les forques pels congregants Sr. Manel Callao Costa i Sr. Salvador Marsal Camarasa. Va ser lector del Viacrucis el prior de la Congregació, Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros, acompanyat del congregant i seminarista Sr. Albert Font Aldaz.

Diumenge de Rams. Foto: Oriol Ventura

12 d'abril, Dimecres Sant: La Congregació va ser convidada un any més a participar amb el pas de la Flagel·lació a la Processó del Dolor, que organitza la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió. A les 19.30h s'inicià la

Processó, i el pas va anar acompanyat per la Banda de Timbals dels Aspirants i per una bona representació de congregants i aspirants de les dues congregacions que formen La Sang.

Processó del Dolor. Foto: Maria Grau

13 d'abril, Dijous Sant: A les 18 hores es va celebrar a l'església de Natzaret el Solemne Ofici del Sant Sopar del Senyor. Va presidir la celebració el prior Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros. Cal destacar la gran quantitat de fidels que ompliren l'església de Natzaret, així com l'acompanyament musical per part del Cor Vedruna. En acabar, es va celebrar la processó al Monument. En finalitzar la cerimònia religiosa, els Armats de La Sang van realitzar els tradicionals torns de Guàrdia d'Honor al Santíssim Sagrament fins a l'inici de l'Hora Santa.

Guàrdia d'Honor al Santíssim Sagrament. Foto: Maria Quetcuti

14 d'abril, Divendres Sant: A les 6 del matí a la Catedral, el Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells va predicar el Sermó de Passió, anomenat també "de la Bufetada".

A un quart de set, sortien de l'església de Natzaret els congregants amb la Creu dels Improperis i el Sant Crist de la Sang, acompanyats dels confrares d'altres gremis i germandats amb les seves respectives vestes i cucurulles per dirigir-se a la Catedral, on s'inicià el Viacrucis Processional, que va ser presidit pel prefecte de la Congregació Mn. Josep Queraltó Serrano. El prior de la Congregació, Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros, va ser l'encarregat de llegir les estacions del Viacrucis, acompanyat del congregant i seminarista Sr. Albert Font Aldaz. Van ser portants del Sant Crist els congregants Sr. Josep Maria Salvat Duch, Sr. Josep Maria Vives Sanromà i Sr. Ignasi Vives Sanromà, acompanyats amb les forques pels congregants Sr. Alfredo Gonzàlez Martínez i Sr. Manel Callao Costa.

Al migdia es va celebrar, a l'església de Natzaret, la Solemne Acció Litúrgica pròpia del Divendres Sant, amb la Veneració de la Creu. Va presidir l'acte el prior Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros. Hi assistiren diversos membres de la Junta, congregants de La Sang i senyores de la Soledat, així com també un nombrós grup de fidels.

Viacrucis Processional Divendres Sant. Foto: Janet Calvo

A les quatre de la tarda els Armats iniciaren la recollida i acatament dels passos de les altres confraries, gremis i germandats i els acompanyaren fins a la plaça del Rei, lloc on a dos quarts de vuit del vespre s'inicià la Processó del Sant Enterrament, declarada Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional per la Generalitat de Catalunya. La Processó comptà amb la participació de les diferents germandats, congregacions i gremis tarragonins amb els passos: "El Sant Sopar" i "Sant Enterrament", del Gremi de Marejants; l'"Oració a l'Hort" i "Vetlleu i Pregueu", de l'Associació La Salle; la "Presa de Jesús", de l'Associació del Pas de la Presa de Jesús - Confraria de Pescadors; el "Cristo del Buen Amor" i "Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evangelista", de la Cofradía del Cristo del Buen Amor y Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evangelista; l'"Ecce Homo", de la Germandat del Sant Ecce Homo; "Jesús de la Passió", de la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió; "El Cirineu", "Jesús Natzarè" i "Jesús és Despullat de les seves Vestidures", de la Reial Germandat de Jesús Natzarè; el "Descendiment de la Creu", de la Reial Congregació del Venerat Cos de Jesucrist en el Descendiment de la Creu; "La Pietat" i el "Sant Sepulcre", del Gremi de Pagesos; el "Retorn del Calvari", de la Il·lustre Confraria de Sant Magí Màrtir, de Barcelona; i "La Soledat", de la Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat.

Els Armats de La Sang, formats per 4 torxes, Capità Manaies, signífer, trompeta, 6 tabalers i 32 soldats, i la Bandera Negra de la Congregació amb matraques, van donar pas a la desfilada de les confraries.

Recollida dels Armats de La Sang. Foto: Janet Calvo

El pas de la Flagel·lació va ser acompanyat pels nostres aspirants. Darrere del pas, la Banda de Timbals de la Congregació l'acompanyava amb els seus tocs de processó. La bandera dels aspirants va ser portada pel congregant Sr. Josep Maria Marsal Gombau, acompanyat pels congregants Sr. Salvador Marsal Camarasa i Sr. David Marsal Cilleros. El pas del Crist de la Humiliació, o popularment conegut com el pas dels Penitents, amb el penó de la Congregació al capdavant, va ser escortat pels congregants de La Sang. La Creu dels Improperis encapçalava la corrua de penitents que desfilaren amb els diferents improperis de la Passió de Nostre Senyor. Tot seguit, la imatge titular de la Congregació, el Sant Crist de la Sang, anava escortat per congregants i acompanyat per primera vegada pels càntics del Cor In Crescendo.

Banderer Pas de la Flagel·lació. Foto: Oriol Ventura

Foren portants del Sant Crist els majorals Sr. Hugo Vives Tous i Sr. Octavi Potau Mas i el vocal Sr. Francesc Pintado de Aizpuru, acompanyats amb les forques pels congregants Sr. Miguel Angel Castejón i Sr. Jordi Massó Pàmies. La representació de la Junta Directiva va ser presidida pel prior Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros, acompanyat pels vocals Sr. Josep Ciurana Moncusí i Sr. Jordi Simó Pérez i pels congregants Sr. Manel Callao Costa i Sr. Joan Potau Martorell. L'últim pas a desfilar, com és tradicional, va ser el de la Mare de Déu de la Soledat, que fou portat a espatlles per congregants voluntaris i acompanyat per la seva Banda de Timbals. Va ser portador de la Bandera Principal de la Processó el congregant Sr. Alfred Ventosa Carulla, acompanyat pel seu germà Sr. Albert Ventosa Carulla i el Sr. Antoni Manich Bou. S'incorporà, en arribar la processó al Palau Arquebisbal, el Sr. Arquebisbe Dr. Jaume Pujol i Balcells, acompanyat del vicari episcopal Mn. Jordi Figueras Jové i del capitular Mn. Antonio Martínez Subias.

Banderer Processó Divendres Sant. Foto: Oriol Ventura

El prefecte de la Congregació, Mn. Josep Queraltó Serrano, encapçalà la presidència de la Processó acompanyat del sotsprefecte, Sr. Josep Ignasi Boada Gasulla, del congregant Sr. Jordi Sentís Masllorenç, del sotssecretari Sr. Carlos Pérez de Mendiguren Cros i del vocal Sr. Manuel Allué Martínez. Finalment el Sr. Josep Félix Ballesteros, alcalde de la ciutat, presidia la Corporació Municipal, escortada per la Guàrdia Urbana amb uniforme de gala. A continuació, la presidència d'autoritats provincials i la Banda Unió Musical de Tarragona tancaven la processó, la qual va cloure amb un acte solemne a la plaça del Rei amb les paraules del Sr. Arquebisbe i amb l'entrada del Sant Crist i de la Mare de Déu de la Soledat a l'església de Natzaret.

15 d'abril, Dissabte Sant: A les 18h sortia de l'església de Natzaret la Processó de la Mare de Déu de la Soledat, organitzada per la Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i la Mare de Déu de la Soledat, per dur a terme l'exercici de la Corona Dolorosa. En aquest acte hi participaren membres de la Junta de La Sang, que formaren una presidència encapçalada pel sotsprefecte de la Congregació Sr. Josep Ignasi Boada Gasulla, el qual va ser acompanyat pels membres de la Junta Sr. Francesc Martí Triquell i Sr. Manuel Allué Martínez.

10 de juny: Va tenir lloc la celebració de la Diada de La Sang. Els actes van donar inici a quarts de dotze amb una actuació de la Banda dels Aspirants de la Congregació de La Sang a la plaça del Rei. Tot seguit es va celebrar la Santa Missa a Natzaret presidida pel prefecte-president de les dues congregacions que integren La Sang i pel prior

Portants Sant Crist, Processó Divendres Sant. Foto: Oriol Ventura.

Mn. Antoni Pérez de Mendiguren. En acabar, donà inici l'acte institucional de lliurament de guardons. Aquest any es va guardonar la Reial Congregació de la Puríssima Sang de la Selva del Camp amb motiu del seu IV centenari i la Banda dels Aspirants de la nostra Congregació amb motiu del 15è aniversari.

Com és costum, es va lliurar la insígnia d'argent a tres congregants per ordre d'antiguitat. Aquest any els condecorats van ser el Sr. Joan Queralt Vidal, Sr. Antoni Giné Gomà i Sr. Sebastià Marrasé Llauradó.

Per part de la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat, l'homenatjada va ser la senyora M. Rosa Moncusí Ollé.

La Diada va finalitzar amb un aperitiu de germanor a la Sala de Sessions de la Casa de la Sang.

Diada de La Sang 2017. Foto: Arxiu Congregació

15 de juny: Festivitat de Corpus Christi. Aquest dia, responent a la invitació que cada any fa el Capítol Catedral a les entitats, una representació de la Junta va participar a la processó per la Part Alta de la Ciutat, essent portadors de la Custòdia dos membres de junta de La Sang, Sr. Rafael Pintado Simó i Sr. Francesc Pintado de Aizpuru. El portador de la Bandera vermella de l'entitat va ser el congregant Sr. David Jesús Marcos, acompanyat del Sr. José Luis Bernal i de l'aspirant Marcos Neury, tots ells membres de la Banda dels Aspirants.

Processó Corpus Christi. Foto: Arxiu Congregació.

7 de juliol: A les 20h a l'església de Natzaret, la Durham University Classical Ensemble ens va oferir un gran concert de música clàssica. Aquest concert del conjunt anglès de la ciutat de Durham va formar part de la gira que aquest grup va dur a terme per terres catalanes. El magnífic repertori de música d'època Barroca i del primer període del Romanticisme va ser molt elogiat pels presents

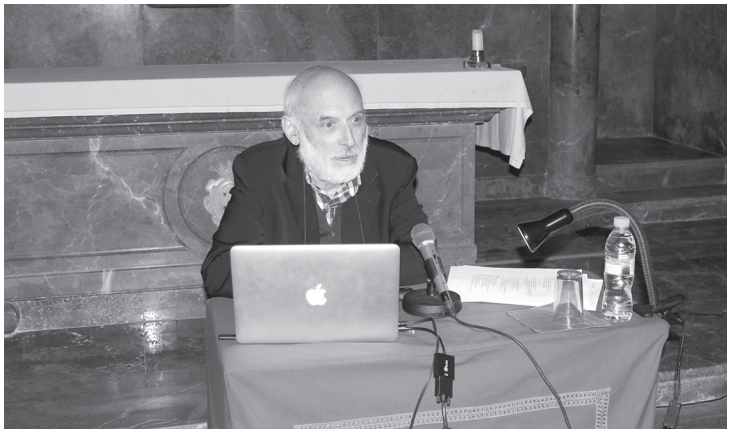
Del 21 al 24 de setembre: Una delegació de congregants encapçalats per membres de la Junta Directiva va participar en el *30 Encuentro Nacional de Cofradías* celebrat a Jumilla (Múrcia).

23 de setembre: Enguany la nostra Congregació era l'encarregada de portar la Santa Relíquia de Santa Tecla a la Processó, juntament amb les confraries de l'Ecce-Homo, Gremi de Pagesos i Gremi de Marejants. El representant escollit enguany per dur la relíquia va ser el secretari de la Congregació, Sr. Daniel Pallejà Blay.

Del 27 al 29 d'octubre: Un grup de joves de la nostra Congregació va participar en el *V Encuentro Nacional de Jóvenes de Hermandades y Cofradías* celebrat a Còrdova.

9 de novembre: A les 19h vam celebrar a l'església de Natzaret, conjuntament amb la Congregació de Senyores de la Soledat, una missa de difunts per als congregants traspassats durant l'any.

17 de novembre: A les 20h es va celebrar a l'església de Natzaret la conferència "400 Anys de la Reial Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist de la Selva del Camp", a càrrec del historiador Sr. Joaquim M. Masdeu Guitert, el qual ens va apropar la tradició de la Setmana Santa de la Selva del Camp.

Conferència "400 anys de la R.C.P.S.N.S.J. La Selva del Camp. Foto: Daniel Pallejà

21 de novembre: Una delegació de la Junta Directiva i dels membres dels Armats es van desplaçar al Palau de Pedralbes de Barcelona, lloc on es va presentar la nova edició del *calendari solidari del cos de Mossos d'Esquadra*, a benefici de la Federació d'Associacions de Familiars de Malalts d'Alzheimer de Catalunya. Aquesta nova edició ha tingut com a fil conductor les festes i les tradicions d'arreu de Catalunya. Les imatges, on surten agents del cos policial, malalts i familiars, recullen diverses festivitats, com ara la Patum de Berga, les Santes de Mataró, Temps de Flors de Girona, la Festa del Renaixement de Tortosa, la Passió d'Esparreguera i la Setmana Santa de Tarragona, amb la col·laboració dels nostres Armats de La Sang.

1 de desembre: A l'església de Sant Agustí es van lliurar els Premis a la Fidelitat 2017. La Junta de Govern de la Congregació va aprovar per unanimitat atorgar aquesta merescuda distinció al congregant Sr. Francesc d'Assís Potau i Mas pel seu treball, dedicació i compromís amb la Congregació. L'acte va cloure amb un sopar de germanor a la Casa Joan Miret.

2 de desembre: A les 10h, a Natzaret, es va celebrar el Recés d'Advent predicat per Mn. Rafael Serra Abellà, delegat de Litúrgia de l'Arquebisbat de Tarragona. L'acte, que va comptar amb nombrós públic, va ser organitzat per l'Arxiprestat Centre de Tarragona i per les dues congregacions que formem La Sang.

Premi a la Fidelitat 2017. Foto: Fer-vi

12 de desembre: A l'església de Natzaret va tenir lloc la presentació del *calendari solidari del cos de Mossos d'Esquadra*, a benefici de la Federació d'Associacions de Familiars de Malalts d'Alzheimer de Catalunya.

15 de desembre: Es va celebrar a la nostra església el "Concert de Nadal Solidari 2017", organitzat per les dues congregacions de La Sang, i que serví per recaptar aliments i productes d'higiene per als més desfavorits. Van participar-hi el Cor infantil Estels i el Cor Jove, ambdues formacions de l'Schola Cantorum dels Amics de la Catedral de Tarragona. La recapta de productes va ser repartida a Càritas.

16 de desembre: L'Aula de Música Tradicional i Popular "El Tecler" va oferir a l'església de Natzaret un magnífic repertori de peces nadalenques per celebrar l'arribada del Nadal.

Com heu pogut comprovar, ha estat un any intens en què, a més dels actes que us hem detallat, la Congregació ha estat representada en tots els actes, processons, viacrucis, concerts i presentacions d'opuscles organitzats per l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona i per la resta de confraries i germandats de la ciutat. Cal que quedi constància del nostre agraïment als congregants que han efectuat al llarg de l'any diversos treballs de conservació del patrimoni de la Congregació, de l'església i la Casa de La Sang, sense esperar res a canvi i moguts pel sentiment de pertinença a la Congregació i per la devoció al Sant Crist. Destaquem en aquest punt els treballs efectuats durant la passada quaresma a la Creu dels Improperis, que va recuperar la seva esplendor del 1941, així com la neteja integral del nostre Sant Crist i la realització del gran pessebre instal·lat en una de les capelles de l'església durant aquestes festes de Nadal.

Aquest any també ha estat marcat per les obres de les façanes de la Casa de La Sang i església de Natzaret. Després de molts esforços, acabem aquest 2017 amb les façanes del carrer Natzaret, de la plaça del Rei i de Sant Hermenegild ja consolidades i restaurades. Quedarà per al proper any 2018 la finalització de l'obra amb la façana del carrer de la Nau. Des d'aquestes línies agraïm la col·laboració de la Diputació de Tarragona, del Port de Tarragona, de Repsol i de la Fundació Privada Mútua Catalana, que en tot moment ens han donat suport econòmic per realitzar les obres. Per una altra banda, agraïm també la concessió de subvencions destinades a finalitzar els pagaments de la nova equipació dels Armats, així com també per a la restauració i digitalització dels primers llibres d'actes dipositats a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, que es van salvar de la destrucció durant la Guerra Civil i que comprenen entre els anys 1565 i 1844.
Aquest treball ja s'està duent a terme, i esperem que aquest proper any 2018 els llibres d'actes puguin estar ja disponibles per ser consultats online. D'aquesta manera n'haurem assegurat la conservació per molts segles més. Aquest treball ja s'està duent a terme, i esperem que aquest proper any 2018 els llibres d'actes puguin estar ja disponibles per ser consultats online. D'aquesta manera n'haurem assegurat la conservació per molts segles més.

Foto: Blanca Beltran

Restauració Creu dels Improperis

Foto: Marc Torija

Junta Directiva

La solemnitat de la processó del Sant Enterrament, tant estimada per tots nosaltres, destaca encara més amb el pas dels penitents de la Sang, encapçalats per la Creu dels improperis, on es troben tots els símbols de les diferents etapes de la Passió de N. S. Jesucrist.

La creu actual, propietat de la Congregació de la Sang, fou un "Obsequio de Luis Avila, año 1940", com figura al revers de la creu, i vingué a substituir la destruïda al juliol de 1936, a l'inici de la Guerra Civil.

Aquest passat any 2017, veient que el seu estat feia necessària una actuació de neteja i restauració general, i per evitar a la llarga mals majors, es procedí a l'inici d'una actuació minuciosa i entretinguda.

Amb l'ajuda de fotografies antigues, que fixaven la seva disposició original, es procedí al desmuntatge dels diferents elements que integren la creu. Es netejà de vernissos antics la fusta de la creu, es feu un tractament per evitar xilòfags, i es taparen acuradament els diferents forats existents amb tapaporus. Una vegada finalitzat i assecats els productes, es procedí a l'envernissat de la creu amb vernís mat.

Posteriorment s'inicià el repàs de les diferents peces, algunes de les quals no estaven en gaire bon estat. Totes foren netejades amb productes adients. Els dos elements més malmesos eren les dues canyes, que estaven trencades i foren substituïdes. Altres intervencions que s'hi van realitzar:

• Es va renovar l'esponja que enfila una de les canyes.
• Donat que l'espasa havia desaparegut i l'orella estava desplaçada, es realitzà una espasa nova i es va col·locar al seu lloc original, junt amb l'orella.
• Es van substituir les estenalles, que estaven trencades.
• Els dos càntirs, el fanal i el calze foren netejats de les repintades que tenien i envernissats de nou.
• El serrell de la llança, que s'havia fet malbé, es va substituir per un de nou.
• La bossa de les 30 monedes també fou renovada perquè estava trencada.
• Una atenció especial ha estat necessària per al tractament de la roba (clàmide, capa, verònica i llençol). Com que són materials delicats, ha calgut una feina minuciosa i pacient per treure la pols acumulada sense perjudicar la roba.
• Altres elements no necessitaren més que una bona neteja amb sabó neutre, assecat i envernissat, així com canviar i pintar en alguns casos els cargols que els subjecten.
• S'han fet retocs de pintura negre, per aconseguir una visió molt més agradable i polida del conjunt.

Aquesta tasca minuciosa i detallada, que s'ha fet, com dèiem abans, amb la documentació gràfica antiga que documentava l'estat original, ha estat portada a terme de forma desinteressada per part de dos congregants, que s'hi han ofert voluntàriament, i als quals agraïm profundament la seva dedicació i estima a la Sang.

Fotos: Maria Grau

Foto: Janet Calvo

POTENCIEM EL SENTIT RELIGIÓS, ECLESIAL I...

Mn. Miquel Barbarà Anglès
Delegat diocesà per les Associacions de Setmana Santa de l'Arxidiòcesi de Tarragona

Les associacions de Setmana Santa tenen una pluralitat d'identitats que les fa diferents unes de les altres i manifesta un conjunt molt enriquidor de devocions, de pràctiques, de tradicions...

Fins i tot entre totes configuren una diversitat de dimensions i aspectes que les fa presents en la societat com un conjunt de colors molt variats. Tenen una dimensió social, econòmica, cultural, artística, històrica, folklòrica, turística...

Pel seu normal desenvolupament és necessari que la societat admeti de manera digna que la llibertat religiosa és un dret fonamental que cal respectar, tutelar i fins i tot promoure.

Hem de dir que en el fons de tota aquesta pluralitat i diversitat hi ha d'haver un nucli que és el que ha de donar sentit a tot el conjunt. El **que està a l'origen i en el fons de tota la Setmana Santa és Jesucrist el nostre únic Salvador que va morir i ressuscitar per la nostra salvació**. I Jesucrist tal com el trobem i el celebrem en l'Església. Que vol dir també amb un sentit religiós ben viscut i autèntic.

El nucli del misteri cristià l'Església el celebra principalment amb la litúrgia i també amb els actes de pietat popular que han d'estar ben coordinats amb la litúrgia i hi han de ser coherents. El Concili Vaticà II diu que els exercicis de pietat popular s'han d'organitzar tenint en compte els temps litúrgics, de manera que vagin d'acord amb la Sagrada Litúrgia, d'alguna manera derivin d'ella i a ella condueixin, ja que la Litúrgia per la seva mateixa naturalesa està molt per damunt d'ells (Sacrosanctum Concilium, 13). Per a aplicar això hi ha un Directori de la Santa Seu sobre la Pietat Popular.

Aquest Directori diu que, després del Concili de Trento, es van desenvolupar les associacions de Setmana Santa amb una triple finalitat: **la penitència, la formació del laics i les obres de caritat.**

Encara que sigui breument tenim molt clar quin ha de ser el nucli que estigui present en totes i cada una de les associacions de Setmana Santa i que ha de donar sentit profund a tot el conjunt i a tot el que fan. Un nucli religiós, eclesial i centrat en Jesucrist i tot el misteri de la seva mort i resurrecció per la salvació de tota la humanitat.

M'agradaria expressar-ho amb un conte explicat per un germà prevere i ampliat després.

Diu que en acabar l'entrada de Jesús a Jerusalem el ruc que el portava va anar cap a casa molt content. Estava segur que aquella festa l'havien fet per ell. N'estava cofoi i se'n vantava. La seva mare es veu que li va fer alguna reflexió i li va dir que al dia següent anés a tombar per Jerusalem. Quan va arribar a casa, la mare li va preguntar com havia anat i ell estava tot trist i encorregut. Li va manifestar que ningú l'havia saludat, ni l'havien conegut ni l'havien reconegut. Llavors la mare li va dir: fill meu has d'entendre que **TU SENSE JESUCRIST NOMÉS ETS UN RUC**.

Què serien les associacions de Setmana Santa sense sentit religiós, eclesial... i sense referència a Jesucrist

Foto: Maria Grau

La resurrecció de Llàtzer i la de nostre Senyor Jesucrist

Bernabé Dalmau

Entre els passos de Setmana Santa no hi sol haver les figures de l'episodi evangèlic de la resurrecció de Llàtzer. La raó és simple: els dies que anomenem Setmana Santa cavalquen entre dos temps litúrgics, el final de Quaresma i la celebració del Tridu Pasqual. La Setmana Santa o Setmana Gran comença, com és prou sabut, el diumenge de Rams.

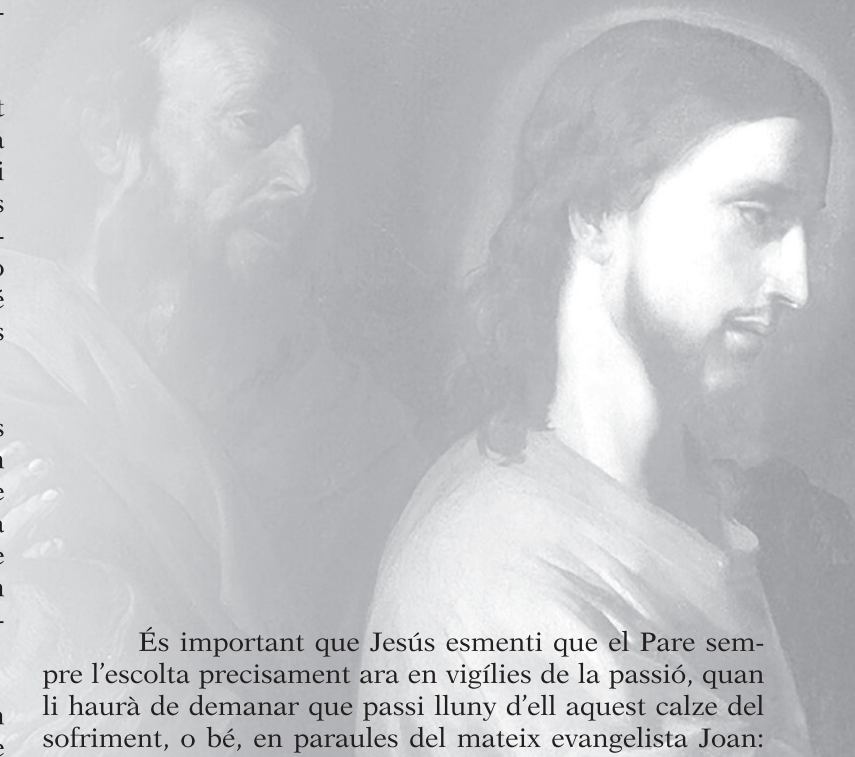
Tanmateix, en relació amb les celebracions de mort i de resurrecció del Senyor, ocupa un lloc rellevant, per la seva extensió i densitat teològica, l'episodi que l'evangeli segons sant Joan narra sobre la resurrecció de Llàtzer. És el darrer dels grans signes de Jesús narrats en el quart evangeli. Un signe íntimament lligat amb la seva glorificació, no sols perquè ens parla de mort i de resurrecció, sinó també perquè fou la causa immediata que els grans sacerdots i els fariseus prenguessin la decisió de matar-lo.

L'Església ens fa llegir aquest evangeli, cada tres anys, el diumenge abans de Rams, i els altres dos anys un dia entre setmana. Per als ortodoxos, aquest dia és sempre el dissabte vigília de Rams. Els qui han peregrinat a Terra Santa saben prou bé com es pot anar en poca distància de Betània a Betfagé, de la tomba de Llàtzer al lloc des d'on Jesús començà la seva entrada a Jerusalem enmig dels Hosanna amb què l'aclamaven els infants dels hebreus.

La comunitat ortodoxa de Jerusalem fa encara un pas més. El dissabte de Llàtzer recula un bon quilòmetre abans de Betània per tal d'unir-se a la pujada que el Senyor va fer des de Jericó fins a entrar a la Ciutat santa. Així commemora l'acollida que Marta donà a Jesús quan li expressà *Senyor, si haguessis estat aquí, no s'hauria mort el meu germà. Però, fins i tot ara, jo sé que Déu et concedirà tot el que li demanis* (Jn 11,21-22). I quan arriba tota la comitiva al lloc conegut com a tomba de Llàtzer, dos preveres alternen la lectura de la resta de l'episodi en grec i en àrab.
No és ara el moment de descriure com aquesta llarga narració és plena de detalls i de temes que l'evangelista ha anat desgranant al llarg del seu llibre: la llum, la vida, la relació dels creients amb Jesús, el rebuig per part dels qui no creuen en ell... Fixem-nos especialment en dos versets: la pregària abans de cridar Llàtzer a la vida.

Ja sabem que Jesús dedicava llarg temps a la pregària, al contacte amb el Pare sobretot en moments importants o abans d'obrar guaricions. Ens ho diuen sovint els evangelis,. El de sant Joan fa acabar el sant Sopar amb una llarga pregària, l'anomenada oració sacerdotal, perquè Jesús hi fa ofrena de la pròpia vida a favor dels deixebles.

La pregària a què ara ens referim, la d'abans de ressuscitar Llàzer, ens testimonia com l'agraïment era l'actitud fonamental del Senyor: *Pare, us dono gràcies perquè m'heu escoltat. Ja sé que sempre m'escolteu* (Jn 11,41-42). Aquesta invocació inicial mostra fins a l'extrem no sols la sintonia, per dir-ho així, entre l'home Jesús i Déu Pare sinó sobretot la relació única entre els dos. És allò que per la fe anomenem compartir la mateixa naturalesa divina.

És important que Jesús esmenti que el Pare sempre l'escolta precisament ara en vigílies de la passió, quan li haurà de demanar que passi lluny d'ell aquest calze del sofriment, o bé, en paraules del mateix evangelista Joan: *Ara em sento contorbat. Què he de dir? Pare, salveu-me d'aquesta hora* (12,27) .

La carta als Hebreus diu que Jesús fou escoltat *per la seva reverència, per la seva submissió* (5,7). El Papa Benet ho comentà l'any 2010 així: "Crist porta en si com a veritable home, amb la natura, la voluntat humana; en aquest acte –"no la meva voluntat, sinó la vostra"– Jesús resumeix tot el procés de la seva vida, és a dir, de portar la vida humana natural a la vida divina, i d'aquesta manera transformar l'home: divinització de l'home, i així redempció de l'home, perquè la voluntat de Déu no és una voluntat tirànica, no és una voluntat que estigui fora del nostre ésser, sinó que és precisament la voluntat creadora, és precisament el lloc on trobem la nostra veritable identitat" .

Nosaltres, a la llum de com Jesús era conscient que el Pare l'escoltava, podem comprendre per què Jesús donà gràcies públicament abans de la resurrecció de Llàtzer: *Ho dic per la gent que m'envolta, perquè creguin que vós m'heu enviat* (Jn 11,42). El crit que ve després *Llàtzer, surt a fora!* (v. 43) no és sinó una invitació a cadascun de nosaltres a sortir del nostre propi egoisme per tal d'obrir-nos a la vida de Déu seguint les petjades de la relació de Jesús envers el seu Pare. És el misteri de mort i de resurrecció que viurem en la Setmana Santa i que resumeix també el nostre itinerari cap a la identificació amb Jesucrist per la vida de cada dia i pels sagraments.

Partim de la fe i anem cap a la fe. Aquest és el nostre camí actual.

La ressurreció de Llàtzer. José de Ribera

Entrevista

Biel Roquet-Jalmar

Pablo Alcaraz Garcia
Periodista, Onda-Cero
Presentador revista 2018

Tots hem volgut, en algun moment, formar part dels Armats

Com és el tractament informatiu de la Setmana Santa de Tarragona? És bo a la nostra ciutat? I portes enfora?

Considero que el tractament informatiu és l'adient, però millorable. Trobo a faltar un accent històric. La Setmana Santa de Tarragona no és de fa quatre dies. Parlem que la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist data del 1545, que hi ha indicis que la primera Processó del Sant Enterrament se celebra al 1550. Hi ha una font inesgotable d'històries i activitats socials desenvolupades al llarg dels segles que molta gent desconeix. A Tarragona pequem de no creure'ns les nostres excel·lències i la informació i promoció de portes enfora té aquest problema. Tenim una Setmana Santa digna de les més reconegudes arreu d'Espanya. Com en tantes altres coses ens ho hem de creure i actuar en conseqüència.

A Tarragona pequem de no creure'ns les nostres excel·lències i la informació i promoció de portes enfora té aquest problema

Quin és el teu moment predilecte de la Setmana Santa tarragonina?

Tinc dos moments: la processó de Divendres Sant al seu pas pel Pla de Palau i baixant pel carrer de la Mare de Déu del Claustre i el Viacrucis nocturn al Llorito.

És essencial el paper dels joves?

Absolutament essencial. Si no s'involucren els més joves, si no es fan seva la Setmana Santa no hi haurà continuïtat i aquest supòsit no ens el podem permetre. Crec, de totes maneres, que hi ha participació dels més joves com per no patir.

Com vius la Setmana Santa personalment?

La visc com una d'aquelles dates que tot tarragoní té marcades en el seu calendari. Com un moment especial de solemnitat, tradició, respecte, espiritualitat i cultura. Mai he participat de manera activa en cap Associació vinculada a la Setmana Santa. Des de petit sempre l'he viscut com a espectador, amb un sentiment personal i molt subjectiu que fa que la Setmana Santa de la meva ciutat sigui especial i plena de records propis.

Mai he participat activament en la Setmana Santa, sempre l'he viscut com a espectador, amb un sentiment personal i molt subjectiu

Què suposa presentar la Revista de La Sang?

Sobretot, suposa un honor i un respecte immens. Abans et deia que no havia tingut cap participació directa amb les Associacions però si de ben petit tinc una imatge lligada a la Setmana Santa aquesta és la de la Processó del Sant Enterrament i, com quasi tots els nens, la figura de l'Armat. Tots hem volgut, en algun moment, formar part dels Armats. Et pots imaginar el respecte amb el qual afronto aquesta presentació.

Foto: Oriol Ventura

L'arxiu de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist. Conservació i difusió.

Mn. Manuel M. Fuentes i Gasó
Director de l'AHAT

Joan M. Quijada Bosch
Tècnic-arxiver de l'AHAT

La Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, fundada l'any 1545, gaudeix, malgrat les quantioses i notables pèrdues de documentació al llarg dels segles, d'un fons documental antic important.

L'any 1936 a l'arxiu de la Sang es conservaven 14 volums manuscrits. La providència feu que Josep Muntané García, en aquell moment membre de la junta, i posteriorment secretari, s'emportés al seu domicili particular els quatre volums que va considerar els més rellevants per estudiar-los.

El 21 de juliol els revolucionaris assaltaren l'església de Natzaret, seu de la Congregació, i al mig de la plaça del Rei, en una gran foguera foren cremats els passos, juntament amb bona part de l'arxiu i la resta d'objectes del culte.

Els llibres que tenia Josep Muntané a casa seva i que es van salvar de la destrucció iconoclasta foren el volum 2, el Llibre d'ordinacions, resolucions i comptes (1640-1742), el volum 3 el *Llibre primer de resolucions de la Congregació de la Puríssima Sanch de Jesuchrist de la ciutat de Tarragona. any 1781* (1781-1844), el volum 8 Llibre de resolucions i comptes (1588-1655) i el volum 9 *Llibre de determinacions de capítols de la confraria de la Puríssima Sanch de Jesucrist de Tarragona comensant a VIIII del mes de agost any de la Nativitat del Senyor MDCXV* (1615-1685).

A més d'aquests també es varen salvar dos llibres més; el volum 10 *Libro en que van notados por sus nombres y apellidos los hermanos congregantes de la congregación bajo la invocación de la Sangre de Nuestro Señor Jesucristo de la yglesia de Nazaret de la presente ciudad de Tarragona* (1817-1860)i el volum 12 *Llibre de resolucions de la germandat del Monte Pio de Santa Creu de la ciutat de Tarragona, establerta als 16 desembre de 1804 en la yglésia de Nazaret de dita ciutat* (1804-1836).

Tota aquesta documentació va ser dipositada el març de l'any 1976 a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona per tal de ser conservada i catalogada i posada a l'abast dels investigadors.

Tanmateix, l'estat de conservació dels quatre volums més antics no era el més òptim, la qual cosa va fer que es retiressin de la consulta i només es permetés l'accés

Fotos: Arxiu Congregació

en contades ocasions i advertint als investigadors que els manipulessin amb cura.

Les alteracions més importants i nocives que presenten aquests quatre volums són els efectes corrosius de la tinta sobre el paper, que han cremat en molts folis tot l'espai de la caixa d'escriptura, fent el suport tant fràgil i trencadís que es va desprenen del text fragments de la grafia. Per altra banda, el pas del temps també ha produït que els volums presentin uns alts nivells de brutícia, perforacions produïdes per insectes bibliòfags, taques d'humitat, tinta, fongs i estrips.

El procés de restauració consistirà en l'esterilització curativa i preventiva i el netejat en sec, així com en l'estabilització de les tintes inestables amb un acrilat sintètic i l'eliminació de taques i substàncies adherides. També es realitzarà un rentatge en aigua i isopropanol per tal d'eliminar les substàncies àcides i es tractaran les tintes amb fitat. I finalment, s'eliminaran els plecs i les arrugues, es reintegraran les zones perdudes omplint amb polpa elaborada amb fibres de coto i lli tenyit, i també s'eliminaran els estrips.

L'any 2008 l'AHAT va iniciar la digitalització dels seus fons documentals. El dia 10 de setembre de l'any 2009 es penjaren, al web de l'AHAT, els primers documents digitalitzats, corresponents als llibres sagramentals de les parròquies de Sant Joan Baptista i de la Catedral de Tarragona, esdevenint així l'AHAT pioner dins dels arxius eclesiàstics, tant catalans com espanyols, al posar a l'abast dels seus investigadors, des del seu web, la documentació digitalitzada. A dia d'avui, encara continua sent uns dels pocs arxius eclesiàstics de l'estat espanyol que ofereix aquest servei.

El projecte de digitalització es fonamenta en els tres principis fundacionals de l'AHAT: evitar la pèrdua de documentació històrica, obtenint, mitjançant la digitalització, una còpia digital del document, assegurar-ne la seva conservació, car un cop digitalitzats els documents es retiren de la consulta directa dels investigadors, evitant així el seu deteriorament que l'ús reiterat comporta, i finalment facilitant-ne la seva consulta a través del web www.ahat.cat.

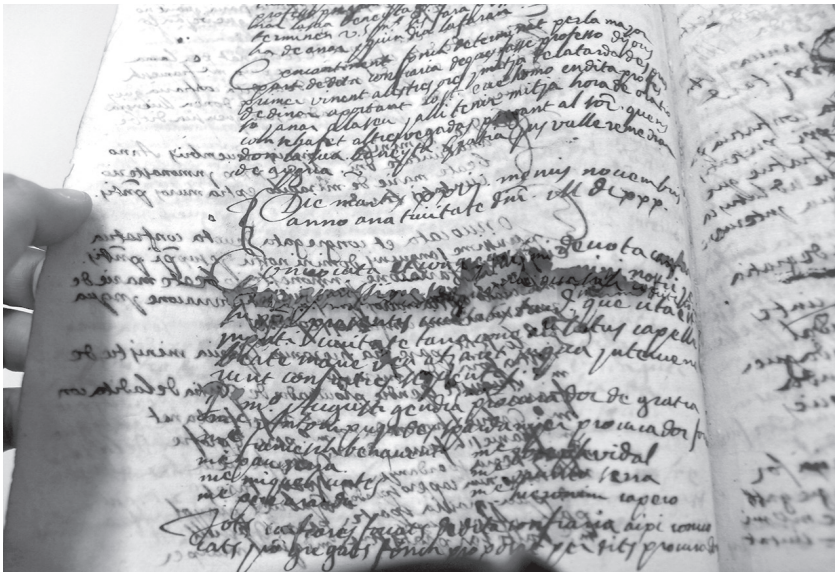
La digitalització de la documentació es realitza amb un escàner aeri de gran resolució color real de 24 bits per píxel a una resolució màxima de 300 dpi. Es tracta d'un sistema de captura no agressiu que preserva, en tot moment, la integritat física del document.

Un cop restaurats aquests quatre volums, juntament amb els altres dos llibre del segle XIX, seran digitalitzats i posteriorment penjats al web de l'AHAT.

Tot aquest treball es podrà realitzar gràcies al suport i col·laboració de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist. Agraïm sincerament la seva preocupació per la conservació i difusió dels seu patrimoni documental.

***La Congregació agraeix el suport rebut de la Diputació de Tarragona, de la Fundació Mútua Catalana i Repsol.**

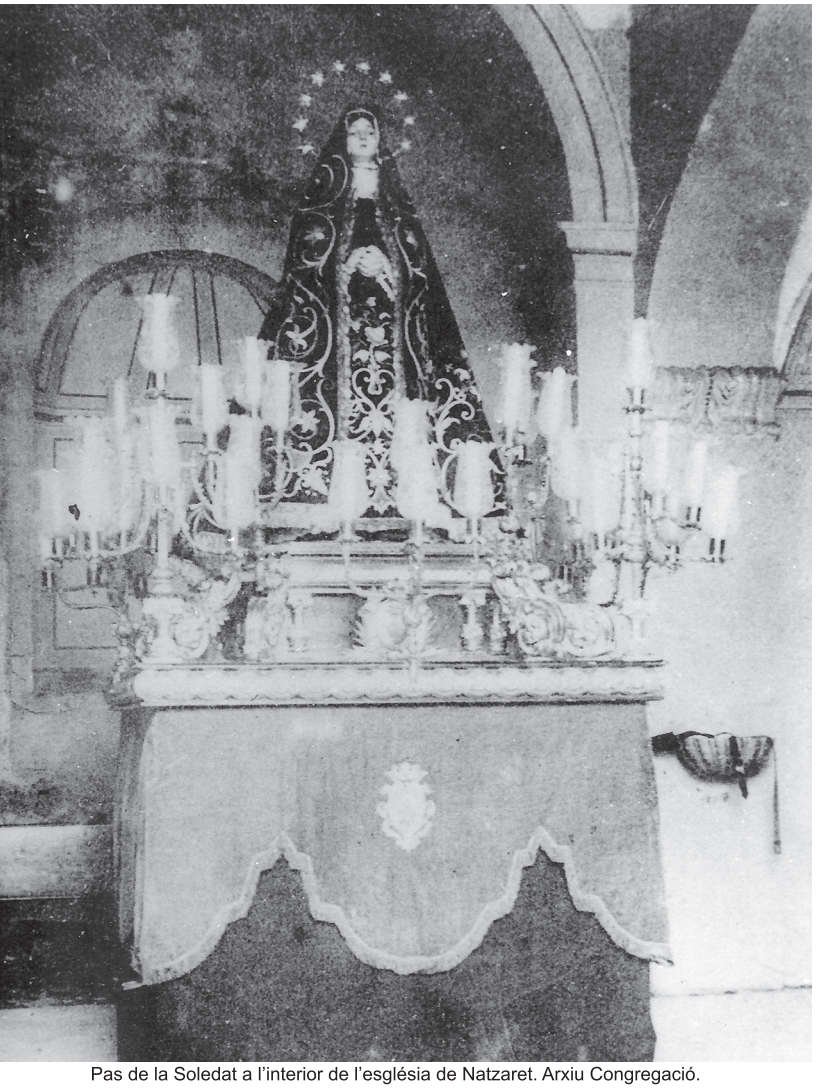

1918, FA CENT ANYS

Daniel Pallejà

Pas de la Soledat a l'interior de l'església de Natzaret. Arxiu Congregació.

L'any 1918 va ser l'any en què va finalitzar la Primera Guerra Mundial. Concretament, l'11 de novembre, en el quarter general del mariscal francès Ferdinand Foch, al bosc de Compiégne, a prop de París, es firmà l'armistici que posaria fi a la més terrible guerra mai coneguda fins aleshores. També serà recordat per l'assassinat, al més de juliol, del tsar Nicolau II i la seva família en el seu exili a la Sibèria després de la revolució bolxevic que acabà amb la dinastia dels tsars.

A Tarragona, l'arquitecte Josep M. Jujol edificaria l'emblemàtica torre del campanar del convent dels Pares Carmelites (la Punxa) i, al seu interior, el cambril de la Mare de Déu del Carme. El Nàstic jugaria el 13 de gener a les 15.10h el primer partit oficial jugat al camp del Velòdrom. El terreny de joc estava situat a l'actual avinguda Marquès de Montoliu, cantonada amb el carrer Sant Antoni Maria Claret. Aquell partit, corresponent al Campionat de Catalunya 2a Lliga, el va disputar contra el AA.OO Vilanova davant de prop de 500 espectadors i el resultat fou d'un empat a 2 gols.

Tal com ja vam veure a l'article dedicat al 1917, la Setmana Santa anava renovant-se. Recordem que a finals d'any un grup de congregants impulsaren un nou projecte de substitució de la ja centenària imatge de l'Ecce-Homo de Salvador Gurri. Aquest projecte portarà a l'enfrontament i a un llarg conflicte entre la Congregació i la Germandat del Sant Ecce-Homo, tal com veurem en aquest article. Però anem pas a pas, seguint cronològicament tota la informació i notícies relacionades amb la Setmana Santa i, especialment, amb la Congregació.

El diumenge 27 de gener a les quatre de la tarda la Congregació celebrà la Junta General Ordinària durant la qual es renovaren càrrecs, s'aprovaren els comptes i els actes a celebrar durant la quaresma, destacant, sens dubte, l'aprovació de la celebració de la Processó del Sant Enterrament. El diari local catòlic La Cruz es féu ressò de la reunió amb els termes següents: «*El último domingo celebró junta general la Congregación de la P. S. de Nuestro Señor Jesucristo, habiendo tomado el acuerdo de celebrar el presente año con el esplendor de los anteriores, la procesión del Viernes Santo. Después de aprobado el estado de cuentas, fueron hechos los siguientes nombramientos: Vocal Eclesiástico 3º, Rdo. D. Luís Güerri. Mayoral 3º, D. José Punsoda. Vocal 3º, D. Antonio Quintana. Vocal 6º, D. Jaime Fuster Pomar.*»[1]

La resta de membres que componien la junta eren els següents: prefecte M.I. Hermógenes Malo; sotsprefecte Sr. Ferran de Querol i de Bofarull; majoral primer Sr. Francesc Ixart de Moragas; majoral segon Vicens Brell Pàmies; prior Mn. Joaquim Aubanell Vidal; vocals eclesiàstics Mn. Josep Miró i Mn. Josep Figuerola; vocal seglar segon Sr. Manel Guasch Monravà; vocal seglar quart Sr. Josep Rigau; vocal seglar cinquè Sr. Pere Tomàs Farret; secretari Sr. Celestí Salvadó Gras; i sotssecretari Sr. José Reyes Mestres[2].

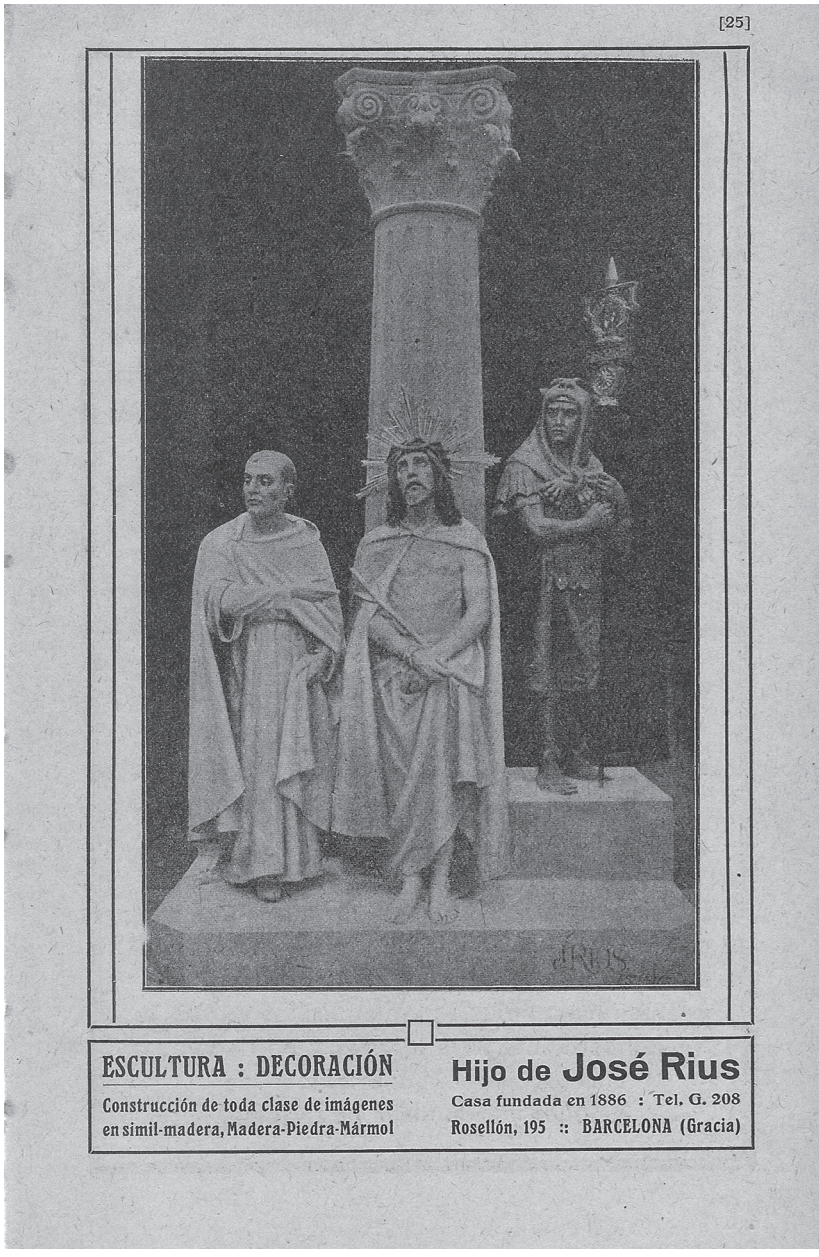
Tal com indicava abans, durant la Junta es va comunicar als assistents els actes que la Congregació celebraria durant la quaresma. Aquests van ser donats al Diario de Tarragona per tal que es publiquessin. Aquesta va ser la nota publicada: «*Como todos los años, la Real Congregación de la Purísima Sangre, de acuerdo con la de señoras bajo la misma advocación y la Virgen de la Soledad, celebrará las funciones que marcan sus Estatutos durante el período cuaresmal. El miércoles de ceniza, a las seis de tarde, se expondrá S.D.M., cantándose el Trisagio, siguiendo la meditación, sermón por el P. Miguel de Barcelona, canto del salmo Credidi y el himno Pange Lingua, y terminando con la bendición y reserva. En todos los lunes de Cuaresma y el domingo de Ramos, a las seis de la tarde, se rezarán los misterios de la Purísima Sangre, seguirá la meditación*

correspondiente, sermón y canto del Salmo Miserere. El lunes de Semana Santa se consagrará a la memoria de la Santísima Virgen en su soledad, rezándose a las seis de la tarde la Corona Dolorosa, siguiendo la meditación, sermón y terminando con el canto del Stábat Mater. En la función del domingo de Ramos tendrá lugar el patético acto de adoración del Crucificado; y el lunes santo la Congregación de señoras, después del sermón, concurrirá a reverenciar a la Santísima Virgen de la Soledad, besando el pie de la imagen; y el jueves santo, durante los oficios de la mañana, que comenzarán a las siete, habrá comunión general, y en los del viernes se adorará el Lignum Crucis, a cuyos religiosos actos se invita a todos los fieles y especialmente a los señores congregantes de ambos sexos, debiendo asistir los caballeros con vesta y golilla. El Excmo. Sr. Arzobispo concede 100 días de indulgencia a todos y a cada uno de los fieles que, en las debidas disposiciones, asistan a cada uno de los actos religiosos que celebre esta ilustre Congregación.»[3]

La següent notícia que trobem sobre la Congregació data del 13 de febrer, al Diario de Tarragona, en la crònica de l'enterrament del que fou historiador i cronista provincial Emili Morera Llauradó. La desfilada que portà les exèquies des de l'església de Sant Joan fins al cementiri fou molt nombrosa i «*la Congregación de la Purísima Sangre, con su estandarte, tenía una representación nutridísima, yendo al frente su director, el canónico D. Hermógenes Malo, con la Junta de gobierno*»[4]. Recordem que Emili Morera, que era també congregant, va escriure un magnífic i ampli estudi històric de l'entitat publicat l'any 1905 al diari catòlic *La Cruz* [5]. El dia 21 de febrer, la Congregació celebrà a l'església de Natzaret les tres misses reglamentàries en el seu record[6]. Abans, però, el dia 14 la Congregació va celebrar a les onze del matí a Natzaret un solemne funeral en sufragi als congregants traspassats[7].

Tornant al tema del nou pas de l'Ecce-Homo, el Diario de Tarragona del dia 8 de març confirmava que *«es ya un hecho que en la próxima procesión del viernes santo concurrirá el nuevo paso del Ecce-Homo. La talla de la imagen está terminándose en la casa Rius de Barcelona, y la carroza se está construyendo en los talleres de los Sres. Arana y Brú, estando encargado de la parte decorativa de la misma D. Antonio Revoltós»*[8].

No trobem cap més notícia fins al Divendres de Dolors, dia 22 de març, data en què el diari La Cruz es fa ressò de la imminent arribada de les figures del nou pas: «*El domingo quedará expuesto en la tienda del Sr. Brell el nuevo paso Ecce-Homo, adquirido por la Congregación de la Purísima Sangre que figurará en la procesión del Viernes Santo*»[9]. En la mateixa pàgina també notificaven que «*según se nos comunica, este año promete resultar lucidísima la procesión del Santo Entierro, pues asistirán a la misma todos los pasos, incluso el del gremio de pescadores*». Cal dir que en aquells últims anys la participació del Gremi de Marejants era una incògnita ja que els problemes econòmics que patien feien trontollar la seva participació a la processó. Per sort, aquell any i després de fer diferents sortejos mensuals, aconseguiren sufragar les despeses de portants i de la il·luminació del seu misteri.

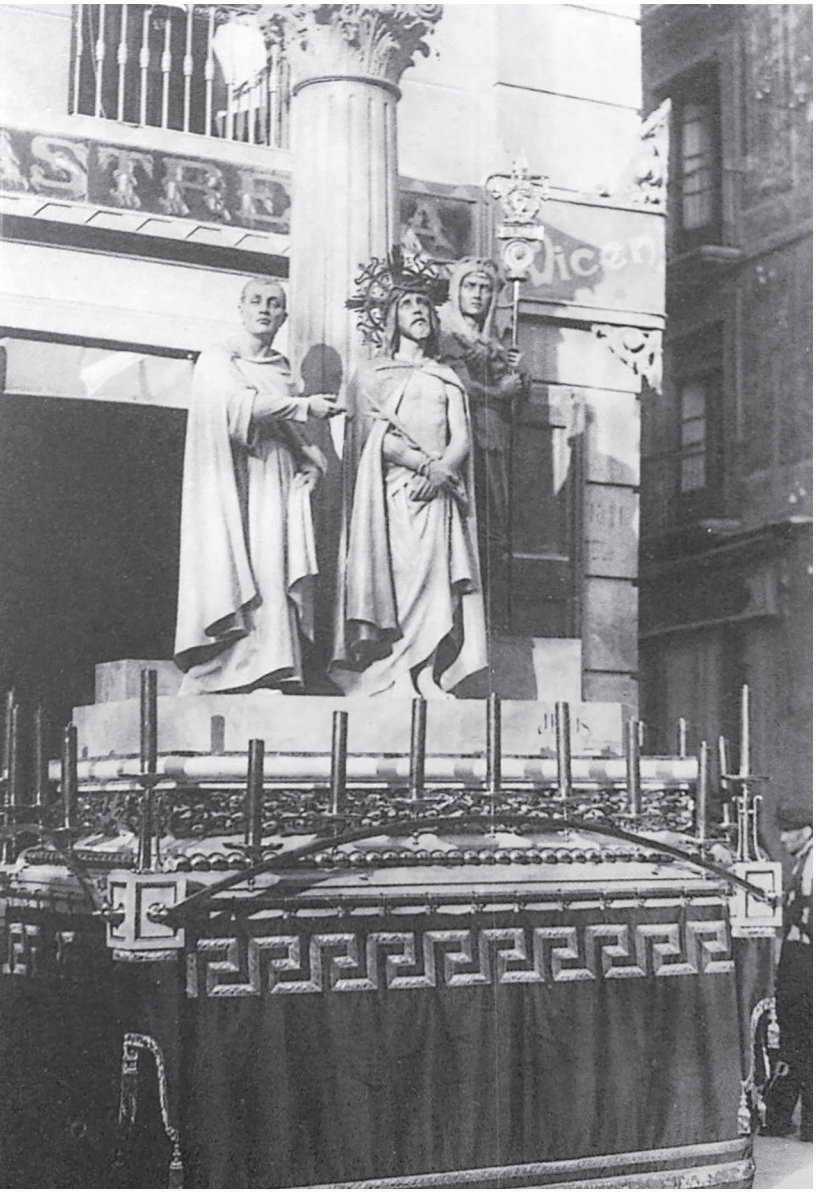

Anunci de la Casa de Josep Rius any 1918. En aquesta fotografia a l'interior de la Casa Rius, el Crist portava la corona de l'antic Ecce-Homo de Salvador Gurri. Arxiu Daniel Pallejà

Però retornem al fil de l'Ecce-Homo. Aquella nota publicada a *La Cruz*, una setmana abans de la Processó del Sant Enterrament, provocà la primera guspira d'una llarga confrontació entre la Congregació de La Sang i la Germandat del Sant Ecce-Homo. El mateix rotatiu, al dia següent, rectificava la nota anterior dient que *«el nuevo Paso del Ecce-Homo que ha de figurar en la próxima procesión del Viernes Santo, ha sido adquirido por la Hermandad del mismo nombre, con la cooperación de valiosos elementos de la Congregación de la Purísima Sangre y con donativos de varias personas devotas y entusiastas de tan religioso acto»*[10]. Com veiem, el problema rau en qui adquireix el nou conjunt escultòric. La Sang? o la Germandat?

Aquell mateix dia, Dissabte de Passió, el Diario de Tarragona ens diu que «*construidas por la casa Rius de Barcelona, recibió ayer su representante en esta ciudad*

D. Vicente Bell, las tres figuras de tamaño natural que han de formar el paso del Ecce-Homo en la procesión del viernes Santo, costeado por subscripción. Mañana estará expuesto en la camisería de los Sres. Brell»[11]. Recordem que el Sr. Vicens Brell era el majoral segon de la Congregació i que la sastreria era situada a la Rambla Nova número 57, cantonada amb carrer Comte de Rius, local actualment ocupat per Cortefiel.

L'Ecce-Homo esperant els Armats al davant de la Sastreria Brell. Foto Anónima del 1918. Arxiu Quim Mas.

El dia següent, Diumenge de Rams, el Diario de Tarragona anunciava que «*en la próxima procesión del Viernes Santo, la música del Regimiento de Luchana acompañará a la Real Hermandad de Jesús Nazareno. Acompañará también a la misma Hermandad la banda municipal de Cambrils*»[12]. A La Cruz apareixia una altra nota referent a l'Ecce-Homo: «*referente al suelto en que hablábamos ayer del paso del Ecce-Homo, se nos ruega la inserción de las siguientes líneas aclaratorias: La comisión que ha tomado a su cargo la adquisición del misterio o paso del Ecce-Homo, con objeto de regalarlo a la Congregación de la Purísima Sangre, establecida en la iglesia de Nazareth, se ha visto sorprendida al leer en el suelto publicado en el día de ayer, que era la Hermandad del Ecce-Homo la que lo había adquirido, deseando se haga constar no ser exacta la noticia*»[13].

Passem al Dimarts Sant, tant *La Cruz com el Diario de Tarragona anuncien que les noves imatges estan exposades a la Casa Brell, essent el Diario de Tarragona el que fa una acurada descripció de les imatges sota el títol de Notas de Arte. El paso del Ecce-Homo. La nota diu el següent: «Un grupo de entusiastas vecinos, amantes de la Real Congregación de la Purísima Sangre y de todos sus actos, en el deseo de que la procesión del Viernes Santo adquiera en lo posible de año en año mucho mayor esplendor sacudiendo la indiferencia y casi abandono con que se miraba hacía tiempo la parte artística de los componentes de la solemne procesión, estudió la manera de enriquecer el valor artístico de algunos pasos, encargando al reputado escultor de estatuaria religiosa de la capital del Principado D. José Rius el proyecto y más tarde la construcción del paso Ecce-Homo con el desinteresado propósito de regalar-lo a la Real Congregación. Sus nobles deseos han quedado cumplidos; expuesto en el establecimiento de D. Vicente Brell (representante en ésta de los talleres de estatuaria de D. José Rius), hemos visto la nueva obra que en conjunto resulta una verdadera obra de arte. En las escaleras del pretorio y ante robusta columna, vése a Jesús flagelado y coronado de espinas, presentado al pueblo por Pilatos, el primero con cara de dolor y amargura, y el segundo con faz cetrina, por el hecho de imponérsele la masa popular, y en segundo término la arrogante figura de un centurión. El conjunto del grupo es imponente, grandioso, de hermosa concepción y buena factura. Consideramos un acierto en el autor la presentación y disposición del grupo en forma de monumento, estando colocadas las figuras en una gradería de puro estilo romano. Si en general resulta una buena obra, su valor artístico adquiere más vuelo si se examina en detalle; el autor ha estado inspirado en la talla de los tres personajes; en nuestro concepto la figura de Pilatos es la mejor concebida y ejecutada; su testa es purísima de líneas y un primor de talla; la figura del centurión es también acabada: la energía de sus rasgos fisonómicos, musculatura, actitud, en una palabra, todo él, no tiene pero. En donde ha hecho el escultor un alarde de estudio anatómico, es en la figura de nuestro Divino Maestro. Pero no estamos del todo conformes con la presentación de su cuerpo demacrado, lascio, de un hombre agotado por largos sufrimientos, pues Jesús, si bien el acto presente ha sufrido los azotes, su cuerpo no ha tenido tiempo de marchitarse para presentárnoslo como una naturaleza decrépita; además, sus rasgos fisonómicos y sus cabellos castaños casi rubios no son propios de la raza de Judea; empero estos son detalles de concepción que no perjudican la acabada ejecución de la escultura. Salvo estos pequeños detalles, repetimos, la obra ejecutada bajo la dirección del Sr. Rius, es una prueba de la justa reputación artística de que gozan sus talleres. Este interesante grupo va montado sobre esbelta carroza, formada por una moldura romana, ornamentada por friso de hojas de roble, doradas a dos matices, que produce la ilusión de ser metálicas, constituyendo una verdadera filigrana, por su conjunto y detalles recuerda los buenos tiempos de pasada época en que los escultores dejaron en nuestras iglesias y monasterios tantas maravillas. Los Sres. Arana y Brú, en cuyos talleres y bajo su dirección se ha*

El pas de l'Ecce-Homo a l'interior de Natzaret, acabada la processó. 1918. Foto Millán, Arxiu Congregació.

construido, han sido felicitados. La parte pictórica y dorados son obra del reputado dorador Sr. Revoltós. La iluminación del grupo se hará por 26 hachones de cera pura, sobre cuatro arcos metálicos de elegantes líneas doradas, unas barras de igual metal y mediante aros sostienen la rica cortina de terciopelo color tábaco, ornamentado con greca de galón de oro. La parte metálica se ha construido en los talleres del acreditado lampista don Luís Clanchet. Las cortinas con sus aplicaciones han sido montadas en los talleres de tapicería de los Sres. Ávila y Solé. Y nada más que palabras de felicitación para los iniciadores y artífices que han cooperado a la construcción de tan hermoso paso»[14].

Seguint el mateix rotatiu, Dimecres Sant es publica una editorial en què es demana als tarragonins que s'esmerin a mantenir la ciutat neta de cara als forasters que la visiten aquests dies i que respectin la processó, i als que assisteixin a la mateixa que mantinguin la seriositat, respecte i bones formes pensant en l'acte al qual assisteixen[15]. Més endavant, informa que la Congregació ha confiat la bandera principal a l'advocat Sr. Felipe de Veciana, al qual acompanyaran com a cordonistes el Sr. Pascual Monravá i el Sr. Comte de Rius, i que el Gremi de Pescadors va sortejar quatre regals que ajudarien a pagar l'assistència del pas del Sant Enterrament el Divendres Sant[16].

Encara en la mateixa pàgina apareixeria un llarg i dur comunicat de la Germandat del Sant Ecce-Homo adreçant-se al director del diari. Comença el comunicat indicant-li que l'objectiu de la mateixa és aclarir tot el que va passar entre la comissió encarregada de fer el nou pas i la Germandat. Tot seguit cita literalment les notes aparegudes a *La Cruz* els dies 22, 23 i 24 -vistes anteriorment-, i manifesta que no era així l'acord arribat amb la comissió. La Germandat assegura haver encapçalat la subscripció a petició de la comissió amb mil pessetes i haver acordat els punts següents: «*1ª Que, como la del antiguo, la propiedad del nuevo paso fuese del Arzobispado de esta Archidiócesis y que esta Hermandad lo usufructuase con las mismas prerrogativas y con los mismos deberes y derechos que el anterior. 2ª Que, si otra cosa no dispone Su E. I. el Sr. Arzobispo, se venere en la iglesia de Nazareth de la presente ciudad de Tarragona, ya que en ella se venera también el antiguo. Y 3ª Que si esta Hermandad llegase a tener iglesia propia, que pudiera llevarse a la misma el nuevo paso, sin que pudieran oponerse a ello ni la Congregación de la Purísima Sangre ni ninguno de los donantes. Esto es lo que hay y lo que debe cumplirse*» i continua la nota advertint que «*Estando así, pues las cosas, esta Hermandad declara pública, oficial y firmemente, que si el nuevo paso del Ecce-Homo no se le entrega en la forma y condiciones anteriormente expuestas, no se hará cargo de él ni le acompañará en la procesión del Viernes Santo, a la que asistirá, en cumplimiento del Reglamento, con el paso antiguo, como de costumbre, y además, y para terminar, ruega a las personas que se han dignado continuar con sus nombres en la lista de suscripción, que si no han hecho entrega de las cantidades suscritas, suspendan todo donativo hasta nuevo aviso oficial de esta Hermandad, en previsión de futuras contingencias y posibles proyectos*»[17]. Tot això, a dos dies de la processó. Aquell mateix Dimecres Sant, l'arquebisbe Antolín López Peláez va convocar una reunió d'urgència a Palau amb la Direcció de la Germandat del Ecce-Homo. Els detalls de la reunió seran publicats hores després per la mateixa Germandat al *Diario*.

Pas de la Pietat davant la façana de Natzaret. Foto desconeguda. Arxiu Congregació.

Dijous Sant. Ambdós rotatius locals publiquen les normes decretades per la Congregació de La Sang als seus congregants de cara a la Processó del Sant Enterrament. No hi ha diferències substancials respecte a les disposicions de l'any 1917 que ja vam publicar en l'article de l'any passat en aquestes mateixes pàgines[18]. A *La Cruz* apareix també una nota que ens informa que la processó sortirà a dos quarts de set de la tarda[19]. Per tant, l'hora de la sortida de la Processó seria mitja hora més tard respecte a l'any 1917, quan sortí a les sis.

Una vegada més, apareix una altra carta de la Germandat del Sant Ecce-Homo adreçada al director del Diario, on ens explica la reunió amb l'arquebisbe. En ella diu el següent: «*Habiendo obtenido esta Hermandad el fallo favorable del favorable del sabio Prelado que hoy rige esta*

Archidiócesis, en todo cuanto había pactado para la erección del nuevo paso del Ecce-Homo, en la audiencia que se ha dignado conceder hoy a nuestro administrador secretario, tenemos el gusto de participarlo a usted para que se digne ponerlo en conocimiento público, y de que por tanto esta Hermandad saldrá acompañando al nuevo paso en la procesión del próximo viernes. Promete también esta Hermandad, publicar íntegra, para satisfacción de las personas donantes, el acta que se levantará oportunamente confirmando la propiedad de dicho paso a favor de la Silla Arzobispal tarraconense, como exigía esta Hermandad, y las demás condiciones estipuladas y que se relacionan en el remitido que queda publicado en la edición de hoy»[20].

Els Armats fent la reverència al nou pas. 1918. ©Ajuntament de Tarragona. Centre d'Imatges de Tarragona / L'Arxiu. (Hermenegild Vallvé)

Divendres Sant; transcrivim literalment la crònica que realitzà el Diario de Tarragona de la recollida dels passos i la processó: «*Los trenes llegados al medio día y por la tarde y en carruajes particulares han conducido a esta ciudad buen número de viajeros para presenciar la procesión que de tiempo inmemorial es considerada solemnísima. A las tres de la tarde, hora en que la cohorte romana ha hecho su salida para recoger los pasos, el hormigueo de vecinos y forasteros en las calles Cos del Bou, plaza de la Constitución, Portalet, San Agustín y Ramblas era incesante, aumentando a medida que se acercaba la hora señalada para salir la procesión. La plaza del Rey, en donde se halla la iglesia de Nazareth, organizadora del Santo Entierro, era imposible dar un paso, dificultando con ello la formación del cortejo; una verdadera ola humana constituía el apiñado concurso de asistentes que esperaban el turno de ponerse en marcha y los espectadores. El buen celo de los organizadores pudo hacer que empezara a las seis y media a desfilar. Formaban en la comitiva: Sección de la guardia civil, cohorte romana, ejecutando al son de los timbales sus pasadas; bandera de la Real Congregación de la Purísima Sangre, con acompañantes y tradicionales matracas. Seguían los alumnos del Colegio de la Doctrina cristiana en número de 160, llevando el pendón principal los jóvenes José M. Roset, Antonio Piñol y Fernando Ruiz; pendón de San Juan de la Salle, jóvenes Bernabé Martí, Juan Roca y Martín Rojas; bandera, Juan Morrón, Manuel Cardona y José Mª Boronat; bandera, Luis Carbó, Antonio Alberich y Juan Castell. Al paso "Jesús en el Huerto" le daban escolta los alumnos de la Guardia de Honor, presididos por el Hermano director Leonardo y el capellán. Seguían a este paso 32 jóvenes aspirantes de la Real Congregación, vistiendo la vesta blanca con escapulario rojo, llevando la bandera los jóvenes Monravá, Corbella y Nadal, presididos por su director y Junta con su hermoso paso "La Flagelación", espléndidamente iluminado. La hermandad del Ecce-Homo, haciendo honor al paso que por vez primera asistía a la procesión, ha estado concurridísimo i brillante, elevándose a sesenta las hachas que iluminaban a su paso, que durante el desfile fue celebrado por su presentación, llevando la bandera de la hermandad los jóvenes Salvador Inglés, Juan Aviá y Jaime Anglés, precedidos de la capilla de canto del maestro Sr. Roig, cerrando la comitiva la Junta y una banda de música. La Real Hermandad de Jesús Nazareno iba presidida con su señera y gallardetes con 125 luces, la banda de música de Cambrils y llevando la bandera principal el letrado D. Joaquín Monteverde, acompañado de D. Manuel de Peñarrubia, presidente de la Junta de Amigos del árbol, y D. Luis Soler, presidente de la Cruz Roja, seguidos de la banda militar de Luchana, con el artístico paso "Jesús Nazareno", escoltado por el presidente don Ramón Salas, Rdo. D. José Martí y don Camilo Rodríguez.*

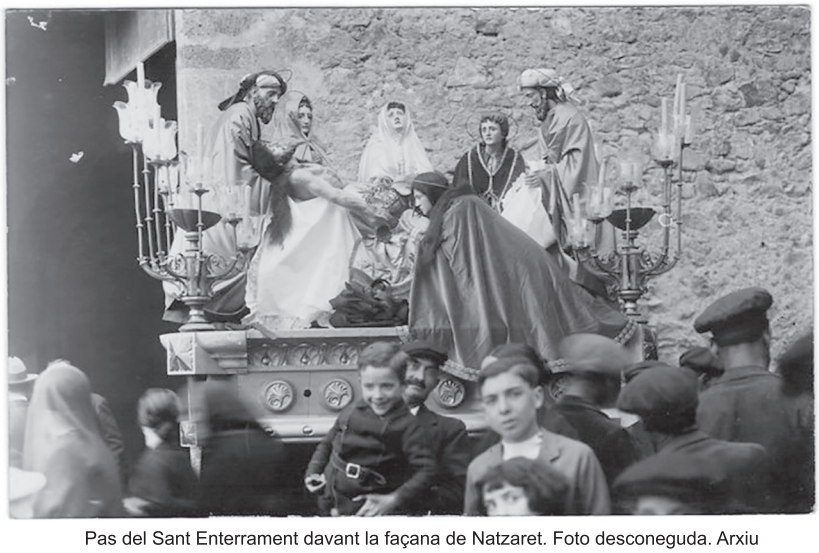
Recollida dels Armats al Pas de Jesús Natzarè. 1918. ©Ajuntament de Tarragona. Centre d'Imatges de Tarragona / L'Arxiu. (Hermenegild Vallvé)

Real Congregación, con la severidad propia de la misma, han desfilado 180 congregantes con capuz, llevando hachas y 77 con improperios de la Pasión de Nuestro Señor, llevando el hermoso Cristo los mayorales Sres. Ixart, Brell y Punsoda, entonando salmos la nutrida capilla del señor Gols. El gremio joven de San Isidro acompañaba al paso "La Piedad", formando un numeroso concurso que llevaban 80 luces y una banda de música. El paso "El Santo Entierro", a cargo del Gremio de pescadores, cuya bandera era llevada por los jóvenes Pedro Mas, José Gavaldá y José Ricomá, formaban en la comitiva 84 luces, cerrando el paso el señor cura párroco de San Pedro y la Junta directiva del Gremio. Los payeses de San Lorenzo, en número de treinta luces, acompañaban "el Santo Sepulcro", escoltado por la escuadra de gastadores de Almansa y una banda de música. La bandera principal de la Real Congregación, era llevada por D. Felipe de Veciana Caylá, llevando las borlas el señor Monravá y el conde de Rius, con un acompañamiento numeroso, en el que formaban 78 luces. El paso de "La Soledad", con once luces, seguido del terno de la Congregación y perfectos, comisiones de las Asociaciones

religiosas, clero parroquial, Cabildo Catedral, presididos por el Sr. Arzobispo, gobernador civil, alcalde, concejales señores Boada y Larín, teniente coronel de la Guardia civil, jefe de Policía, sección de la Guardia urbana, banda de cornetas y tambores, música y una compañía del Regimiento de Almansa. De la solemnidad del acto no tenemos palabras suficientes para ensalzar la esplendidez, concurrencia, orden y compostura»[21].

Aquesta fantàstica i detallada crònica ens permet visualitzar com era la processó de fa cent anys, i comprovem que cada any anava augmentant en participació. Si en l'article del 1917 hi comptàvem 773 confrares descrits en la crònica, i afegint-hi armats, bandes, banderers, portants, músics, presidències i autoritats sumaven una xifra aproximada de 1.300 participants, en aquest 1918 es produeix un augment a 917 confrares apuntats, i si sumem la resta d'acompanyament resulten ser uns 1.450 participants. Segons la crònica de *La Cruz*, la processó acabà a Natzaret a les 23h[22], per tant, la processó va tenir una durada de quatre hores i mitja.

Sobre la recollida dels passos podem destacar que, per única vegada, el nou pas de l'Ecce-homo, que era portat a espatlles (com tots els passos de la processó), va ser recollit pels armats a la Rambla nova, davant mateix de la Sastreria Brell, tal com podem veure en les fotografies. El Natzarè i el pas del Sant Enterrament també varen ser recollits a la Rambla Nova, davant de la casa Salas el primer i de la casa Feliu el segon. L'Oració a l'Hort, a la Rambla Vella (davant del col·legi Saavedra), i els dos passos del Gremi de Pagesos, a l'església de Sant Llorenç.

Pas del Sant Enterrament davant la façana de Natzaret. Foto desconeguda. Arxiu Congregació.

En aquesta exhaustiva recerca sobre la Congregació i la celebració de la Setmana Santa de l'any 1918, m'agradaria destacar una nota cultural que va aparèixer al *Diario de Tarragona* el dimecres de Pasqua i que ens explica el següent: «*En los magníficos escaparates de la ferretería de D. Bernabé Martí, S. en C., han llamado la atención de nuestro público, durante los días de Semana Santa y Pascua, una gran exposición de distintos objetos propios del negocio de la casa, entre los que destacaban una gran variedad de artículos agrícolas y de arte, armorizados de una manera notable. De entre ellos, aparecía una tela al óleo, obra de nuestro paisano y aventajado pintor, D. Pedro Ferrán, representando la procesión del Viernes Santo durante su salida de la iglesia de Nazaret de esta ciudad. Aparecen en primer término el paso del antiguo Ecce-Homo con los congregantes de la Hermandad. Una apiñada multitud contempla la salida de la procesión en la plaza del Rey, viéndose, adosados a las paredes del citado templo, otros pasos preparados a organizarse. El interior de la iglesia, lleno de luz, da la simple impresión del natural hormigueo de gentes con velas encendidas. El artista ha sabido impresionar muy justamente el momento, con la tónica de color propia del caso. Aparecen en el último término las casas de la parte de poniente, muy armónicamente dibujadas y coloridas. El cielo, crepuscular, está asimismo trazado con maestría y competencia*»[23]. Llàstima que, a dia d'avui, no se sàpiga res d'aquesta magnífica obra, ni el seu parany. No obstant això, i sense tenir-ne la certesa absoluta, aquesta obra podria ser la que il·lustra la portada de l'opuscle de l'Agrupació d'Associacions del 1930. La semblança amb la descripció anterior és gairebé absoluta, i la publicació no diu res de l'autor de la portada. Sempre quedarà la incògnita.

Seguim. El diumenge 7 d'abril se celebraria a l'església de Natzaret «*un solemne oficio, dispuesto por la Junta de la Congregación de la Purísima Sangre de Nuestro Señor Jesucristo, en honor del paso de la Flagelación. Predicará el canónigo D. Miguel Juliá*»[24].

El pas de la Flagel·lació a l'interior de Natzaret, moments abans de sortir a la processó. 1918. Foto Millán, Arxiu Congregació.

El *Diario* de Tarragona del 26 de maig tornaria a publicar una extensa nota enviada per la Germandat del Sant Ecce-Homo, de la qual es desprèn que l'arquebisbe, que en principi podria estar d'acord amb els termes proposats per la mateixa, assumint la propietat del pas, rep unes al·legacions de la comissió de la realització del nou pas en sentit contrari. Davant d'això, no falla a favor de ningú, sinó que posa la resolució del conflicte en mans d'un tercer desconegut per no ser considerat jutge i part. És per aquest motiu que la Germandat retreu a La Sang en aquesta nota que permeti que els senyors de la comissió, per afavorir-la a ella, s'oposin a la voluntat expressada anteriorment per l'arquebisbe, posant-lo així en un compromís[25].

La Congregació va celebrar la Festa de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist el 7 de juliol: «*A las siete y media, misa de comunión con plática y canto de motetes. Tarde a las siete, exposición del señor, Trisagio solemne cantado por la capilla del señor Gols, sermón por el P. Miguel de Barcelona, bendición y reserva*»[26].

Tornant una altra vegada al tema de l'Ecce-Homo, el 4 d'agost apareix publicada la nota següent: «*El pleito que sostenía la Hermandad del Ecce-Homo, respecto a la pertenencia del paso del mismo nombre, ha sido fallada a favor de la asociación, y por consiguiente, la imagen citada será en adelante, propiedad del Sr. Arzobispo*»[27]. Cap més nota sobre aquest conflicte apareixeria en la premsa en el que quedava del 1918. El que sí que podem dir per acabar aquest tema és el que es desprèn dels diferents documents d'arxiu conservats, d'anys posteriors al 1918. Tot sembla indicar que el decret de resolució del conflicte manifestaria que la Germandat del Sant Ecce-Homo tenia el dret a acompanyar el pas a la processó del Sant Enterrament, tal com feia amb l'anterior imatge, i que l'encarregat del seu culte seria la Congregació de La Sang. En aquest sentit, la Germandat del Sant Ecce-Homo no reconegué cap dret sobre el pas per part de la Congregació de La Sang i decidí no acatar la resolució. Per tant, a partir d'ara deixaria d'acompanyar el nou conjunt escultòric recentment estrenat i no tornaria a participar a la processó fins a nova ordre.

Deixant ja aquest conflicte, ens trobem una notícia breu al Diario de Tarragona que ens informa d'una reunió de Junta Directiva que se celebrà el 20 de desembre: «*con asistencia de catorce vocales, se reunió la Junta directiva de la Congregación de la Purísima Sangre de N.S.J. Fue nombrado conserje D. José Juncosa Bonfill; se admitió como congregante a don Juan Fortuny Ras, y se acordó pedir informe al arquitecto Sr. Salas sobre la conveniencia de ampliar la puerta de la iglesia que comunica con la plaza del Rey, para que puedan pasar cómodamente los pasos de la procesión del Viernes Santo*»[28]. Sobre l'ampliació de la porta ja trobem referències l'any 1865, quan, a causa de la pluja a l'hora de començar la processó, se suspengué i els passos de les altres confraries no pogueren resguardarse al seu interior tret del pas del Sant Enterrament, que es va haver de desmuntar per encabir-lo. L'any següent, diverses veus van reclamar l'ampliació de la porta principal de la plaça del Rei, però no tenim constància que s'efectuessin les obres. Aquest 1918, la Congregació es va trobar que el nou pas de l'Ecce-Homo no passava per la porta a causa de l'alçada de la columna. Per resoldre-ho momentàniament s'hagué de desmuntar el capitell. El segon problema va aparèixer quan, fins i tot amb el capitell desmuntat, no entrava per alçada dins de cap capella de Natzaret. Veurem l'any vinent com es va resoldre la situació.

Una última notícia sobre la Congregació apareixeria en la premsa del dia 28 de desembre. L'arquebisbe Antolín López Peláez morí inesperadament el dia 22 a Madrid a causa d'una diabetis. El dia 27 se celebrà la seva sepultura a Tarragona i la Congregació participà en la comitiva fúnebre que sortí des del Palau Arquebisbal fins a la Catedral: «*A las diez en punto se puso en marcha la comitiva, abriendo paso cinco guardias civiles de a caballo, en el siguiente orden: Los asilados de San José con su director Dr. Farriols. Congregación de la Sangre, con su estandarte, (...)*»[29].

Per finalitzar aquest any 1918, cal indicar (com ja vam fer l'any passat) que durant tot l'any a Natzaret es continuaren celebrant les funcions habituals, entre les quals podem destacar la de les 40 hores celebrades en els mesos de maig i octubre i els diferents sufragis pels congregants traspassats. La Reial Germandat de Jesús Natzarè també celebrà les seves funcions i els sufragis pels difunts a Natzaret, on tenia una capella amb l'altar del Natzarè.

---

1 *Diario Católico La Cruz*, 31 de gener de 1918, pàgina 2
2 De la mateixa manera que l'any passat, no hem pogut trobar documents que ens confirmin la persona que ocupà el càrrec de vocal seglar primer.
3 *Diario de Tarragona*, 31 de gener de 1918, pàgina 3
4 *Diario de Tarragona,* 13 de febrer de 1918, pàgina 1
5 *Diario Católico La Cruz,* "Reseña histórica de la Congregación de la P. Sangre de N.S. Jesucristo establecida en Tarragona". Del 12 al 18 d'abril de 1905. 6 capítols del número 1056 al 1061
6 *Diario de Tarragona,* 20 de febrer de 1918, pàgina 3
7 *Diario de Tarragona,* 14 de febrer de 1918, pàgina 2
8 *Diario de Tarragona,* 8 de març de 1918, pàgina 2
9 *Diario Católico La Cruz,* 22 de març de 1918, pàgina 2
10 *Diario Católico La Cruz,* 23 de març de 1918, pàgina 2
11*Diario de Tarragona,* 23 de març de 1918, pàgina 2
12 *Diario de Tarragona,*, 24 de març de 1918, pàgina 2
13 *Diario Católico La Cruz,* 24 de març de 1918, pàgina 2
14 *Diario de Tarragona,* 26 de març de 1918, pàgines 1 i 2
15 *Diario de Tarragona,* 27 de març de 1918, pàgina 1
16 *Diario de Tarragona,*27 de març de 1918, pàgina 2
17 Ibídem
18 DANIEL PALLEJÀ BLAY."1917. Fa cent anys". Revista La Sang 34, 2017. Pàg. 48-49
19 *Diario Católico La Cruz,* 28 de març de 1918, pàgina 2
20 *Diario de Tarragona,* 28 de març de 1918, pàgina 2
21 *Diario de Tarragona,* 30 de març de 1918, pàgina 1
22 *Diario Católico La Cruz,* 30 de març de 1918, pàgina 2
23 *Diario de Tarragona,* 3 d'abril de 1918, pàgina 2
24 *Diario de Tarragona,* 5 d'abril de 1918, pàgina 3
25 *Diario de Tarragona,* 26 de maig de 1918, pàgina 2
26 *Diario de Tarragona,* 6 de juliol de 1918, pàgina 3
27 *Diario de Tarragona,* 4 d'agost de 1918, pàgina 2
28 *Diario de Tarragona,* 21 de desembre de 1918, pàgina 2
29 *Diario de Tarragona,* 28 de desembre de 1918, pàgina 1

Foto: Janet Calvo

Santa Marina a la plaça del Rei

Foto: Maria Grau

Jordi Bertran

Amb motiu de l'onomàstica de les Marines, el 18 de juliol, vam publicar al *Diari de Tarragona* dos articles dins la sèrie setmanal dels dissabtes «Maireta i seitó». La Congregació de la Sang, amatent al que succeeix a la ciutat, ens demana reproduir-los en la *Revista* anual. Els hem integrat en un de sol, i hi hem inclòs les notes a peu de pàgina que la dinàmica del *Diari* no permet, així com algunes informacions més.
El *Diario de Tarragona* informa el 18 de juliol de 1864 de l'origen de la festa de santa Marina a la ciutat de Tarragona, situant-la en el darrer terç del segle XVIII:

> *«Bueno será que recordemos que en el día de hoy será obsequiada con diferentes cultos en la iglesia de Nazareth, la gloriosa virgen y mártir Santa Marina, objeto de gran devoción en esta ciudad. La Santa imágen que de ésta se expone hoy allí á la adoración de los fieles, construida a expensas de un devoto hará cosa de un siglo, es guardada durante el año en cierta casa particular de esta ciudad donde moran los sucesores de aquél, que fue a la vez fundador de la festividad de este dia, celebrada en otro tiempo según dijimos ya, con mucha más pompa y solemnidad»*[1].

La imatge no era custodiada a l'església de Natzaret sinó que s'hi exposava al voltant de la diada de la santa. La vinculació de la festivitat amb la Congregació de la Sang es constata per primer cop el 1820, any en què ja és qualificada com a consuetudinària. Espigolant les actes de l'entitat del 3 i 8 de juliol d'aquell any, Joan Salvat ho explicava en aquests termes:

> *«Leemos en una nota de 1820 que la Congregación acuerda que se haga todos los años la Fiesta de Santa Marina y que según costumbre cuiden de su organización los Mayorales y que se nombren 6 congregantes "per fer la plaga de Santa Marina"» (1987: 82).*

L'organització requeia en els càrrecs dels majorals de l'entitat, i la captació de fons econòmics era mans de sis associats nomenats per fer la plega o capta expressa de la festivitat. Una altra de les fórmules de finançament històriques era «l'extracció dels pollastres», una rifa popular documentada el 1828 també com una pràctica anterior «els demés anys» (Salvat 1987: 82-83).

Segons explica el *Diario* el 1867, la celebració començava la vigília: «Anoche fue obsequiada por la Congregación de la Purísima Sangre de N. S. J., la virgen y mártir Santa Marina en su iglesia de Nazareth, por medio de solemnes vísperas y otros festejos»[2].

Goigs populars i enramada

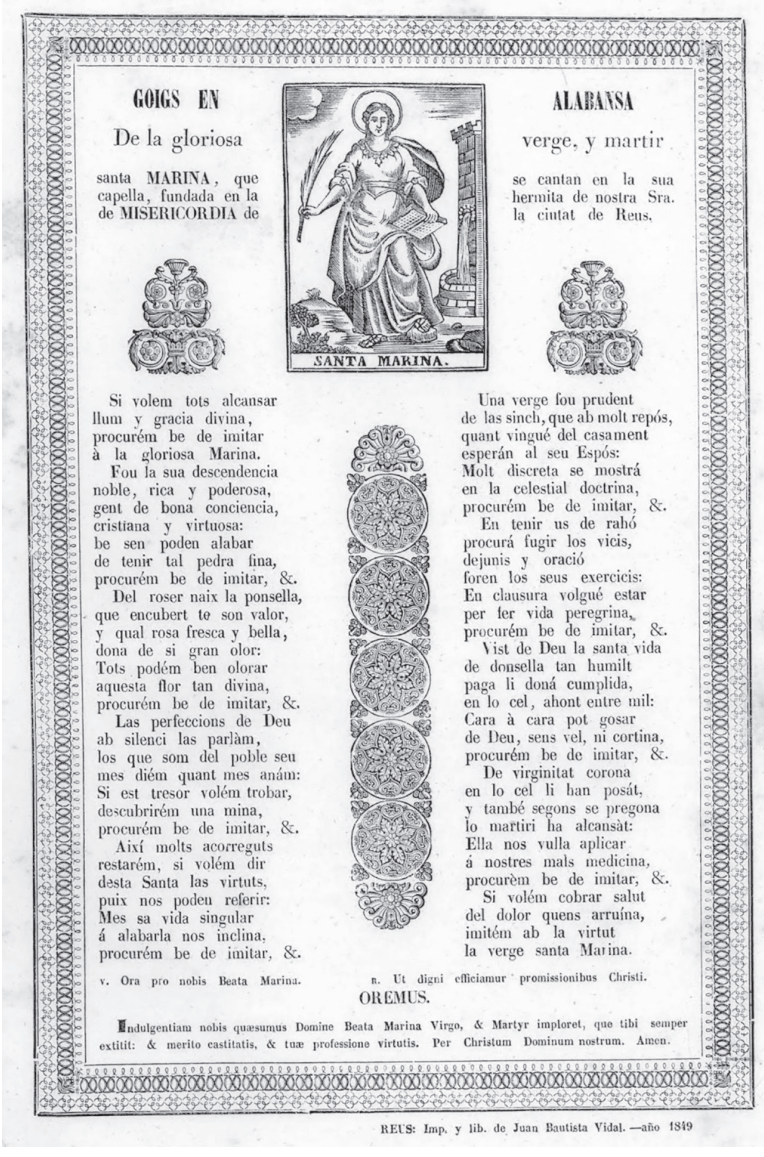
El dia de la festivitat a Natzaret «por la mañana a las primeras horas se celebrarán algunas misas, cantándose la mayor a las diez; y por la tarde a las siete se cantará el Santísimo rosario, concluyéndose con los gozos de la Santa»[3]. El cant dels goigs és una mostra de la literatura popular de llarga pervivència. Pel *Diario* de 1878 sabem que també s'interpretaven la vigília després de vespres, i que el dia de la Santa eren amb orquestra, com la missa major i el rosari: «a las diez oficio a orquesta, y por la tarde, a las siete, rosario y gozos igualmente a orquesta»[4].

El *Diario* del 16 de juliol de 1882 publica el programa amb molts detalls d'interès. Els organitzadors són «los vecinos de la plaza del Rey y calles inmediatas, de acuerdo con la Junta de la S. de N. S. Jesucristo»[5]. La vigília «A las doce del mediodía la campana de la iglesia de Nazaret anunciará la fiesta, apareciendo por la tarde adornados los balcones de las casas e iluminándolos durante las dos noches»[6]. El toc de campana obre una celebració que també comptava amb lluminàries ornamentals en els balcons.

1 *Diario de Tarragona*, 17-7-1864, p. 1.
2 *Diario de Tarragona* 18-7-1867, p. 3.
3 *ibid.*
4 *Diario de Tarragona*17-7-1878, p. 2.
5 *Diario de Tarragona* 16-7-1882, p. 2.
6 *ibid.*

Així mateix, es practicava l'enramada, una tradició històricament vinculada a les festes patrimonials de la ciutat de Tarragona i concretament prou comuna a la plaça del Rei:

> *«En la calle se construirán varios arcos de verde ramaje, con el cual se adornarán las paredes de la iglesia y se levantará junto a la puerta de la misma un templete, en donde estará depositada la milagrosa agua de Santa Marina, procedente de la ermita situada en la comarca de Prat»* [7].

GOIGS EN ALABANSA

De la gloriosa verge, y martir

santa MARINA, que se cantan en la sua capella, fundada en la hermita de nostra Sra. de MISERICORDIA de la ciutat de Reus.

SANTA MARINA.

Si volem tots alcansar
llum y gracia divina,
procurém be de imitar
à la gloriosa Marina.
Fou la sua descendencia
noble, rica y poderosa,
gent de bona conciencia,
cristiana y virtuosa:
be sen poden alabar
de tenir tal pedra fina,
procurém be de imitar, &.
Del roser naix la ponsella,
que encubert te son valor,
y qual rosa fresca y bella,
dona de si gran olor:
Tots podém ben olorar
aquesta flor tan divina,
procurém be de imitar, &.
Las perfeccions de Deu
ab silenci las parlàm,
los que som del poble seu
mes diém quant mes anám:
Si est tresor volém trobar,
descubrirém una mina,
procurém be de imitar, &.
Així molts acorreguts
restarém, si volém dir
desta Santa las virtuts,
puix nos podeu referir:
Mes sa vida singular
á alabarla nos inclina,
procurém be de imitar, &.

Una verge fou prudent
de las sinch, que ab molt repós,
quant vingué del casament
esperán al seu Espós:
Molt discreta se mostrá
en la celestial doctrina,
procurém be de imitar, &.
En tenir us de rahó
procurá fugir los vicis,
dejunis y oració
foren los seus exercicis:
En clausura volgué estar
per fer vida peregrina,
procurém be de imitar, &.
Vist de Deu la santa vida
de donsella tan humilt
paga li doná cumplida,
en lo cel, ahont entre mil:
Cara à cara pot gosar
de Deu, sens vel, ni cortina,
procurém be de imitar, &.
De virginitat corona
en lo cel li han posát,
y també segons se pregona
lo martiri ha alcansàt:
Ella nos vulla aplicar
á nostres mals medicina,
procurèm be de imitar, &.
Si volém cobrar salut
del dolor quens arruína,
imitém ab la virtut
la verge santa Marina.

v. Ora pro nobis Beata Marina.

R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Indulgentiam nobis quæsumus Domine Beata Marina Virgo, & Martyr imploret, quæ tibi semper extitit & merito castitatis, & tuæ professione virtutis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

REUS: Imp. y lib. de Juan Bautista Vidal. —año 1849

Goigs de Santa Marina de Reus, localitat que va celebrar un romiatge en el seu honor.

Aquesta denominació toponímica correspon a Pratdip, localitat d'on Marina també és patrona. A Tarragona en l'actualitat l'enramada es manté tímidament en dos indrets per la festa de sant Magí gràcies al treball associatiu fet amb encís: en el carreró de sant Magí, a càrrec de la Moixiganga, i en la font ubicada al carrer del Portal del Carro, a càrrec de la mateixa entitat i de la Confraria de sant Magí de Tarragona.

7 *ibid.*
8 *Diario de Tarragona*, 16-7-1882, p. 2.
9 *ibid.*
10 *ibid.*
11 *ibid.*

Aigua ancestral

En ple estiu, la festa compta amb aigua miraclera, costum recollit el 1828 a la documentació de la Sang (Salvat 1987: 82), com succeirà almenys des de 1843 per Sant Magí i des de 1885 per Sant Roc al Cós del Bou i la baixada de la Peixateria. «A las cinco y media se trasladarán a la puerta de Francolí los vecinos de aquel barrio, junto con las *sacristanas* para recibir el agua, la cual, en cántaras y en carretela descubierta, será trastadada á la iglesia de Nazaret, acompañando una música la comitiva». Aquest recorregut de 1882 coincideix amb el del seguici de vigília del patró de la ciutat en aquell mateix període.

La devoció a l'aigua de santa Marina degué estar molt implantada, ja que el 1828 hi havia hagut un intent de supressió no reeixit. Joan Salvat extreia de les actes de la Congregació de la Sang: «que se prohiba dar "agua de Santa Marina", como era costumbre, porque "se perdían molts diners dels gastos de dita aigua"» (1987: 82) . Un dels elements iconogràfics que apareix associat a aquesta santa, a més de la palma del martiri i d'un llibre obert, és l'aigua rajant d'una font abundament, com es pot comprovar en les capçaleres de diferents edicions de goigs de Tarragona i Pratdip. Marina adquireix diferents fisonomies però l'aigua es manté.

El 1882 les vespres s'han substituït per «Completas, terminadas las cuales se dará a adorar la reliquia de la Santa, que se guarda en dicho templo y se expone durante esta fiesta a la veneración pública»[9]. A diferència de les notícies anteriors, ara descobrim que en aquests moments la Sang ja disposa d'una relíquia. Amb anterioritat a la guerra del Francès, també se'n verenava una, guardada en un reliquiari d'argent, robat per les tropes napoleòniques (Salvat 1987: 82). Tot seguit, «se situará una música en la plaza del Rey, tocando alegres composiciones mientras que los vecinos dispararán varios cohetes voladores y elevarán algunos globos aereostáticos»[10].

Santa Marina de la mar

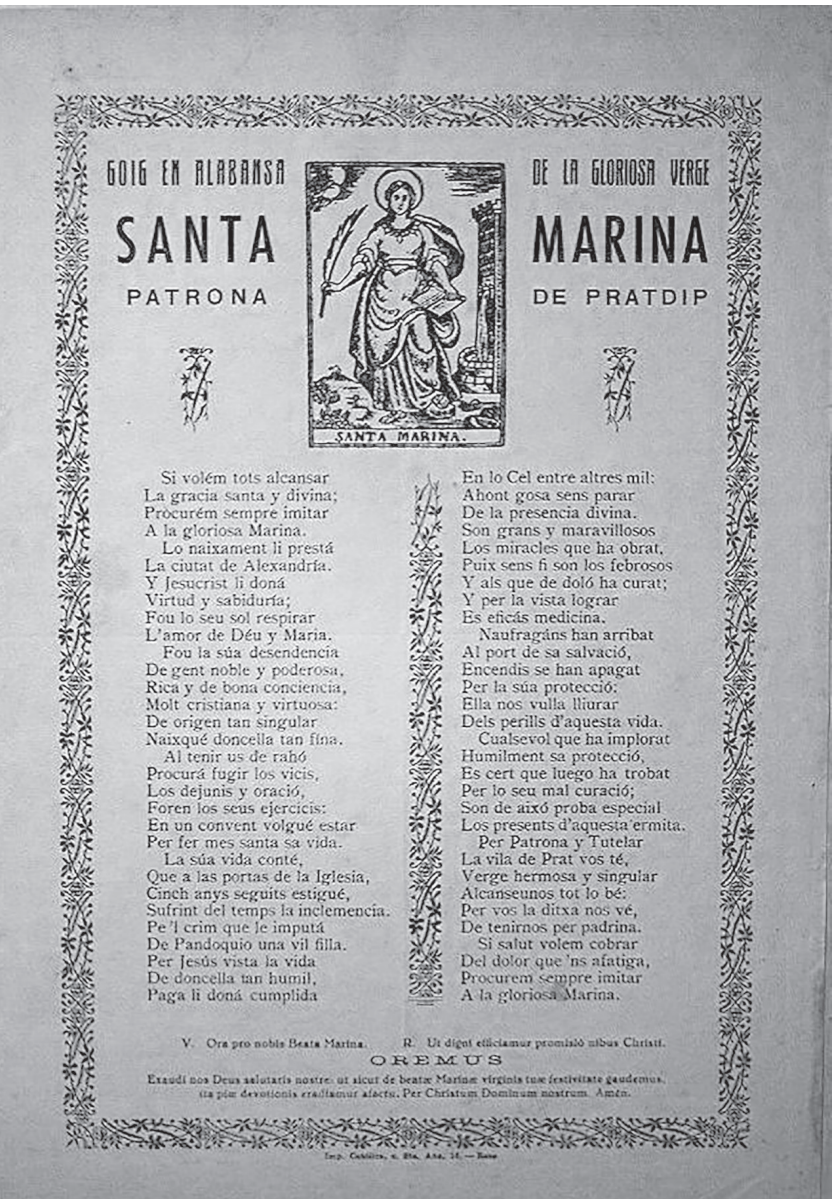
Com per la festa de sant Magí, la jornada de la santa «Desde las cinco a las nueve de la mañana se celebrarán misas cada media hora en el altar mayor de la espresada iglesia, en donde estará colocada la Imagen de la Santa, según costumbre de todos los años»[11]. L'horari ben matiner de la missa primera delata la pervivència de la devoció marinera cap a Marina.

La plaça del Rei i el carrer de Natzaret són vies ubicades a la banda de mar de la Part Alta. A la vora existeix el carrer de sant Pere –ara fusionat amb el de les Estubes–; més amunt la plaça de les Peixateries Velles, amb la capella votiva dels patrons del gremi de la mar –Andreu i Pere– i indret on s'hi va vendre peix fins a 1634; i el carrer de la Mare de Déu de la Mercè, l'advocació mariana dels pescadors i mariners tarragonins fins al segle XIX.

Tocant a muralla, el Portal del Carro amb sant Magí és el punt més alt que tenia i encara conserva la devoció de la gent de la mar. En donen fe els exvots en forma de naus i barques penjats al sostre de l'esglesiola, així com la missa primera dita «dels pescadors», perquè es va situar en una hora que els permetia assistir malgrat que per a ells fos un dia laboral. La mateixa plaça del Rei acollí la venda d'aquests productes marins des de 1634, segons acord dels cònsols de la ciutat recollit pel pare Andreu de Palma (1956: 174).

També cal tenir present que el mateix significat del nom de la patrona de la plaça del Rei indica la pertinença al mar. Alhora en alguna escultura votiva de santa Marina, podem veure una nau en la seva mà esquerra com atribut iconogràfic i identitari. És el cas de la petita talla de fusta de la col·lecció del tarragoní Albert Vallvé Navarro, que il·lustra aquest article.

Aquest vessant de Marina com a protectora dels homes de la mar és recollida pel prevere Joan Borràs i Grisola als E*ntretenidos discursos que en devidas alabanzas de Santa Marina venerada en la villa de Pratdip ... escrivió* el 1764, textos conservats a la Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona.

GOIG EN ALABANSA DE LA GLORIOSA VERGE

SANTA MARINA

PATRONA DE PRATDIP

SANTA MARINA.

Si volém tots alcansar
La gracia santa y divina;
Procurém sempre imitar
A la gloriosa Marina.
Lo naixament li prestá
La ciutat de Alexandría.
Y Jesucrist li doná
Virtud y sabiduría;
Fou lo seu sol respirar
L'amor de Déu y Maria.
Fou la súa desendencia
De gent noble y poderosa,
Rica y de bona conciencia,
Molt cristiana y virtuosa:
De origen tan singular
Naixqué doncella tan fina.
Al tenir us de rahó
Procurá fugir los vicis,
Los dejunis y oració,
Foren los seus ejercicis:
En un convent volgué estar
Per fer mes santa sa vida.
La súa vida conté,
Que a las portas de la Iglesia,
Cinch anys seguits estigué,
Sufrint del temps la inclemencia.
Pe 'l crim que le imputá
De Pandoquio una vil filla.
Per Jesús vista la vida
De doncella tan humil,
Paga li doná cumplida
En lo Cel entre altres mil:
Ahont gosa sens parar
De la presencia divina.
Son grans y maravillosos
Los miracles que ha obrat,
Puix sens fi son los febrosos
Y als que de dolo ha curat;
Y per la vista lograr
Es eficás medicina.
Naufragáns han arribat
Al port de sa salvació,
Encendis se han apagat
Per la súa protecció:
Ella nos vulla lliurar
Dels perills d'aquesta vida.
Cualsevol que ha implorat
Humilment sa protecció,
Es cert que luego ha trobat
Per lo seu mal curació;
Son de això proba especial
Los presents d'aquesta'ermita.
Per Patrona y Tutelar
La vila de Prat vos té,
Verge hermosa y singular
Alcanseunos tot lo bé:
Per vos la ditxa nos vé,
De tenirnos per padrina.
Si salut volem cobrar
Del dolor que 'ns afatiga,
Procurem sempre imitar
A la gloriosa Marina.

V. Ora pro nobis Beata Marina. R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS

Exaudi nos Deus salutaris nostri: ut sicut de beatæ Marinæ virginis tuæ festivitate gaudemus, ita piæ devotionis eruditamur affectu. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Imp. Catòlica, c. Sta. Ana, 14.—Reus

Entre els «milagros muy singulares», situa «uno de los más portentosos aquél de salvar la embarcación que en tan derecha tormenta se iva a pique por instantes» (Borràs 1764: 29). També uns goigs de Pratdip en fan referència: «Naufragáns han arribat / Al port de salvació»[12].

Sabem de l'edició d'un tiratge sense data d'uns altres *Goigs de la gloriosa S. Marina verge, y martyr la que se venera en sa propia capella,* impresos a Tarragona per Miquel Puigrubí. Segons Josep P. Virgili a la *Bibliografia tarragonina a través de les seves impremtes,* l'establiment tipogràfic era al carrer Major 21 i funcionà ja amb anterioritat a la guerra del Francès, tirant el *Diari de Tarragona* (1990: 221-240). Miquel Puigrubí fou entre les poques desenes de tarragonins supervivents al terrible conflicte bèl·lic que delmà la població local en la segona dècada del segle XIX.

Probablement es tracti dels mateixos goigs impresos posteriorment, el 1909, per la Impremta de Francesc Arís y Fill a Tarragona, és a dir, Francesc Arís Sanjuan i Francesc Arís Condis, exemplar que sí que ens ha arribat i que duen idèntic títol. Arís Sanjuan s'havia fet càrrec d'aquest establiment tipogràfic el 1883, després d'haver compartit negoci des del 1859 amb Antoni Puigrubí Canals, fill de Miquel, esmentat abans, i de qui hauria heretat els tallers.

Es tracta d'un versos indubtablement lligats al culte a l'església de Natzaret: «Vostras Reliquias Sagradas / en Natzareth se veneran / ... Vos tenen per sa Patrona / tot Tortosa ab sa Ribera, / y en vostre culto se esmera / tot lo Camp de Tarragona». Les relíquies podrien referir-se a les perdudes durant la guerra del Francès. Ho rebla el fet que Arís Condis (1851-1919) «era el congregant més antic de la Congregació de la Puríssima Sang» (Virgili 1990: 21).

La festa de la plaça del Rei programà formacions musicals destacades. Segons el *Diario de Tarragona*, el 1882 la missa major a Natzaret, a les 10.30 h, comptà amb «la capilla de música que dirije el Rdo. Don Ramón Bonet»[13], vallenc i organista de la catedral entre 1860 i 1905, a més de membre de la Societat Internacional de Músics Compositors de París i de la Música Religiosa de Milà. Bonet fou un mestre d'enorme sensibilitat pel patrimoni immaterial del Camp de Tarragona. A ell es deu l'obra *La gaita y el tamboril: colección de 30 cantos populares y pastoriles*. Darrera aquest críptic títol vam descobrir l'any 1990 un notable corpus musical que ha permès documentar peces històriques del seguici popular de la ciutat i d'altres localitats veïnes.

12 *Goigs en alabansa de la gloriosa verge Santa Marina, patrona de Pratdip* (s.d). Reus, Imprenta Católica.
13 *Diario de Tarragona*, 16-7-1882, p. 2.

Goigs de Santa Marina de Pratdip, indret d'on provenia l'aigua que arribava a Natzaret de Tarragona.

Tortells festius

Un element patrimonial de la festa de santa Marina a Tarragona era el tortell o coca beneïda: «Al mediodía las jóvenes del barrio, como *sacristanas* de la fiesta, acompañadas de varios vecinos pasarán a repartir las *tortas* bendecidas, dándose al acto el mayor esplendor posible»[14].

A la tarda la plaça acollia «varios *cossos* y corridas, entre ellos algunos de suma novedad y que llamarán la atención de los concurrentes»[15]. Després dels darrers goigs, «A las ocho y media volverá a situarse una música en la plaza del Rey, tocando escogidas piezas, y disparándose por los vecinos varios fuegos artificiales, entre ellos cohetes de cuerda y voladores, ruedas de fuego, surtidores, fuegos de bengala y otros»[16], és a dir, un castell a l'antiga amb predomini de foc terrestre.

La segona nit «A las diez se sorteará un inmenso *tortell* entre los que contribuyan a sufragar los gastos de estos festejos, debiéndose advertir que dentro de tercero dia deberá recogerlo el agraciado. Los vecinos, después de esta hora y en una sala particular, se entregarán a los placeres de la danza»[17].

Durant la rifa l'església de Natzaret romania oberta. Diu el *Diario de Tarragona* el 1883: «A fin de que puedan visitar a la Santa sus numerosos devotos, la iglesia estará abierta hasta las once de la noche, según costumbre»[18]. El 1926 el periòdic *Tarragona* rememora que el 1886 hi hagueren: «cucañas para el público en la plaza del Rey, fuegos artificiales y música de nueve a once de la noche, a cuyo fin se ha levantado un tablado para la orquesta»[19].

Gràcies a un altre recordatori d'efemèrides, en aquesta ocasió al *Diario de Tarragona* el 1925, coneixem que, amb motiu de la festa de la plaça del Rei per Santa Marina, el primer ball nocturn documentat havia estat el 1877. Es recullen «por la tarde varias diversiones populares y por la noche un baile al aire libre» [20]. Ara se n'hi fan per la festa de sant Magí i per les de santa Tecla.

Pervivència del culte

Aquesta seqüència ritual es mantingué fins al 1892 segons *El Mercantil* i *El Correo de la Provincia*. Després durant un llarg període de tres dècades només localitzem notícies referents al culte religiós dedicat a la Santa a Natzaret, no al carrer. La devoció era ferma el 1896.

14 *ibid.*
15 *ibid.*
16 *ibid.*
17 *ibid.*
18 *Diario de Tarragona*, 18-7-1883, p. 2.
19 *Tarragona,* 18-7-1926, p. 2
20 *Diario de Tarragona*, 18-7-1925, p. 2.

Foto: Maria Grau

Antiga talla policromada de Santa Marina amb una petita nau com atribut. Col·lecció: Albert Vallvè. Foto: Pere Ferré

Segons el *Diario*: «vióse desde las primeras horas de la mañana de ayer hasta la noche muy visitada por innumerables personas que conservan especial devoción a la santa»[21]. En el mateix sentit, el 1902 es recull que «En extremo concurrida de devotos viose ayer la Iglesia de Nazareth con motivo de celebrarse la fiesta de la virgen y mártir Santa Marina»[22].

El *Diario* de 1899 inclou una crida al·ludint a unes indulgències no aparegudes abans: «Se invita a los congregantes y congregantas, como a todos los fieles, para que concurran á estos cultos y ganen las indulgencias que tienen concedidas varios arzobispos y obispos para cada uno de los actos de esta festividad»[23].

Enmig d'aquest cicle d'informacions circumscrites al culte, sobresurt una notícia del 1918, any en què els devots regalaren una imatge per al temple: «Mañana se celebrará con gran solemnidad en la iglesia de Natzaret la fiesta de Santa Marina, con bendición de la imagen que varios devotos han regalado»[24].

21 *Diario de Tarragona*, 19-7-1896, p. 2.
22 *Diario de Tarragona*, 19-7-1902, p. 1.
23 *Diario de Tarragona*, 16-7-1899, p. 3.
24 *Diario de Tarragona*, 17-7-1918, p. 3.

Tot i aquest detall, la davallada de la festa de santa Marina anà paral·lela a la minva de la seva devoció. Hem d'anotar que cronològicament coincideix amb l'ascens del fervor cap a una Mare de Déu, la del Carme. En aquest sentit, el 1901 aquesta Mare de Déu fou nomenada patrona de la marina espanyola. Aquest reconeixement es féu extensiu a les corporacions civils vinculades al mar, com les confraries de pescadors.

Un altre fet socioeconòmic i humà també acabaria tenint transcendència. Els pescadors tarragonins havien estat desplaçats fora de la Part Alta cap al 1860. El 1865 el «Capitán General del Distrito» autoritzà:

> *«á los pescadores comprendidos en la lista especial de hombres de Mar, lebantar en la playa del Francolí, los edificios que necesitan para su albergue ... las indicadas casetas habran de construirse de madera y moviles sobre ruedas».*

El *Diario de Tarragona* del 25 de juny de 1867 usa per primer cop el topònim «El Serrallo» per a «aquel grupo de casas o barracas que los pescadores han formado en la playa, tocando con el rompiente de las olas, en la parte exterior de la puerta de Francolí»[26]. Això no obstant, el peix es continuà venent a la Part Alta, ja que el mateix 1867 s'inaugurà la Pescateria Nova a l'actual baixada de la Pescateria i seu avui de la Colla Jove Xiquets de Tarragona, del Drac de Sant Roc de Tarragona i de l'Associació Cultural Sant Roc. De ben segur, aquest espai comercial vinculat als productes del mar degué contribuir a la continuïtat de la celebració de la veïna plaça del Rei.

Al cap de diverses dècades i ja amb un barri del Serrallo plenament consolidat com a nucli poblacional, la gent de la mar, desplaçada fora de la Part Alta, mantingué la devoció per sant Pere però substituí el culte a la Mare de Déu de la Mercè i a santa Marina pel de la Mare de Déu del Carme que, si bé també era anterior, fou catapultat amb la seva oficialització[27].

Més enllà de la plaça del Rei tarragonina i de la vila i de l'ermita de Pratdip que hem esmentat, una altra localitat que celebrava històricament Santa Marina era Reus.

Segons la premsa de l'època, la ciutat del Baix Camp feia un romiatge molt concorregut fins a l'ermita de la Mare de Déu de la Misericòrdia, documentat almenys entre els anys 1878 i 1896 –temps coincident amb la plenitud de la celebració a Tarragona–.

Segons Jordi Morant, la festa popular a la plaça del Rei de Tarragona hauria estat represa durant els anys trenta del segle XX: «En temps la Segona República i per espai de pocs anys s'organitzaren unes festes populars pels veïns del carrer de Natzaret i de la plaça del Rei, i l'ànima de les quals era el fuster Sr. Batalla» (Morant 1987: s.p.). Malauradament, la guerra civil a la península esclatà precisament la data de l'onomàstica de Marina, el 18 de juliol de 1936.

La plaça del Rei tingué un funest protagonisme en aquelles jornades amb conseqüències terribles per al patrimoni local i nacional.

Avui queden dos senzills testimonis de l'antic culte de santa Marina a l'església de Natzaret, que passen de forma prou desapercebuda. D'una banda, la campana del temple, datada el 1947, i batejada amb un triple nom: Soledat, Marina –ambdós prou obvis– i Guadalupe –en al·lusió a la padrina de l'element reposat, esposa d'un congregant– (Morant 1987: s.p.). De l'altra, la imatge de Marina, de nova i recent factura, sobre la porta del temple que dóna al carrer Natzaret.

Dibuix Santa Marina. Anglés

25 «Real Orden de 17 de Julio de 1865 por la que se autorizan las construcciones de madera en la zona militar», transcrita a Aresté 1982: 210.
26 *Diario de Tarragona*, 25-6-1867, p. 3.
27 Podeu llegir una aportació més àmplia sobre els cultes de la Mare de Déu de la Mercè i del Carme a Bertran, Jordi (2015). «L'origen del nom "Colla de la Mercè"», dins Fet a Tarragona, 15-9-2015 [en línia consultat el 8-1-2018].

Bibliografia

ARESTÉ, Jaume (1982). *El crecimiento de Tarragona en el siglo XIX. De la Nueva Población del Puerto al Plan de Ensanche*, Tarragona, Publicacions del Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de *Tarragona* i de l'Excm. Ajuntament.
BONET, Ramon (s.d.). *La gaita y el tamboril: colección de 30 cantos populares y pastoriles*, Barcelona, Vidal e hijo y Bernareggi.
BORRÀS, Joan (1764). *Entretenidos discursos que en devidas alabanzas de Santa Marina venerada en la villa de Prat-Dip de los señores duques de Cardona y en gloriosa memoria de Cathaluña, de lo devoto de sus santuarios y de la aplicación de sus moradores escrivió y dedica al muy ilustre señor Don Antonio del Río, secretario de estado en el despacho de la guerra y marina de S.M. el rey de las dos Sicilias,* Barcelona, Juan Nadal.
Goigs de la gloriosa S. Marina verge, y martyr la que se venera en sa propia capella (1909). Tarragona, Imp. de F. Arís y Fill.
Goigs en alabansa de la gloriosa verge Santa Marina, patrona de Pratdip (s.d). Reus, Imprenta Católica.
MORANT, Jordi (1987). «La devoció a santa Marina i la campana de l'església de Natzaret», dins *Setmana Santa Tarragona*, Tarragona, Agrupació d'Associacions de Setmana Santa.
PALMA, Andrés de (1956). *Las calles antiguas* de Tarragona *(siglos XIII- XIX)*, I, Tarragona, Instituto de Estudios Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Excma. Diputación Provincial de Tarragona.
SALVAT, Juan (1987). *Tesoro Bibliográfico de la «Confraria i Congregació de la Sanch de Jesuchrist»-Tarragona-Siglos XVI-XIX*, Tarragona, Diputació de Tarragona.
VIRGILI, Josep P. (1990). *Bibliografia tarragonina a través de les seves impremtes*, Tarragona, Bibliòfils de Tarragona.

Pintura de Felice Brusasorci, segona meitat del s. XVI

Entrevista

Biel Roquet-Jalmar

Josep Andreu Figueras
President del Port de Tarragona
Banderer Setmana Santa 2018

Què significa la Setmana Santa de Tarragona per vostè?

És una etapa molt especial de l'any, que visc amb compromís i emocions personals. Sempre m'he sentit molt vinculat amb aquests actes de la nostra ciutat.

Què significa ser el banderer principal de la congregació que organitza la processó més important de Catalunya?

És realment un honor i un privilegi. Em sento molt afortunat de que La Sang hagi pensat en la meva persona. Sóc conscient del prestigi de la congregació i de la Processó del Sant Enterrament. Que pensin en tu és una satisfacció personal.

Ser el banderer de La Sang és un honor i un privilegi

Què representa la Setmana Santa per la ciutat?

És un període que cada vegada es va fent més extens; no només són els actes propis de la Setmana Santa, de Diumenge de Rams a Dilluns de Resurrecció. Gràcies a aquestes tradicions, molta gent compromesa amb la Setmana Santa i amb el projecte ja es posen a preparar-la des del novembre de l'any anterior, quan es lliuren els premis a la fidelitat. Cada vegada va més enllà dels dies, i omple un espai cultural, social i cívic de la ciutat.

La cultura tarragonina depèn massa de la Setmana Santa, de Santa Tecla i de Sant Magí?

S'estan fent esforços, no només del propi Ajuntament, sinótambé de diverses associacions i entitats culturals de la ciutat. també de diverses associacions i entitats culturals de la ciutat. Cada vegada s'està treballant més i pujant el nivell. No estem al nivell òptim, però estem evolucionant positivament.

Li agradaria que la Setmana Santa baixés més cap al Port?

Francament sí, però entenc que s'ha de jugar amb l'equilibri de mantenir les tradicions, la història i evolucionar cap al futur. Com la visc molt, sóc conscient que seria difícil. També s'ha d'acceptar els possibles riscos dels canvis i que tenim una Setmana Santa que és un tresor que hem de preservar entre tots; segons quines modificacions, com anar pels barris, desvirtuaria l'essència original. Per Sort, els barris del Port, com el Serrallo, ja tenen les seves processons. Allà s'hi pot viure la Setmana Santa d'una forma diferent.

M'agradaria que la Setmana Santa baixés més cap al Port, però desvirtuaria l'essència original

Com la viu vostè?

Com a President del Port, amb una agenda intensa. Fa un bon grapat d'anys, quan era jove, vaig ser Armat de La Sang. A més a més, ara estic compromès amb la Germandat del Sant Ecce Homo. El dia que deixi la presidència del Port, seguiré sent portant del pas. Ser portant implica tenir una agenda d'assajos, de viacrucis, la Recollida de passos, la Processó del Sant Enterrament... En anys on em toca representació institucional, com aquest, tindré el privilegi de ser banderer de La Sang, però això no vol dir que abandoni els compromisos amb la meva germandat, ja que l'únic que em perdré serà la Processó del Divendres Sant.

Qui seran els seus cordoners?

Encara ho he d'acabar de triar, però m'agradaria que fossin les meves dues filles, em faria molta il·lusió.

Voler estar envoltat de la família en un acte tant important ha de ser especial.

Sí, a més a més aquest compromís personal meu també

M'agradaria que els cordoners siguin les meves filles

s'ha viscut dins la família. A casa meva sempre s'ha viscut molt. Les meves filles en el seu dia també van sortir amb l'Ecce Homo, el meu fill n'és timbaler i jo sóc portant.

Hem après del passat de la nostra Setmana Santa? On estem?

Té un passat amb encerts i desencerts, però si ens ho mirem en global i amb perspectiva, s'han fet les coses molt bé. Tots els responsables i tots els implicats en la Setmana Santa han estat capaços de portar-la, avui al 2018, a una cosa de prestigi i reconeguda. No ha estat fàcil. Hi ha hagut anys o cicles molt complicats, amb poca implicació ciutadana, amb feina per sortir a les processons... Tot això s'ha superat, i avui ens trobem en un punt molt bo. Però no podem ser conformistes amb que tenim una gran Setmana Santa, reconeguda a nivell català i estatal, i sent un atractiu pel turisme. No podem quedar-nos quiets. Hem de reconèixer la feina altruista dels actuals responsables, inverteixen moltes hores. Toca mantenir la tradició i la història, i saber evolucionar cap al futur, passant per mantenir aquest vincle amb la ciutat i els tarragonins i tarragonines. És un repte.

Hem de mantenir la tradició i la història, i saber evolucionar cap al futur

On anem? Com podem millorar?

És un equilibri entre les tradicions i l'evolució; és un repte descomunal. Hi ha molta feina de consens darrere entre molts elements, que és la base per poder fer millores. Seria interessant la introducció de tecnologia, respectant les tradicions, que serveixi per tenir una Processó més eficient, més àgil, que es visqui amb més intensitat. Hi ha passos que ja n'incorporen, així com l'organització. Són petites coses que permeten millorar. El repte és el consens.

Té res a envejar la nostra Setmana Santa portes enfora?

No conec massa altres Setmanes Santes amb prestigi com les d'Andalusia o Castella. La nostra es viu amb molta intensitat i amb molt pragmatisme, amb molt realisme. En altres llocs pot haver-hi una Setmana Santa molt lluïda, amb la participació de moltíssima gent, amb unes emocions molt exterioritzades... Per mi, com la fem i com la vivim, la nostra és la millor.

Està prou reconeguda?

A nivell territorial sí. A Catalunya ha fet un pas endavant, però es pot reconèixer més. Tarragona està allunyada del centre de Catalunya i encara s'ha de treballar; és una feina de tots, del compromís dels tarragonins amb la nostra Setmana Santa i dels seus responsables de projectar-la portes enfora.

Què suposa la Processó del Sant Enterrament a casa seva?

És aquell dia que t'aixeques pensant-hi. Dines aviat, amb "empanadilles" de lluç i tonyina, tradició familiar. En motiu de la Recollida, la germandat ens convoca a les tres de la tarda. Després ja hi ha el descans i el berenar. Engegar la processó, guardar el pas, sopar amb els portants... Arribes a casa a les dues o tres de la matinada i ja ha passat el Divendres Sant, molt cansat però satisfet amb una aportació personal i íntima. Un any més ha passat, i ho guardes tot per l'any vinent. Són moments molt especials.

Quin és el seu moment predilecte de la Setmana Santa tarragonina?

Destacaria dos moments. El primer és quan pugem el pas de l'Ecce Homo pel Cós del Bou durant la Recollida. Alguna vegada, lamentablement, hem tingut una pèrdua d'algun company. La germandat té la tradició de pujar-lo descalços i pujar-lo amb marxa lenta. Aquest moment és de pell de gallina. La gent t'aplaudeix i et reconeix l'esforç, és un moment que vius molt intensament. L'altre és quan guardem el pas, quan ja has acabat i acumules un any més, amb una gran satisfacció.

V Encuentro de Jóvenes Cofrades

Joves Confrares

La ciutat de Còrdova va acollir la V Trobada Nacional de Joves Cofades, sota el lema de "Jovenes Cofrades, luz para el Mundo".

Fins a la capital del califat andalusí es van desplaçar més de 10 joves i membres d'altres Confraries, Gremis i Germandats de Tarragona.

Com és costum, aquestes Jornades estan destinades als Joves, per donar a conèixer la Setmana Santa de la ciutat on és seu el JOHC, però aquestes jornades també s'associen a moments d'oració, taules rodones i tallers, enfocats específicament a les necessitats dels joves en la societat actual així com donar a conèixer la ciutat, el seu patrimoni, turisme, etc.

A la trobada van participar joves de tot el territori Espanyol, tots vam ser rebuts amb els braços oberts, tant pels nouvinguts com els que perquè havíem participat altres anys.

El primer dia, ens trobem totes les Confraries per tal de fer conèixer cadascú la seva Setmana Santa, fent intercanvis d'opuscles, polseres, postals i fins i tot algun intercanvi d'opinions, doncs cada lloc té la seva peculiaritat a la Setmana Santa, com per exemple, a l'hora de portar els passos, cada lloc té els seus costums. Va ser un matí molt beneficiós, ja que sempre s'aprenen coses noves, fins i tot, una magnífica oportunitat de conèixer noves maneres de fer i idees, que potser posades en pràctica, els joves tarragonins participarien més activament de la nostra Setmana Santa.

Durant el dia, vam tenir la possibilitat de poder visitar la ciutat i gràcies al clima, poder descobrir una ciutat plena de racons increïbles i màgics, fins i tot la gastronomia, que sempre agrada conèixer-la.

La tarda de dissabte, durant les nostres visites de la ciutat podíem percebre olors d'encens i cera, com a conseqüència de què la Ciutat havia organitzat processons amb diferents imatges que es poden veure en la Setmana Santa cordovesa.

Foto de grup, joves participants

Així, vam gaudir dels sons tan característics, amb les exhibicions de les diferents bandes i agrupacions musicals, un tret totalment diferent dels sons que estem acostumats, amb les bandes de timbals que majoritàriament predominen en les nostres processons.

La nit de dissabte gaudirem del sopar de Gala, on tots molt elegants, vam poder continuar intercanviant opinions, experiències.

Com és habitual, el diumenge es va celebrar una Eucaristia dins l'emblemàtica Mesquita-Catedral de Còrdova, on participaven tots els joves, va ser una bona oportunitat per poder gaudir un cop més de l'art i patrimoni, que té aquesta ciutat.

Un cop finalitzada l'eucaristia, va ser un moment emotiu: fotos, intercanvis de Facebook, Instagram, etc. amb tots els joves que havíem tingut l'ocasió de conèixer, amb els ja coneguts, abraçades i petons, perquè fins al 2018 no tornarem a gaudir del pròxim "encuentro" aquest cop a la ciutat de Santander.

Virgen de la Estrella. Córdoba

Sagrada Cena. Córdoba

Camp de treball d'immigrants

Ceuta 2017

Magí Pallejà

Nervis, incerteses, inquietuds, il·lusions, això és el que em passava pel cap la nit abans de marxar cap al camp de treball d'immigrants a Ceuta. Era la meva primera experiència missionera i naturalment que estava nerviós i amb ganes de saber que em trobaria allà.

El 29 de juliol de 2017 vam arribar al voltant de la 1 de la matinada a la casa on passaríem les dues pròximes setmanes i ens van rebre els dos missioneros javerianos que organitzaven el camp de treball. Els dos primers dies no vam tenir contacte amb els immigrants subsaharians sinó que vam fer unes dinàmiques per saber les inquietuds que tenia cada membre del grup.

Érem deu membres i cadascú era d'una zona diferent d'Espanya com per exemple: Catalunya, Madrid, Andalusia, Castella i Lleó, Aragó... Llavors va arribar el dia de conèixer els immigrants, estava una mica nerviós i a l'expectativa. El primer contacte recordo que va ser una mica estrany però a mesura que avançaven els dies et donaves conta que aquella gent ha passat un veritable infern per poder trobar un futur millor per ells i la seva família. El camp de treball estava organitzat en tres activitats diferents: manualitats, informàtica i alfabetització.

Jo vaig estar al grup d'informàtica i va ser molt interessant veure com t'explicaven històries que et feien reflexionar i a mi personalment em van impactar. A partir d'aquell moment, vaig canviar la manera de veure la vida. Realment, va ser una experiència dura però a la vegada commovedora i enriquidora per mi. La seva felicitat i manera de viure la vida em van deixar completament en xoc. Una frase que repetien sempre era: "Les marques de les mans per nosaltres són il·lusió, somnis i felicitat" i jo em preguntava: Com pot ser que nois de 15, 16 i 20 anys tinguessin aquesta mentalitat i aquesta saviesa dins seu?, era una pregunta que sempre intentava buscar una raó per entendre-la però em costava molt.

Al final de la meva experiència, vaig entendre-la. Vaig entendre que són persones com nosaltres, persones amb il·lusions, somnis, inquietuds, que només volien un futur professional i una estabilitat per les seves famílies que eren al seu país d'origen. La diferència entre ells i nosaltres només era una: havien de creuar tot un desert i saltar una tanca plena de punxes i concertines per poder buscar una vida millor.

L'arquebisbe després de la celebració d'enviament dels dos joves de l'arxidiòcesi, Maria Melero i el congregant Magí Pallejà. Foto: Daniel Pallejà

Vaig anar amb tres objectius: descobrir una realitat desconeguda per mi i donar-me a l'immigrant, superar una petita dificultat personal i retrobar-me amb Déu. Per sort, vaig assolir els objectius però un va aparèixer de cop, el de formar una gran família.

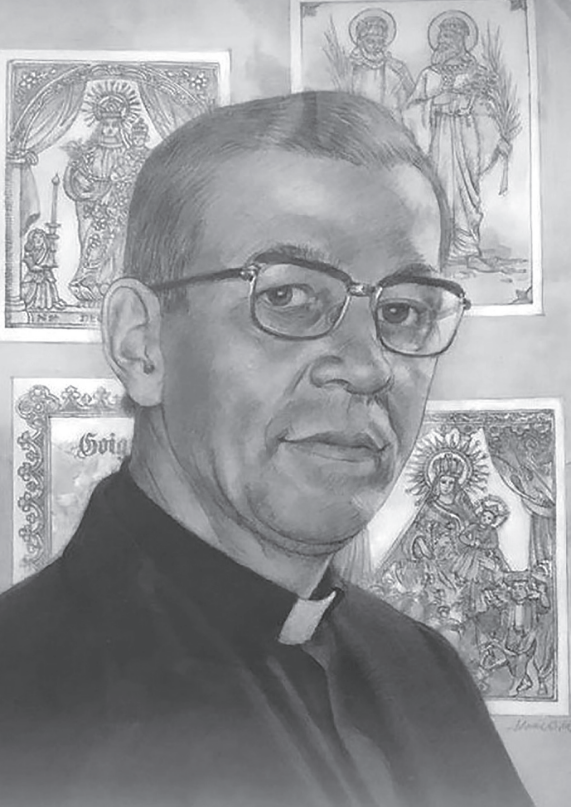
Per acabar, vull donar les gràcies a Rolando Ruiz i Ivanildo Quaresma per donar-me l'oportunitat de poder estar en aquest magnífic camp de treball, també a tots els membres del grup, per mi sou una família i per últim, a tots els immigrants subsaharians que em van deixar posar el meu petit granet de sorra a la seva vida i que em van permetre saber més sobre ells i de la seva vida. Gràcies Ceuta, Gràcies "morenos", sempre estareu en mi.

Grup del camp de treball. Ceuta 2017

Foto: Marc Torija

El poeta Mn. Ramon Muntanyola i Llorach

Centenari del naixement

Lluís M. Moncunill

Mn. Ramon Muntanyola i Llorach ostenta el títol de "Poeta de la Terra i Mestre en Gai Saber". Mn. Muntanyola, nascut a l'Espluga de Francolí el 2 d'abril de 1917, fou un home bo, un sacerdot fidel, poeta de Déu i de Catalunya, lluitador infatigable pels drets de les persones i dels pobles, defensor de la memòria impol·luta del Cardenal Vidal i Barraquer.

Tots els qui tinguérem el privilegi de conèixer-lo i tractar-lo podem donar fe que Mn. Ramon tenia el do de fer-se estimar per la seva bonesa i que la seva presència era anhelada i sempre celebrada. Diu el P. Miquel Estradé:

> *La incomprensió i l'oposició l'estranyaven més que no l'irritaven. Un cor sense malícia manca de model per a suposar malícia en el altres [...], era un home que sabia dir les coses sense ofendre. El seu somriure no enganyava, ni el seu mirar, entre tímid i confiat.*[1]

Per contrast, apareix també sempre com un home incommovible enfront de les tragèdies viscudes per ell, però sempre en comunió amb els altres. Ho testifica Mn. Josep Raventós a la revista *El Cérvol,* on el descriu com l'home "que sabia guardar aquell equilibri difícil entre la fermesa en les conviccions i l'atenció servicial a tothom. No li mancaren maldecaps per no renunciar als seus ideals i propòsits, però se'n sortia amb dignitat i gairebé sempre deixant bon gust de boca"[2].

La seva opció político-religiosa, manifestada sovint en la seves intervencions públiques, era la de l'home "al·lèrgic al nacional catolicisme [...] i que no es feia enrere a l'hora de presentar la veritat, malgrat les arestes per als poderosos".

Si així ho deixava entreveure en l'homilètica i en les conferències, la poesia, per més inri, havia de ser un dels seus més grans recursos per tal d'arribar a fecundar l'esperit del Poble amb el seu missatge evangèlic i patriòtic. Per a Muntanyola, la creació poètica era " un gemec musical de l'ànima, una visió verbal del paisatge interior". Les etapes de la seva formació humanística i eclesiàstica als Paüls de Bellpuig i al Seminari de Tarragona li serviren per assegurar el domini de la preceptiva literària, que ell posaria per sempre al servei de la seva innata vena poètica.

En la seva creació poètica es compleix el sentit etimològic més remot del terme poesia que troba la seva arrel en el mot grec, que defineix el poder diví com el del Déu poeta creador. L'arquebisbe Pont i Gol defineix Mn. Muntanyola com a poeta de la fidelitat:

> *Mn. Ramon Muntanyola va escriure salms i càntics, i goigs i naturalment antífones.... Són expressió de la seva persona que va viure sempre, sense digressions, en la línia contínua de la fidelitat. Fidelitat a Déu, com a Pare; a Crist i a la seva Església, com acolliment de la família de la humanitat; al seu sacerdoci, com a servei sagrat i comunitari; a tots els homes, creients i no creients, per portar-los llum i esperança; al seu País, que ha estat i encara vol ser. La seva vida és com un gran salm. Jo diria un salm de fidelitat.*[4]

Entra al món de l'edició amb el llibre de poemes *Anima endins* de la mà del pròleg del també nostre immortal poeta Mn. Miquel Melendres. Muntanyola, en la tercera edició ennoblida del llibre l'any 1955, ens dirà el sentit reivindicatiu i la vinculació de l'obra al temps i a les restriccions que aleshores vivia el País. La defensa de la llengua i la cultura catalanes foren l'alçaprem que més accionà Muntanyola, a excepció de la defensa de les coses de Déu. Ho expressa així "Aquells dies gravidejaven encara de neguit. Eren sotraguejats per una set molt viva de publicacions catalanes. El meu modest llibre fou, cabalment, una de les primeres obres de la postguerra"[5].

---

1 *Serra d'Or*, 1973, núm. 170, p. 706.
2 Josep Reventós. "L'amic que no defraudà mai". *El Cérvol*. Cervià de les Garrigues, novembre 1973, núm.9, p.4.
3 Albert Manent, *La Vanguardia*, 11 de setembre de 1973, p. 23.
4 Muntanyola, Ramon *Antífones*, Salou, 1976, pp 7-8 .
5 Muntanyola, Ramon. *Anima endins*,. Barcelona : Brisa, 1955, p. 11.

Ramon Muntanyola Fotografia M. Pascual i A. Segura.

Mn. Muntanyola sincronitza fàcilment la seva creativitat poètica i gogística amb alguns dels seus moments vitals. El biògraf Eufemià Fort diu que: "al noiet Muntanyola l'abellia de passejar per paratges bells del terme i anar a l'encara desolat monestir de Poblet". D'aquests impactes originals, així com del bell poema d'Àngel Guimerà "Poblet", que el nen Ramon escoltava del seu pare, abrandat rapsode, nasqueren les belles estrofes dels "Goigs a llaor de Santa Maria de Poblet", que canten així:

Entre el lliri que us floria
i l'Infant tocat del fred:
Us lloem, Santa Maria,
amb els monjos de Poblet.

A l'estiu de 1936 passa quaranta dies a la presó de Lleida amenaçat de mort. Un cop alliberat, de retorn a casa, s'assabenta de l'assassinat del pare, el germà i l'oncle. Escàpol, passa després la frontera pirinenca no sense greus entrebancs, i es refugia finalment a Mallorca amb els seus. Els sentiments d'un seminarista jove, que lluny de casa viu la duresa de la guerra en pròpia pell i les seves conseqüències, els esplaiava en uns goigs fets pregària a la Mare de Déu del Lluc:

No porto roses
ni clavellina.
Un feix de penes,
tot el que us duc.
Acolliu sempre
qui a Vós s'inclina,
oh mallorquina
Verge del Lluc!

Las tasca ministerial de pastor i predicador passa per un estadi penitencial que és el temps que dura l'estada de Mn. Ramon a la Selva del Camp per causa de la fiscalització per l'autoritat de la seva revista *Ressò*. És una època de purificació i de silenci dolorós. El canonge Cardó, en carta del 8 de novembre de 1952 des de Friburg de Suïssa, el reconforta amb aquestes paraules: "M'he assabentat del vostre "ressò" i de com s'apagà i de com heu merescut la darrera de les Benaurances".

D'allí passa a Salou on entra al port de la seva pau i al terme del seu camí. La plenitud acumulada a la Selva s'expressa ara en tots els sentits, i Muntanyola esdevé l'home social, l'home universal, l'home del cardenal de la Pau del qual fou el seu primer biògraf amb la publicació del llibre *Vidal i Barraquer cardenal de la pau* [6]. El decor de la casa de Déu, la promoció social dels més desfavorits, la producció poètica i la predicació foren les bases de la gran popularitat i la universalitat del Rector de Salou, en expansió més enllà dels dominis geogràfics de la llengua catalana fins a esdevenir interlocutor dels no creients i signe d'acolliment de la gent més diversa.

El 12 de setembre de 1973, quan les despulles del rector poeta marxaven de Salou cap a la seva Espluga, els versos dels *Goigs a Santa Maria del Mar: Venerada a la seva Parròquia de Salou (Tarragonès)* es fonien en una veu sincopada tot acompanyant-lo a la "Inefable Llunyania de la Llar", mots aquests, un cop més, interpretats per ell en majúscula en aquestes estrofes:

Que l'onada ens sigui pia,
de Salou fins a la Llar.
Valeu-nos, santa Maria,
santa Maria del Mar.

Vostre esguard ens il·lumini
per atènyer més enllà
la inefable Llunyania..

L'*Opuscle l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa*, per tretze vegades, es féu portaveu del verb poètic de Muntanyola tal com ho constata el sotsprefecte Josep Ignasi Boada en un treball recent d'arxiu. Aquí es compleix també la implicació del nostre poeta en tots els àmbits i manifestacions de la vida religiosa i popular. A tall d'exemple i conclusió, reproduïm un poema de gran contundència i sentit metafòric, publicat a l'*Opuscle l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa*, l'any 1958:

6 *Muntanyola, Ramon Vidal i Barraquer Cardenal de la Pau. Barcelona, Estela, 1969.*

Salm del Divendres Sant

Ai, amb la testa sangonent ens mires,
i amb la mirada
xarbotant de plor!
Les cucurulles han omplert les fires,
i les violes s'han venut el to.

Si les matraques han signat el Drama
quan la campana va desar el batall,
sota la vesta romangué la trama
del deïcidi
congriat al call.

Passa el sacríleg amb el brandó i asperges.
-Judes, pel rèdit,
cobra de l'esquitx-.
Entre les disfresses s'han pansit les verges,
i el vel del Temple s'ha esqueixat pel mig.

L'Anyell que mori! Si el Vedell retorna
amb el nou ritu
i amb la creu endalt,
¿què hi fa que ens digui Ponç Pilat, amb sorna,
que és lletra morta tot el teu Missal?

Només la canya prevaldrà al delicte.
Només l'esponja de vinagre i fel
besarà els llavis de Jesús, convicte,
cuc de la terra
i llimac del cel.

Per què flastomes; moradenca lluna?
Per què forniques,
mossa de Nissan?
Per què et destroces tota la fortuna,
a l'hora sacra del Divendres Sant?

Ai, quin seguici d'orgulloses vestes
amb salms i passos
desmentint l'Amor!
¿El Carnestoltes ha ajornat les festes
o ve a tornar-li, piament, l'honor?

Només és fusta ço que adora el poble?
Només és llauna
sobre el pit sollat?
La Sang no compta? No valdrà el restoble
per passar els Àzims i cremar el pecat?

Ai, Sant Divendres! T'han parat botiga
de claus i llances,
d'improperi i plant.
Com et baraten els ors vells d'Espiga
al costat dels "plexis" i del cel·lofan!
L'era novella com t'esfilagarsa,
oh Sant Divendres malferit del vent!
Mes, amb silicis i amb robins de farsa,
encar culmines amb el front roent
d'un Vermell tendre, i un Amor, esparsa.

Foto: Oscar Puente

Foto: Janet Calvo

Un 2017 per seguir creixent com a banda

Biel Roquet-Jalmar

Ni ens n'hem adonat, i ja tornem a ser a les portes de la Setmana Santa. Uns dies especials per Tarragona, quan la ciutat s'omple de colors, de silenci i de solemnitat. La Banda dels Aspirants de la Congregació ja fa una bona colla de dies que ens hem posat a la feina per preparar tots els actes que tenim per endavant. I sempre ho fem amb la mirada posada en la temporada anterior, per detectar què va funcionar bé i què no. El 2017 estàvem d'aniversari. Quinze anys no es fan cada dia, i vam plantejar un any il·lusionant i ple d'activitats.

Setmana Santa no era fins mitjans d'abril, però vam començar els assajos molt abans. De fet, mai havíem començat tan aviat. L'ocasió s'ho valia; en motiu del XVè aniversari de la banda, vam decidir estrenar un nou toc d'exhibició. Ens atrevim a dir, sens dubte, que aquesta nova peça, composada pel membre de la banda Joan Manetas, és la més complicada que hem interpretat mai, amb el valor afegit de ser de creació pròpia. Dit i fet, calia preparar el nou toc amb molta antelació, així que el 6 de novembre ja trèiem instruments i baquetes de l'armari per començar els assajos.

Després dels freds mesos d'assajos i d'organització, arribava el cap de setmana del 4 i 5 de març. La banda el tenia marcat en vermell al calendari, ja que eren dos dies de diverses activitats per celebrar de la millor manera possible l'aniversari. El plat fort va arribar dissabte; era el moment de treure tota la feina als assajos a El Roqueral i oferir-la al públic. Vam optar per sumar sinèrgies amb el Gremi de Marejants i organitzar un acte conjunt.

La gran experiència dels del Serrallo en aquests tipus d'esdeveniments i les nostres ganes de celebrar quinze anys van concloure en el XVè Aniversari de la Banda dels Aspirants de la Sang i la 7a Trobada de Bandes del Gremi de Marejants. La suma de forces va fer que la coorganització de l'acte fos fantàstica, amb l'escenari de la Plaça de les Cols – amb la Catedral de fons – com a tradició de la Setmana Santa musical de la ciutat. El cel era clar, i el públic ja començava a omplir la Plaça de la Font, on començava la desfilada, així com la Baixada Misericòrdia i el Carrer Major. Les escales de la Catedral esperaven amb un públic expectant l'inici de les exhibicions, a dos quarts de sis.

Foto: Oscar Puente

A més a més de la nostra participació, la trobada va comptar amb la presència de la Banda Infantil del Gremi de Marejants, els Timbalers del Sant Sopar del Gremi de Marejants, la Banda del Sant Enterrament del Gremi de Marejants, l'Agrupación Musical Virgen del Consuelo d'El Vendrell, i la Banda de Cornetas y Tambores del Cristo de Bonavista. L'estrena del nostre nou toc no va poder anar millor, i vam rebre una càlida ovació del públic tarragoní; vam fer una gran interpretació, culminant tot el treball previ. Per cloure l'acte, ens vam desplaçar fins la Plaça del Rei, davant l'Església de Natzaret, on totes les bandes participants vam realitzar un toc conjunt, en aquest cas composat pel Jordi Anglès, cap de banda. Vam celebrar l'aniversari d'una gran manera!

La banda no només existeix per tocar, sinó també per fer grup. D'aquesta manera, ens vam proposar una iniciativa pionera a la ciutat, i vam organitzar el I Torneig de futbol de Bandes de Setmana Santa de Tarragona, per acabar els actes de commemoració del nostre aniversari. El pati del col·legi Teresianes va ser l'escenari d'un matí d'esport, competició i germanor entre bandes. Van ser unes hores divertides, que ens van servir per teixir vincles amb les altres bandes de la nostra Setmana Santa, i també amb una mica de rivalitat, que sempre va bé. L'equip de la banda de la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió es va alçar amb la copa de campions, i tots plegats vam gaudir d'un vermut sota un sol de gairebé primavera. El resultat va ser excel·lent i esperem que enguany alguna banda n'agafi el relleu.

Foto: Arxiu Congregació

Gairebé un mes després, sense deixar els assajos de banda, l'1 d'abril vam desplaçar-nos fins la propera vil·la de Torredembarra. Vam participar per tercera vegada en quatre anys en la 4a Trobada de Bandes de timbals de Torredembarra. Els estrets carrers del municipi van ser l'escenari de la desfilada de les diverses bandes, fins arribar a la plaça on totes les agrupacions musicals van interpretar els seus tocs d'exhibició. Vam tocar per segona vegada en públic el nou toc, que va fer les delícies del públic torrenc.

Finalment, arribaven els dies sants, amb els esdeveniments més religiosos i solemnes a tocar. La Congregació va tenir un detall amb la banda en motiu del XVè aniversari i ens va oferir la possibilitat d'acompanyar el Sant Crist de la Sang el Diumenge de Rams, pel Passeig Arqueològic i els carrers de la Part Alta. Dos membres de la banda van portar la icònica figura, mentre que altres timbalers es van encarregar de dur la Bandera Negra, així com els coixinets.

Els assajos havien arribat a la seva fi. El 12 d'abril tocava acompanyar el pas de La Flagel·lació a la Processó del Dolor. En primer lloc, vam desplaçar-nos de l'Església de Natzaret fins la de Sant Joan, des d'on després, com cada any, es va iniciar la processó organitzada per la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió. Vam quedar molt satisfets de l'acompanyament musical pels carrers propers al Mercat i a la Rambla que vam realitzar. I, com a cirereta, els més petits de la banda van tenir l'oportunitat d'estrenar-se amb les baquetes! I, un any més, va arribar el Divendres Sant, aquesta vegada el 14 d'abril. El gran dia esperat per totes i tots. Després de viure des de fora la Recollida, vam berenar i ens vam preparar per desfilar pels carrers de la Part Alta. La Processó del Sant Enterrament va ser un èxit, va transcórrer amb normalitat i el resultat va ser més que satisfactori. Seguim sumant Setmanes Santes a les nostres baquetes!

Com cada any, sempre fem un parèntesis a les nostres vacances, i toca treure els instruments de l'armari per una ocasió especial. La Diada de la Sang es va celebrar un calorós 10 de juny. Davant un bon grapat d'assistents, vam interpretar una selecció dels tocs de processó per tancar, ara sí, del tot la temporada.

Encarem aquest 2018 amb les mateixes ganes i il·lusió que sempre, però més tranquil que l'any passat; el XVè aniversari va ser un any intens d'organització i activitats. No volem oblidar, tampoc, donar la benvinguda als nous integrants de la banda! Ens veiem pels carrer de Tarragona, acompanyat La Flagel·lació. Us desitgem una bona Setmana Santa!

Foto: Arxiu Congregació

Fotos: Maria Grau

IMÁGENES SECUNDARIAS

Pascual Porcar

Las imágenes de Cristo y la Virgen son las protagonistas de la mayoría de pasos de la Semana Santa. Solas o acompañadas por otros personajes. A Jesús en solitario se le identifica y califica según el momento puntual de su pasión: "en el huerto de los olivos", "ante Pilatos", "atado a la columna", "coronado de espinas", "meditando", "Ecce Homo", "con la cruz a cuestas", "caído", "crucificado", "yaciente" y "resucitado". Las de la Virgen están referidas a circunstancias de "piedad", "angustia", "dolor" y "soledad". Normalmente tienen diferentes advocaciones propias de cada lugar, adquiriendo elevados grados de devoción popular con gran expectación en sus salidas procesionales. También suele haber imágenes solitarias de San Juan, María Magdalena, San Pedro, Verónica, María Salomé… incluso en Orihuela hay un paso único en la Semana Santa con presencia del diablo (La Diablesa) con prohibición de entrar en iglesia alguna. Dos o más imágenes en una escena de la Pasión es cuando se les denomina pasos de misterio.

Precisamente en la Semana Santa de Tarragona observamos una buena muestra de ellos. El Domingo de Ramos sale *"LA ENTRADA DE JESÚS EN JERUSALEN"* donde podemos contemplar una madre con un niño en brazos levantando un manojo de palma y olivo. Además de una niña depositando una tela en el suelo y un niño con la intención de echar una flor. Es curioso el protagonismo de los infantes en la tradicional celebración de esta festividad. Se les regalan rosarios azucarados para colgarlos de las palmas. Antiguamente eran frutos naturales. Según una leyenda las palmas y ramas de olivo con que fue recibido Jesús en Jerusalén florecieron milagrosamente con frutos propios de Judea.

En la *"SANTA CENA"* del Gremi de Marejans aparecen los doce apóstoles en imágenes de vestir, alrededor de una mesa rectangular presidida por Jesús. Son testigos de uno de los momentos más solemnes y de repercusión para la posterior liturgia católica al ser la institución del sacramento de la Eucaristía. Obedecen a nombres de Pedro o Simón, Juan, Santiago el mayor y Santiago el menor (ambos Jacobo), Bartolomé o Natanael, Mateo o Levi, Tomás o Didimo, Felipe, Andrés, Judas Tadeo y Judas Iscariote. Este último tanto en pintura como escultura suelen situarlo, bolsa en mano, en un extremo de la mesa con una postura de mantenerse al margen o buscando una precipitada salida. Suele existir una histórica animadversión sobre su figura.

En la *"ORACIÓN EN EL HUERTO"* de la Associació La Salle percibimos otra composición clásica con un ángel de reciente restauración y cambio de policromía. Se percibe una evidente expresión aniñada. Ofrece un cáliz para aliviar la amargura y tristeza de un afligido Jesús.

Artísticamente, siempre son representados como adolescentes. La amplia jerarquía angelical está compuesta por serafines, querubines, tronos, dominaciones, potestades, virtudes, principados, arcángeles y ángeles que son los más cercanos al mundo como intermediarios de Dios con el hombre.

El "VELAD Y ORAD" de los Antiguos Alumnos de La Associació La Salle, muestra al Maestro despertando a Simón, Juan y Jacobo el Mayor quienes, recostados, exteriorizan el efecto de un inesperado despertar con expresivos signos de sorpresa, preocupación y consternación Esta temática es un tanto desconocida en las iconografías de la Semana Santa. La traficación nos ha descrito a Santiago en castellano como el transmisor del mensaje de Cristo a Hispania. Murió decapitado por orden de Herodes Agripa I alrededor del año 42 de nuestra era. Simón renombrado Pedro por Jesús, fue uno de los primeros apósteles y en sus

últimos tiempos obispo de Roma muriendo crucificado cabeza abajo en la colina del Vaticano durante el mandato de Nerón. Se le considera el primer Papa del cristianismo.

Contemplando *"EL PRENDIMIENTO DE JESÚS"* de la Cofradía de Pescadors tenemos, en primer término, a Judas de marcada naturalidad, sin irritación ni cara de maldad, en actitud de besar a Jesús. Era el tesorero del grupo de apósteles y arrepentido por su acto se suicidio ahorcándose después de devolver las monedas al Sanedrín. Un guardia del templo armado ordena la operación de apresamiento. Pedro enarbola una espada por encima de la cabeza de otro servidor, Malco, medio arrodillado, esperando el inevitable golpe que le seccionaría su oreja posteriormente adherida por el Maestro. Estos servidores eran una especie de sacristanes del templo encargados del vestuario, libros, limpieza y vigilantes de los objetos del mismo, mientras los guardias tenían funciones de porteros y encargados del orden.

"LA FLAGELACIÓN" de los Aspirantes de La Sang exhibe a tres esbirros azotando a Jesús. Normalmente eran soldados "especialistas". La costumbre romana era de no limitar la cantidad de azotes. En esta ocasión no llegaron a producir la muerte de Jesús cumpliendo instrucciones de Pilatos. El artista se permitió la licencia de añadir un tercero cuando se sabe, por las señales impregnadas en la Sabana Santa de Turín, que los golpes fueron realizados por dos personas. La dirección oblicua y la diferente altura de las heridas lo corroboran. El paso lo completa un imponente soldado romano señalando el hecho, mirando a unos posibles espectadores. Notable conjunto muy propia del modelo de escultura barroca articulada en posturas forzadas, fuertes complexiones anatómicas, ropajes voluminosos, duras expresiones y cabellos revueltos.

En *"NUESTRA SRA. DE LA AMARGURA CON SAN JUAN EVANGELISTA"*, de la Cofradía del Cristo del Buen Amor y del citado nombre tenemos a este joven apóstol al lado de la madre de Jesús en imágenes vestidas. Es uno de los cuatro evangelistas, que alrededor, del año 70, escribió uno de los evangelios canónicos considerado como el más místico y teológico. Se le distingue con el signo del águila. Además escribió tres epístolas y fue instigador del primer concilio de la iglesia de Jerusalén. Desterrado a la isla griega de Patmos en donde acabó su vida muy mayor, sin violencia alguna. La composición del paso es de un marcado estilo andaluz tanto en el formato, adorno, iluminación,

vestimenta y manera de ser llevado a hombros sin ganchos externos.

En la escena también de imágenes vestidas del *"ECCE-HOMO"* de la Germandat del mismo nombre vemos a Pilatos, prefecto de Judea por mandato del emperador Tiberio. Personaje controvertido históricamente al ser tildado de político indolente, ambicioso y cobarde. En su decisivo juicio se distinguió más por una actitud de medrosa omisión que por intencionada acción inculpatoria. Le acompaña la espectacular estampa de un "signífer", oficial romano encargado de llevar el signum o enseña de la centuria, cubriendo su casco con una piel de fiera como símbolo distintivo dentro del grupo. Una columna de estilo corinto completa la escena.

Junto al caído y doliente Jesús, el conocido como Simón Cirineo, es el máximo exponente de la escena de la *"PRIMERA CAIDA DE JESÚS"* de la Germandat de Jesús Natzarè. Era un humilde emigrante de Cirine, pueblo del Norte de África, que "venía del campo" obligado a prestar una ayuda a Jesús ante el temor de no poder llegar a la cima del Gólgota. Su postura y expresión revela fortaleza y empeño para llevar a cabo la misión encomendada. Tuvo dos hijos, Rufo y Alejandro que fueron destacados propagadores de la fe de los primeros años de cristianismo. Un encrespado sayón castiga con un látigo al desfallecido Cristo. Remata la escenografía un enfático soldado romano con una autoritaria señal de mando con fisonomía severa y distante.

En el "JESÚS NAZARENO", también conocido como La Verónica, de la citada Germandat nos emociona las candorosas y tiernas miradas las imágenes de vestir de la Virgen y María Salomé madre de Santiago el Mayor y Juan Evangelista (hijos de Zebedeo). Pero el protagonismo lo adquiere la anónima mujer que la tradición nos ha dejado con el nombre de Verónica. Arrodillada con fisonomía compasiva, sustenta el lienzo donde quedó grabado el sudoroso y sangrante rostro de Jesús. Este hecho no se describe en los evangelios canónigos y si en los apócrifos. La imagen asociada al citado paño es una reliquia admirada en diversos lugares y venerada con distintos nombres. En España tenemos el Rostro Santo de la catedral de la Asunción de Jaén y la Santa Faz del Monasterio de Alicante.

Siguen desfilando los nazarenos con *"JESÚS DESPOJADO DE SUS VESTIDURAS"*. Tenemos dos figuras de fornidos sayones de duras expresiones. Uno, desvistiendo al Maestro y otro preparando la cruz. Poco habitual la postura expectante de un soldado romano medio apoyado en su coraza. Lo más singular y curioso del conjunto escultórico es la presencia de una anónima mujer con una niña. Se considera una licencia gratuita del artista. También se puede interpretar como una constatación de que, en la Jerusalén de entonces, la infancia no fue ajena al drama desarrollado en el Calvario. Tampoco lo son, actualmente, en las matanzas desarrolladas en diferentes lugares del planeta.

El *"DESCENDIMIENTO DE LA CRUZ"* la Real Cofradía del mismo nombre reúne los personajes que veremos en posteriores pasos. Colaboran en la operación dos viejos amigos del Maestro. Uno es José de Arimatea, subido en una escalera, hermano pequeño de Joaquín padre de Maria (la madre de Jesús) y el otro Nicodemo, considerado como un fariseo "rico", "estudioso" y "sabio" miembro del Sanedrín y quién puso mayor énfasis en la defensa de Jesús. Nicodemo sostiene el desfallecido cuerpo del Nazareno. Juan, de nuevo junto a la Madre, además de las incondicionales Maria Salomé y una llorosa María Magdalena considerada en un principio, como una mujer de dudosa reputación convertida en una de las seguidoras más cercanas a Jesús. La Magdalena ha sido objeto de una extensa literatura con historias y retorcidas leyendas de ciencia ficción, además de estar personificada en más de 30 películas. En ocasiones, se le quiere dar una nota feminista en contraposición al grupo de apóstoles masculinos.

Singular y poco habitual la escena de *"El RETORNO DEL CALVARIO"*, de la Cofradía de Sant Magí Màrtir. Acompaña a la Madre, una vez más, San Juan. Un poco más adelante aparecen Maria Magdalena y Maria Cleofás casada en primeras nupcias con Alfeo hermano de San José y madre de los apóstoles pescadores Santiago el Menor, Judas Tadeo, de José Barsabás el "Justo" y Simón Cananeo o Zelote. Madrasta de Mateo Evangelista al casarse por segunda vez. Se le da un significado simbólico al ser una cofradía integrada por tarraconenses afincados en Barcelona. Algunos lo relacionan con una especie de "retorno" a su ciudad natal para participar en la procesión del Santo Entierro.

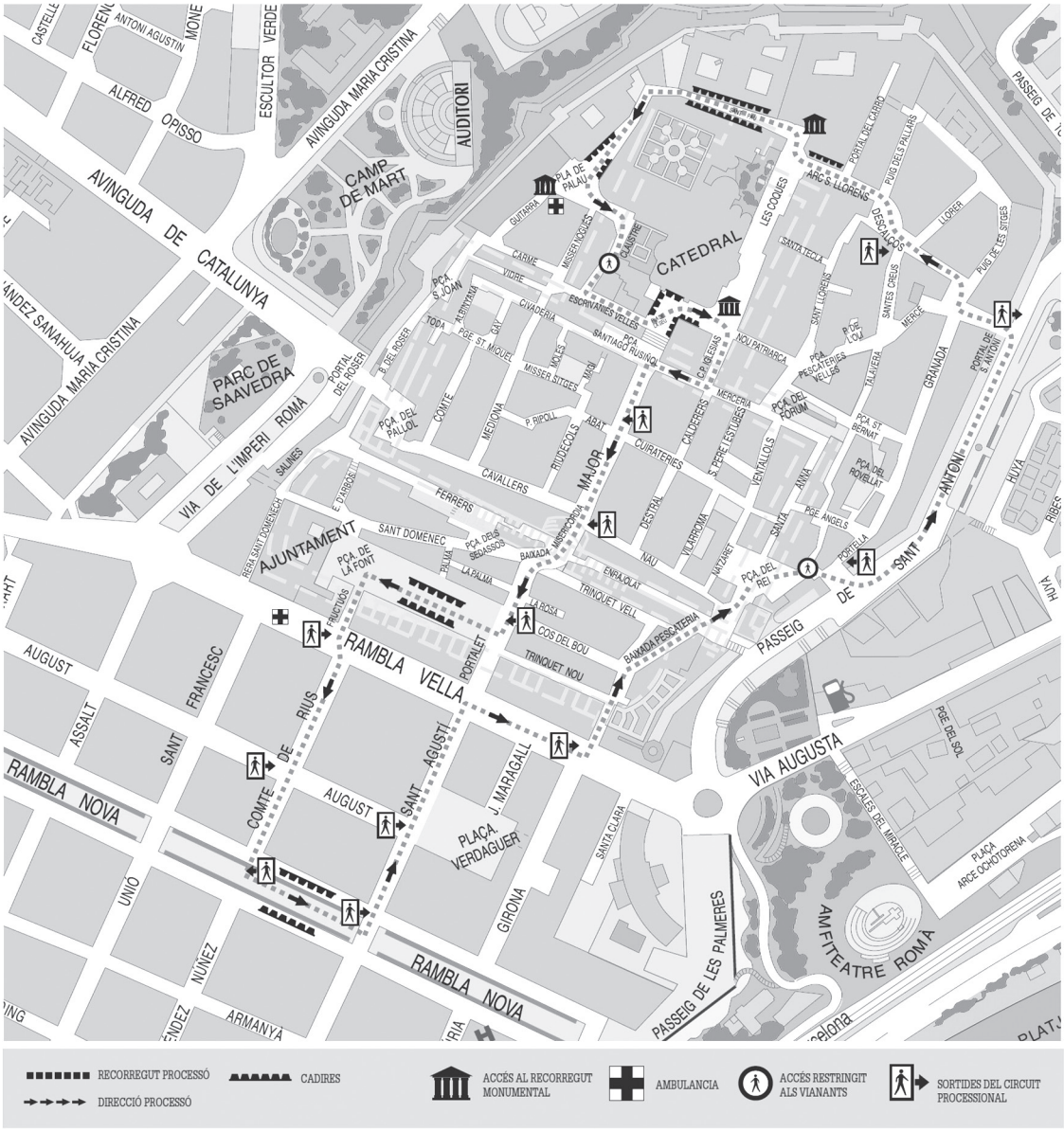
Se repiten los personajes del Descendiment en las imágenes de vestir del paso del *"SANTO ENTIERRO"* del Gremi de Marejants. El rico hacendado, José de Arimatea, encargado de explotaciones mineras pidió el cuerpo a Pilatos para ser enterrado en un sepulcro cercano de su propiedad. Junto a Nicodemo mantienen el cadáver de Jesús en el momento de introducirlo en la sepultura de formato paleocristiano muy propia de los restos romanos de la antigua Tarraco y por lo tanto no originaria de Palestina. Alrededor del mismo su madre María, Juan y María Salomé. Una arrodillada María Magdalena besa la fría mano de Jesús. Una representación de sencilla plasticidad y de fácil comprensión del momento.

La Iglesia Católica pone en el calendario de su santoral a: San Juan Evangelista el 24 de Junio. San Pedro el 29 de Junio junto a San Pablo. San Nicodemo el 2 de Agosto. San José de Arimatea el 17 de Marzo. Santa María Cleofás el 9 de Abril. Santa María Magdalena, patrona de los peluqueros, el 22 de Julio. Santa María Salomé el 22 de Octubre, Santa Verónica el 12 de Julio siendo patrona de hilanderas, lavanderas y fotógrafos.

Recorregut Processó del Sant Enterrament

Informació Congregació

Horari de visita a l'esglesia de Natzaret: tots els divendres de 18 a 20 h., i els dissabtes d'11 a 13 h.

Plaça del Rei, 1 - C.P. 43003 - TARRAGONA

Per concretar visites fora d'aquest horari, contactar a través del correu electrònic

Telèfon: 977.233.230

Whatsapp: 691.605.347

http://www.lasangtarragona.cat

lasang@lasangtarragona.cat

https://www.facebook.com/lasangtarragona/

https://twitter.com/LaSangTarragona

Horari de secretaria: tots els divendres de 18 a 20 h., i els dissabtes d'11 a 13 h.

Casa de La Sang
Carrer Natzaret, 1 - C.P. 43003 - TARRAGONA

La Processó al Detall

L'any 2017 van participar a la Processó del Sant Enterrament de Divendres Sant a Tarragona 2.365 persones. Això representa un descens d'unes 283 persones en relació a deu anys enrera. Igualment, segons la Guàrdia Urbana entre 28.000 i 30.000 persones van seguir la recollida i la Processó.

A les 19:30h la **Cohort Romana** formada pels Armats de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist –Armats de la Sang de Tarragona-, inicià la processó des de la Plaça del Rei. Van comptar un any més amb la participació dels quaranta-un components: el Capità Manaies, un Signífer, un trompeta, sis tabalers i trenta-dos armats de tropa, acompanyats de quatre portadors d'atxes.

Tot seguit, la **Bandera Negra** de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, acompanyada de les matraques.

A continuació, sortiren els **Aspirants del Gremi de Marejants**, amb el pas Sant Sopar. L'acompanyament musical va ser la Banda de Timbalers del **Sant Sopar** del Gremi de Marejants. La Banderera va ser portada per Sílvia Rodes Guedes; i els cordonistes: Rafael Muñoz Melgar i Maria Rosa Martínez.

L'Associació La Salle, formada principalment per membres del Col·legi La Salle, va sortir per primer any amb el renovat misteri de **L'Oració a l'Hort**, el qual va anar compassat per la seva banda de timbals. La bandera del Col·legi fou portada per Teresa Camón Urgell, i com a cordonistes hi anaven Maria Isabel Aragonès Gaya i Mario Gómez Pasqual. Els Antics Alumnes, amb el pas **Vetlleu i Pregueu**, foren acompanyats per la Cobla de Ministrers de la Ciutat de Tarragona. La bandera de l'Associació la portà Hilario Alfaro Bozalongo acompanyat dels seus fills Jordi i Víctor Alfaro Mateu.

L'Associació del Pas de La Presa de Jesús – Confraria de Pescadors, amb el pas **La Presa de Jesús**. Fou compassat per la Banda de Timbals de la Presa de Jesús. La bandera de les dones la portà Lottie Kastman, acompanyada de Montse Dalmau i Marga Martí. La bandera gran la portà Antonio Julve Ortiz, acompanyat de Ferran Berengué Ortiz i Lluis Prats Bertran.

Els **Aspirants de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de N. S. Jesucrist,** amb el pas **La Flagel·lació,** acompanyat per la Banda de Timbals de la Congregació i de la Secció d'Aspirants. Va portar la bandera dels aspirants Josep Maria Marsal Gombau, acompanyat de Salvador Marsal Camarasa i David Marsal Cilleros.

Foto: Janet Calvo

Seguidament, la **Cofradía del Cristo del Buen Amor y Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evangelista**, amb els passos **Cristo del Buen Amor** i **Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evangelista**, van ser escortats un any més per la Banda de Cornetas y Tambores de la Cofradía. La banderera fou Sofía Beltrán Miralles, i les cordonistes Josefina García Luque i Josefina Montes García.

La **Germandat del Sant Ecce-Homo**, amb el pas **Ecce-Hom** va comptar un any més amb l'acompanyament musical a càrrec de la Banda de Timbals i Sacs de Gemecs de la mateixa germandat. El Banderer de l'any 2017 fou portada per Jesús Loma-Ossorio Blanch; i els cordonistes: Juan Patau Cremades i Eduardo Loma-Ossorio.

La **Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió**, amb el pas N**ostre Pare Jesús de la Passió**, va sortir de la Plaça del Rei a les 21h, flanquejat per l'escorta romana de la Germandat i compassat per la banda de tarotes i tambors de la germandat. La bandera d'aspirants era portada per Meritxell Gallart Cano, i com a cordonistes Maria Isabel Rovira Parra i Raquel Rubio Rodríguez. La bandera principal era portada per Sergio Aragón Peña, acompanyat pels seus germans Angel i Andrés José.

Un any més, la **Reial Germandat de Jesús Natzarè**, va ser una de les més nombroses, unes 313 persones van sortir a acompanyar els seus passos: **El Cirineu, Jesús Natzarè i Jesús és despullat de les seves vestidures**. La música va anar a càrrec de la Banda Infantil de la Germandat, el Cor d'Aspirants de la Germandat, la Banda de Cornetes, Timbals i Gaites de la Germandat i la Banda Triomfal. Pel que fa a les banderes, la de la secció d'Aspirants la portà Mireia Mejías Roca, acompanyada de les seves germanes Núria i Marta Mejías Roca. La bandera de la Secció de Maries del Calvari era portada per Rosa Maria Colet Braña, i com a cordonistes hi anaven Rosa Maria i Maria José García Colet. La bandera principal la portà Joaquim Maria Albisu Fernández de Arcaya, acompanyat de Germán Arand León i Luís Felipe Rey Cabieses.

L'organitzadora de la processó, la **Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist** va treure el **Crist de la Humiliació**, acompanyat per quasi un centenar de penitents amb improperis, fou precedit per la **Creu dels Penitents** i els congregants de la Sang. La imatge titular, el **Sant Crist de la Sang** amb escorta de membres de la congregació, va ser acompanyada pels càntics de la coral In Crescendo. A les 23:35h els Armats van arribar a la Rambla Nova per fer els tradicionals acatament al Sant Crist.

Reial Congregació del Venerat Cos de Jesucrist en el Descendiment de la Creu, amb el pas **Descendiment de la Creu**, acompanyat de la Banda de Tambors del Descendiment. Els acompanyava la Bandera de

Foto: Janet Calvo

la Congregació Mariana portada per Josep M. Pavia Sedó i com a cordonistes hi anaven Maria del Carme Domingo Gomis i Ramon Banús Farré. La Bandera de la Congregació era portada per Maria Victòria Vargas Roselló, acompanyada de Núria Recasens Vilà i Marta Folch Ras.

El **Gremi de Pagesos de Sant Llorenç i San Isidre** va començar la processó a les 22:05h, amb el pas **La Pietat**, fou compassat musicalment per la Banda de Timbals del Gremi. Portava la bandera Patricia Sebastià Fernandez, i com a cordonistes hi anaven Fernando Vizcarro Bosch i Borja Vizcarro Sebastià.

Il·lustre Confraria de San Magí, Màrtir, de Barcelona (Maginets), amb el pas **Retorn del Calvari,** acompanyat per la banda Sones de Pasión. La Bandera va ser portada per Anna Vilallonga Renom; els cordonistes que l'acompanyaren van ser Anna Mateu Morelló i Marilyn Ribera Torices.

La **Societat Marítima i Protectora – Gremi de Marejants**, amb el pas **Sant Enterrament**, flanquejat per l'escorta romana del Gremi de Marejants i compassat per la Banda de Timbalers del Sant Enterrament del Gremi de Marejants va completar el recorregut amb un temps de 2h i 15 minuts. El portant de la bandera va ser Artur Budesca Beltran, i els seus cordonistes Marc i Albert Artells Budesca.

El **Gremi de Pagesos de Sant Llorenç i Sant Isidre**, amb el pas **Sant Sepulcre,** escortat pel grup d'armats del Gremi de Pagesos i compassat per la Banda de Timals del Sant Sepulcre va comptar amb la participació d'unes 140 persones. La Bandera la va portar Josep Maria Bonet Rius juntament amb els cordonistes Xavi Quintana i Antoni Escarré París.

La **Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de N.S. Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat**, amb el pas **La Soledat,** un any més va ser una de les més participatives amb unes 260 persones. La música va anar a càrrec de la Banda de Tambors Bandera de la Secció d'Aspirants portada per Anna Fortuny Tasias, acompanyada de Mercedes Tresserras Tapias i Maria Fortuny Tasias. La bandera principal la portà Teresa Blanco Segura, i les cordonistes foren Marina i Anna Vives Blanco.

Per últim la **Bandera principal de la processó**, de la **Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist**, fou portada per Alfred Ventosa Carulla, acompanyat per Albert Ventosa Carulla i Antoni Manich Bou.

Presidència, autoritats eclesiàstiques i civils, acompanyats per la Banda Unió Musical van tancar la processó al voltant de la 1 de la matinada.

Foto: Janet Calvo

Junta Directiva 2018

Prefecte:
Mn. Josep Queraltó Serrano

Sotsprefecte:
Sr. Josep Ignasi Boada Gasulla

Prior:
Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros

Majoral primer:
Sr. Hugo Vives Tous

Majoral segon:
Sr. Rafael Pintado Simó

Majoral tercer:
Sr. Octavi Potau Mas

Secretari:
Sr. Daniel Pallejà Blay

Sotssecretari:
Sr. Carlos Pérez de Mendiguren Cros

Vocals Eclesiàstics:
1r. Mn. Joaquim Fortuny Vizcarro
2n. Mn. Joaquim Gras Minguella
3r. Mn. Borja Martín Sánchez

Vocal 1r:
Sr. Francesc Pintado de Aizpuru

Vocal 2n:
Sr. Francesc Martí Triquell

Vocal 3r:
Sr. Jordi Pérez Simó

Vocal 4t:
Sr. Manuel Allué Martínez

Vocal 5è:
Sr. Josep Ciurana Moncusí

Vocal 6è:
Sr. Josep M. Vives Sanromà

Vocal Adjunt 1r:
Sr. Josep M. Vidal Balmaña

Vocal Adjunt 2n:
Sr. Ricard Pomerol Magrinyà

Vocal Adjunt 3r:
Sr. Xavier Guinovart Castan

Vocal Adjunt 4t:
Sr. Ricard Pineda Aixelà

Vocal Adjunt 5è:
Sr. Joan López Solé

Vocal Adjunt 6è:
Sr. Ferran Vilalta Escobar

Representant Armats:
Sr. Julià Alluè Grau

Representant Banda:
Sra. Laura Bernal López

Membre Honorífic de la Junta
Sr. Mariano Nicolau Queralt (cong. núm. 1)

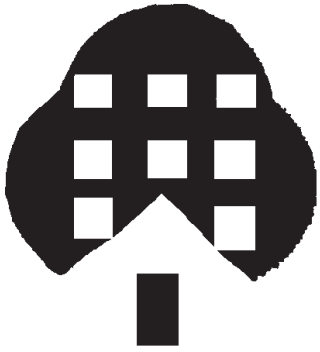
En aplicació del Reglament sobre la Protecció de Dades Personals (UE)2016/679, no es publica en aquesta edició de la revista l'habitual llista de Congregants.
Trobareu més informació a www.lasangtarragona.cat

compartim les
nostres tradicions
promovem la celebració
de la Setmana Santa
Aquí :Diputació
Diputació Tarragona

PNEUMÀTICS SEVIL

Reial, 34 - Tel. 977 21 16 26
Pol. Ind. Francolí, pl. 26
Tel. 977 54 96 26 - Fax 977 23 70 05
43004 TARRAGONA

Ctra. N-340, Km. 1.189
Tel. 977 66 15 16
Fax 977 66 71 76
43700 EL VENDRELL

Lloguers
Contractes
Compra-Vendes
Assegurances
Valoracions Inmobiliàries
Tramitació d'Hipoteques

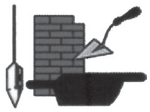
ESTEVE MARTÍ PUJALS
Administració de finques

Pare Palau, 3 baixos
Tel. 977 219 830
Fax 977 220 065
43001 TARRAGONA

Palau

Fundat L'any 1928
Carrer de la Unió, 22
Tel. 977 23 34 04
Tarragona

FC grup
Tel: 977 65 37 34
Ctra El Catllar - Tarragona T203
43764 El Catllar

Construccions i Excavacions FC
fcconstruccions@gmail.com

FC
fcmaterials@gmail.com
Materials de la Construcció

Ferreteria el Catllar
ferreteriaelcatllar@hotmail.com

òptica Fullana

compromís amb els teus ulls

Rambla Nova, 88 - Tel. 977 23 42 51 - info@opticafullana.com - TARRAGONA

CLOSA©

OFTALMÒLEGS

Successors de J. Moncunill S.L.

Fundat l'any 1939

Instal·lacions d'Aigua, Llum i Gas

CIF B-43.539.352

Rambla Vella, 47-49
43003 TARRAGONA
Tel. 977 23 34 03
j.moncunill1939@gmail.com

CALÇATS

NÚRIA

SABATES, SABATILLES
I ESPARDENYES DES DE 1943

Canyelles,10
Teléf. 977 23 92 15
43001 TARRAGONA

Floristeria Romeu

Tarragona

Quiosc Rambla Nova, 53
Quiosc Plaça Verdaguer
Carretera Cementiri, 5

Telèfon: 977 22 63 55

REUS
Raval de Jesús 35
977 773 667
reus@opticateixido.com

TARRAGONA
Rovira i Virgili 2
977 212 912
tarragona@opticateixido.com

VALLS
Jaume Huguet 4
977 602 050
valls@opticateixido.com

SANT PERE I SANT PAU
Edifici alt penedès
977 212 629
spsp@opticateixido.com

TEIXIDÓ ÒPTIQUES
www.opticateixido.com

VIASCASS
CORREDORIA
D'ASSEGURANCES

GENEREM CONFIANÇA
AL PATRIMONI DE LA SETMANA SANTA

C. Gasòmetre 22, entr. C · 43001 · Tarragona
T. 977 241 590 · F. 977 241 483
info@viascass.com · www.viascass.com

CAMBRA DE LA PROPIETAT URBANA
DE TARRAGONA

100 anys

CAMBRA
SERVEI D'ADMINISTRACIÓ DE
LLOGUERS I COMUNITATS
l'administrador
de confiança

Assessoria Jurídica:
Arrendaments urbans, Assessoria d'herències i successions, Judicis: per manca de pagament de lloguers, etc.

Confecció de contractes:
Lloguer de vivenda habitual i de temporada, Lloguer de local comercial, Compra-venda de vivenda

Tramitació i gestió de Fiances de lloguer

Assegurances:
d'Impagament de lloguers, de la Llar, de Comunitats, etc.

Serveis d'arquitectura:
Certificats energètics, Cèdules d'habitabilitat, ITE, Peritacions

Administració de Finques:
Finques de lloguer, Comunitats de propietaris

977 24 29 12 - carrer Méndez Nuñez, 23 Tarragona - www.cambrapropietat.org

tecser
TARRAGONA TÈCNICA DE SERVEIS

Direcció Tècnica
Jordi Miñana Martínez

GABINET DE:

- ENGINYERIA TÈCNICA
- ASSESSORIA D'EMPRESES

C/. Pere Martell, 39, desp. 3 - 43005 TARRAGONA
Tel. 977 222 604 - Fax 977 238 991
www.tecser.com - E-mail: tecser@tecser.com

Gelateria Italiana Olivier
Rambla Nova, 54
43001 TARRAGONA
Tel. 977 233 133

Gabri OLIVIER

✓ Herboristeria i dietètica
✓ Complements nutricionals
✓ Alimentació ecològica
✓ Elaboració de pa
✓ Cuina diària
✓ Teràpies naturals

L'Espiga d'Or

Treballant pel teu benestar
35 anys

Rovira i Virgili, 17 · 43002 Tarragona · Tel. 977 22 55 08 · www.lespigador.net

Pastisseria Rabasó

Carrer Merceria, 25
Telèfon 977 236 676
43003 TARRAGONA

Dr. Josep Maria Vives
Dra. Pilar Turégano

DERMATOLOGIA MEDICOQUIRÚRGICA

Rambla Nova 124 Esc. Izq. 1º E - Telf: 977 22 26 52

28 GRAUS DIGITAL

Comunicació i Màrqueting Digital

Social Media - Màrqueting - Publicitat
Esdeveniments - Disseny Gràfic - Web - Imatge

www.28grausdigital.com
28grausdigital@gmail.com - 636.384.304
www.facebook.com/28graus

VIA 1979

GALERIA
RESTAURACIÓ
MARCS

EL NEGRITO i LA NEGRITA

C/ Governador González 28
43001 TARRAGONA
Tel. 977 233 720
negrito@elnegritoilanegrita.net

ODONTOLOGIA D'ESPECIALITATS

VIO | VIVES IBÁÑEZ ODONTÒLEGS

Rambla Nova 34 1º1ª 43004 Tarragona - Telf: 977 91 56 31 - vio@vio.cat

BAILON PERRUQUERIA

Ramón y Cajal, 20
43001 Tarragona
Tel. **977 22 27 78**

MiniCofrade

www.minicofrade.net

FABRICACIÓN ARTESANAL A ESCALA DE COFRADES BANDAS MUSICALES Y PASOS PROCESIONALES

minicofrade@hotmail.com

Taller especializado en reproducciones a escala de todo tipo de creaciones con más de treinta años de experiéncia.

1884

YZAGUIRRE

VERMOUTH

CELLER SORT DEL CASTELL

el Solet

Abrimos todos los días, incluido festivos.

En 'El Solet' encontrarás:

Contacta con nosotros en el 656 437 090, pide información sin compromiso.

- Menú diario P.V.P. 10,50 €
- Desayunos de tenedor.
- Celebraciones para grupos,
- Cumpleaños, encuentros, ... nos adaptamos a su interés.

Pare Iglesias 3
Tarragona
Tel. 656 437 090
inmaelsolet.facebook

GLI ITALIANI
PA I PASTISSERIA ARTESANA
D'ELABORACIO PROPIA
PIZZES, PASTA FRESCA
I MÉS COSES...

Tel. 977 648 136
C/ Taquígraf Martí 7
43002 Tarragona

TARRACO GRAU S.L.

- Mecánica Integral
- Electricidad y Electrónica
- Inyección Gasolina y Diesel
- Análisis y Diagnosis
- Climatización
- Mantenimiento General

Vía Augusta, 6 - 43003 TARRAGONA - Teléfono 977 23 27 23 - Fax 977 24 52 77
www.tarracograu-dtcoplus.com - gestion@tarracograu.com

GRIS arquitectura interior

Cada projecte, un repte únic.
Especialistes en interiorisme.
Servei claus en mà, cuidem tots els detalls.

Rambla Nova, 38, Tarragona / 977 242 105 / www.gris.cat

Coca-Cola®

"Creant experiències inoblidables per aconseguir l'excel·lència"

Vols saber més...?
IN & OUT
www.iocon.es
iocon@iocon.es
977 220022 · 699156070

IN&OUT,
la primera
Human Consultancy
del món del turisme, l'oci i la restauració.

Solucions innovadores i exclusives per a augmentar el valor que aporta cada empleat al resultat final de l'organització.

LeSommelier
EXPERIENCE

1_ **Observa** les més de 2.000 referències de la vinoteca.
2_ **Tria** la que més t´agradi i te la servirem al gastrobar.
3_ Tot pensat per a que tu només et preocupis de **gaudir.**

Carrer Major, 55. Salou - Tel +34 977 384 204 - www.lesommelier.es

SETMANA SANTA
2018
Port de Tarragona
www.porttarragona.cat

Repsol celebra amb Tarragona
les festes de Setmana Santa

REPSOL

XVIII JOCS MEDITERRANIS TARRAGONA 2018
SOCI OFICIAL

aeqt Associació Empresarial Química de Tarragona

